ŞEHİR KÜLTÜR SANAT
OCAK 2018 SAYI: 13
Ücretsizdir
Yerel Süreli Yayın
ISSN: 2548-0081
E-ISSN: 2564-7113

İMTİYAZ SAHİBİ
Kayseri Büyükşehir Belediyesi adına
Kayseri Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri
Hüseyin BEYHAN

GENEL YAYIN DANIŞMANI
Yusuf YERLİ

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Dursun ÇİÇEK

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Salih ÖZGÖNCÜ

YAYIN KURULU
Ahmet Selman AKYURT
Prof. Dr. Celalettin ÇELİK
Dursun ÇİÇEK
Fehmi GÜNDÜZ
Mustafa İBAKORKMAZ
Dr. Faruk KARAARSLAN
Ayşe ÖNDER
Salih ÖZGÖNCÜ
Mehmet SARIÇİÇEK
Osman YALÇIN
Yusuf YERLİ
İlyas YILDIRIM

YAYIN KOORDİNATÖRÜ
Ahmet Deniz DOĞAN

GÖRSEL YÖNETMEN
Ali SARAÇOĞLU

KAPAK FOTOĞRAFI
Dursun ÇİÇEK

İLETİŞİM
Milli Mücadele Müzesi
Tacettin Veli Mah. İnönü Bulvarı No.72
38050 Melikgazi / KAYSERİ
t: (0352) 220 70 50 - 90
sehir38@kayseri.bel.tr
www.kayseri.bel.tr

şehir
kültür sanat

YAPIM
bilge tasarım atölyesi

Barbaros Mahallesi Oymak Caddesi
Sümer Hukuk Plaza A-Blok No: 8 Kat: 10/55
Kocasinan - Kayseri
t: +90 352 221 16 16
bilgi@bilgegrafik.com

BASKI
M GRUP MATBAACILIK
Kayseri Organize Sanayi Bölgesi
8. Cadde No: 7 38070
Melikgazi-Kayseri
t: +90 352 321 24 11
f: +90 352 321 24 19
mgrup@mgrup. com

Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonların elektronik ortamlar da dahil olmak üzere çoğaltılma hakları yalnızca Kayseri Büyükşehir Belediyesi'ne aittir. Yazılı izin olmadıkça makul alıntılar dışında bir kısmının ya da tamamının çoğaltılması yasaktır. Yayımlanan yazıların hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

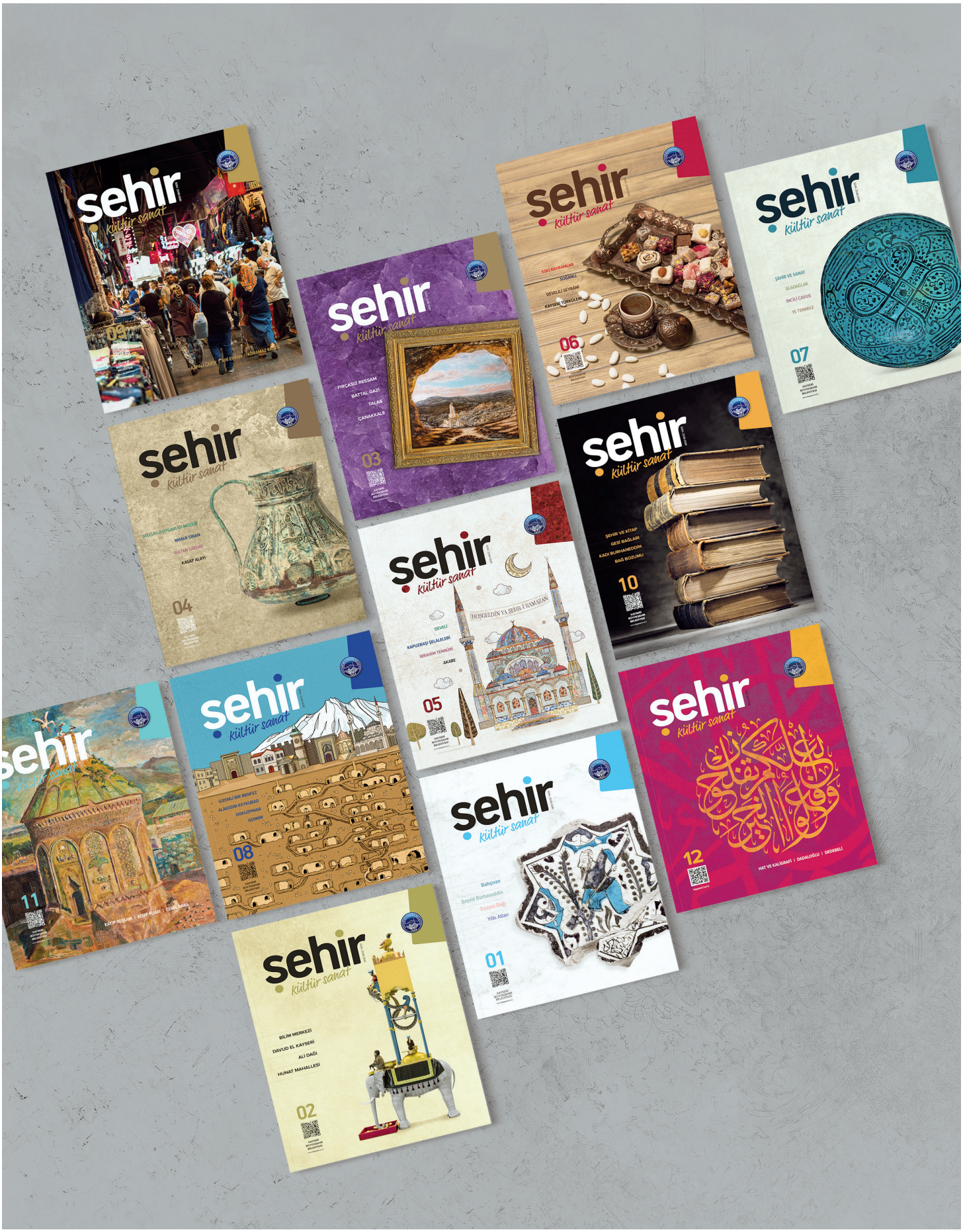
şehir
kültür sanat
01
Bahçıvan
Seyyid Burhaneddin
Erciyes Dağı
Yılız Altan
02
BİLİM MERKEZİ
DAVUD EL KAYSERİ
ALİ DAĞI
HUNAT MAHALLESİ
03
FIRÇASIZ RESSAM
BATTAL GAZİ
TALAS
ÇANAKKALE
04
SELÇUKLU DÖNEMİ İDDİ MÜZESİ
MİMAR SİNAN
SULTAN SELİM
KASAP ALAYI
05
HOŞGELDİN YA ŞEHR-İ RAMAZAN
DEVELİ
KAPUZBAŞI ŞELALELERİ
İBRAHİM TENNÛRİ
AKABE
06
ESKİ BAYRAMLAR
DÖĞÜRLÜ
DEVELİ SEYDANI
KAYSERİ TÜRKÜLERİ
07
ŞEHİR VE SANAT
ALADOĞLAR
İNCİLİ ÇAVUŞ
15 TEMMUZ
08
GÜZEL BİR MEMLEKET
ALAEDDİN KEYKUBAD
DOKUZPINAR
ÖSEMİR
10
ŞEHİR VE KİTAP
GESİ BAĞLARI
KADI BURHANEDDİN
BAĞ BOZUMU
11
KAYIP RESSAM | KİTAP FUARI | ESKİ KARA
12
HAT VE KALİGRAFİ | DADALOĞLU | DEDEBİLİ

başkandan...

Şehir'imizden Selamlar

Kayseri açısından kültür, sanat ve edebiyat dolu bir yılı geride bıraktık. Kayserimizi ve bünyesinde taşıdığı tüm zenginlikleri insanımızla, ülkemizle, hemşerilerimizle buluşturmak, tanıştırmak için yoğun, yorucu ve bir o kadar da zevkli bir gayret içindeyiz. 2017'nin son günlerine dek de bu çabamızı ulusal düzeydeki tanıtım toplantıları ile sürdürdük. TÜRSAB ve Hürriyet Gazetesi'nden gelen misafirlerimize Kayserimizi tanıttık ki onlar da tanıdıkları Kayseri'yi okuyucularına tanıtsınlar istedik. Planlarımızdan ve projelerimizden söz ettik. Gelecekle ilgili düşüncelerimizi dillendirdik. 2018 yılında daha çok kültür, daha çok sanat, daha çok edebiyat, daha çok kitap diyerek çalışmalarımızı sürdüreceğimizin altını çizdik. 2018 buna benzer bir çok tanıtım etkinliğini başka kurum ve kuruluşlar ile farklı branşlarda da yapacağız.

BÜSAM etkinlik ve Şehir araştırmaları çerçevesinde yaptığımız Suriyeliler konulu anket ve araştırma verilerimiz Göç Çalıştayı çerçevesinde-Türkiye'nin her tarafından ve her kesiminden akademisyenlerimizin katılımları ile değerlendirildi. Yine BÜSAM bünyesinde faaliyetlerine devam eden Şehir Akademi ve Film Akademi güz dönemi derslerini tamamlamış oldu. 12 hafta boyunca açılan atölyeler, yapılan seminerler, gerçekleştirilen panel ve konferanslarla onlarca bilim adamı, akademisyen, sanat ve kültür adamı şehrimize gelerek dersler verdi, konuşmalar yaptı, çeşitli konuları tartıştı. Bahar Dönemi'nin hazırlıkları şimdiden başladı.

2017 yılındaki kültür faaliyetlerimizin semeresini de almaya başladık. Şehir dergimiz yerel düzeyde Yazarlar Birliği Kayseri şubesi tarafından yılın dergisi seçilirken, ulusal düzeyde de ESKADER tarafından yerel yönetim yayınları bağlamında yılın dergisi ödülünü aldı. Bütün bunlar elbette güzel ancak biz bu tür hizmetlerimizi ve çalışmalarımızı birinci derecede ödül almak için değil, insanımıza faydalı olmak için yapıyoruz. Gerek Şehir dergimiz ve gerekse Düşünen Şehir dergimiz Türkiye'de kültürel ve düşünsel anlamda karşılığını buldu. Türkiye'nin önemli entelektüellerinin, akademisyenlerinin, araştırmacı yazarlarının yer bulduğu, fikirlerini, düşüncelerini yazdığı bir alan haline geldi.

Şehir dergimizin 13. sayısı da yine birbirinden güzel ve önemli dosyalarla dolu. Tarihçi Serdar Kozan Kayserimizin sembol isimlerinden Melik Mehmed Gazi'yi yazdı. Editörümüz Dursun Çiçek'in Erciyes yazısı birbirinden güzel fotoğraflar eşliğinde bir mekân okuması. Bir dağın bir insandaki tecellisinin nasıl olduğunu hissettiğiniz güzel ve önemli bir yazı. N. Mehmed Solmaz hocamız bizi tarihsel bir yolculuğa götürüyor. Salkuma/Gürpınar Değirmenleri aynı zamanda gezi yazısı tadında.

Mimar Sinan bizimdir ancak aynı zamanda Türkiye ve Dünyanındır. Bu anlamda Mimar Sinan'ı Türkiye veya Dünya'da takip etmek Kayseri'yi takip etmek anlamına gelir. Bu sayımızdan itibaren Mimar Sinan'ın İzinde bölümümüzde onun eserleri ekseninde bir yolculuk yapacağız. Tarihçi Önder Kaya ile çıkacağımız bu yolculuğun ilk durağı Sinan'ın çıraklık eserim dediği Şehzade Camii olacak. Şehir ve Hafıza bölümümüzde arşivlik bir dosyamız var. Pullar bilindiği gibi bir şehrin hafızasıdır. Bu anlamda pullar üzerinden Kayseri'nin kültür tarihine bir yolculuk yapacaksınız. Şehrin Yüzleri'nde Ahmet Sıvacı Kayserimizin en önemli türkü kaynağı ve üstadı Ahmet Gazi Ayhan'ı yazdı. Bir türkü tadındaki yazıyı keyifle okuyacaksınız.

Son dönemlerde gündemi belirleyen önemli filmlerden bir tanesi yönetmenliğini Semih Kaplanoğlu'nun yaptığı Buğday'dır. Filmi izleyen herkes filmdeki mekânların büyüsüne kapılmadan edememiştir. Bu anlamda böylesine bir filmin başarısını tebrik ederken, filmde seyrettiğimiz Erciyes Dağı, Zengibar Kalesi/Dağı, Kale Köyü, Sultan Sazlığı, Erdemli Kaya Kiliseleri, Yeşilhisar ve Soğanlı platoları bize ayrı bir keyif ve gurur verdi. Bir mekânın sanatsal anlamda nasıl yansıtılacağını yeniden öğretti. Filmin Kayseri ile bu anlamdaki ilgisi de başta olmak üzere içeriği ile ilgili iyi ve ilginç bir okumayı da Yayın Danışmanımız Yusuf Yerli yaptı. Prof. Dr. Muhittin Eliaçık tarihi belgeler ışığında Pastırma mı Sahtiyan mı yazısı ile Kayseri kültür tarihine önemli bir katkıda bulunuyor.

Bunların dışında Üstün Dökmen'in Kayseri gezisi sırasında kendisi ile yaptığımız söyleşi, Bünyan Hidroelektrik Santrali yazısı, Kitabiyat, Kayseri Mutfağı bölümümüz de dopdolu.

2018 yılının okuyucularımız ve hemşerilerimiz açısından bol kitaplı sağlıklı ve huzurlu bir yıl olmasını diliyor saygılarımı sunuyorum...

Mustafa ÇELİK
Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı

editörden...

13. Sayı ile merhaba...

Tam bir yıl oldu...

Tam bir yıl önce Düşünen Şehir ve Şehir Kültür Sanat dergilerini çıkarmaya başladık. Çıkarırken karşılaşacağımız zorlukları elbette biliyorduk... Çünkü aylık dergi çıkarmak güncellik, canlılık, süreklilik, geçmiş ve gelecek kaygısı bakımından kolay değildir. Öyle olur ki kimi zaman sadece tarihte kalırsınız, kimi zaman hayal âleminde yaşarsınız, kimi zaman da sahte ve anlamsız umutlarla geleceğinizi yok edersiniz, kimi zaman da güncelin sıradanlığı içinde kaybolur gidersiniz.

Tam bir yıl önce Rahmetli Akif Emre ve Yusuf Yerli ile bu zorlukları, imkânları ve imkansızlıkları konuşurken, şu veya bu gerekçe ile derginin birkaç sayı sonra çıkmayabileceğini, ya da düşündüğümüz kültürel ve sanatsal bağlamdan çıkabileceği riski ve ihtimalini de konuşmuştuk. Özellikle Düşünen Şehir gibi yarı akademik bir düşünce ve fikir dergisini çıkarmak hiç kolay olmayacaktı.

Birinci derecede kaygımız elbette eleştiri değildi. Eleştiriyi özellikle istiyor ve bekliyorduk. Çünkü eleştiri/tenkid olmadan özellikle de yazı, fikir, sanat ve kültür olamazdı. Yalnız Türkiye'de eleştiri geleneği yerine ya tamamen övgüye ya da tamamen sövgü ve hakarete varacak bir takım yaklaşımların olabileceğini de biliyorduk.

Bunun dışında yapılan her türlü yapıcı, eksikleri tamamlayıcı, yanlışları düzeltici eleştirileri dikkatle dinledik, okuduk ve gereğini yaptık. Her sayı daha iyi olsun diye çok daha dikkatli çalıştık. Eleştiri diye hakaret edenleri, dergi 3 sayı sonra kapanır ve tıkanır diye bekleyenleri tabii olarak duymazdan geldik. Her sayı çıktığında bir sayı sonranın planlarını yaptık. Gerek Kayseri ve gerekse Kayseri dışındaki yazarlarla sürekli istişarelerde bulunduk. Elimizden geldiğince yazı ve yazar çeşitliliğini korumaya çalıştık. Gelen yazıları birinci derecede gönderenin kim olduğuna bakmadan yayın kurulu olarak en güzel biçimde değerlendirmeye çalıştık. Sonuçta ortaya 12 sayı Şehir Kültür Sanat ve 4 sayı Düşünen Şehir dergisi çıktı. Bu bir yıllık süreçte elbette bizim için en büyük acı Düşünen Şehir dergimizin isim ve fikir babası ve danışmanı, Akif Emre'nin vefatı oldu

Kayseri kültürü, sanatı, tarihi ve fikri açısından bir arşiv niteliğindeki dergilerimiz bir resmi kurum inisiyatifi altında çıkmasına rağmen, imaen bile olsa en ufak bir müdahale görmedik. En üstten en alta kadar Belediye personelini de okurumuz gibi algıladık, dinledik ve onların da eleştirilerini, tavsiyelerini bir okurumuz hassasiyeti çerçevesinde değerlendirdik.

Bu şevkle 2018 yılının planlarını da yaptık. Aylık dergimizin ve üç aylık dergimizin bir yıllık konularını, potansiyel yazı ve yazarlarını belirledik. Bu bağlamda öncelikle yayın kurulumuzun kıymetli üyelerine çok teşekkür ediyorum. Danışma ve hakem kurulundaki hocalarıma şükranlarımı sunuyorum. Belediyemizin en üst kademesinden en alt kademesine kadar tüm çalışanlarına gerek bize bu imkânı sundukları ve gerekse emekleri ile en ince detayına kadar katkıda bulundukları için saygılarımı sunuyorum. Derginin dizgisinden tasarımına, baskısından dağıtımına emeklerini esirgemeyen dost ve arkadaşlara hassaten teşekkür ediyorum. Ağabeyim Akif Emre'yi bir kez daha rahmetle anıyorum. Dergimizi ödüle layık gören ESKADER ve TYB'ne teşekkürlerimi sunuyorum.

2018 yılının dergilerle, kitaplarla, kütüphanelerle, kültür ve sanatsal faaliyetlerle dolu bir yıl olmasını temenni ediyorum

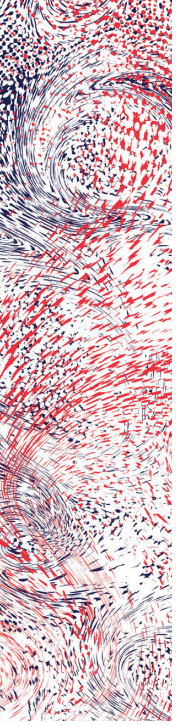

içindekiler...

PORTRE

Müslüman Kayseri'nin Kurucusu: Melik Mehmet Gazi

Serdar Kozan

8

DOĞA

Erciyes Gönlümdeki Dağ

Dursun Çiçek

16

MEKÂN-GEZİ

Salkuma Değirmenleri

N. Mehmed Solmaz

26

MİMAR SİNAN'IN İZİNDE

Mimar Sinan'ın Çıraklık Eseri

Önder Kaya

30

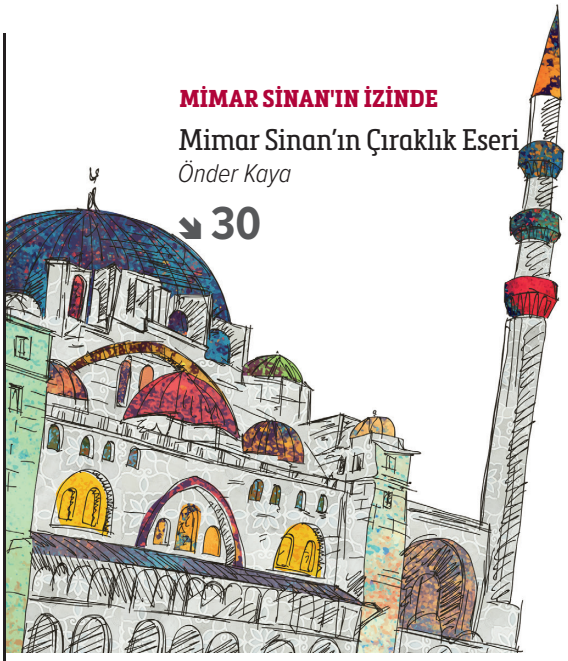

SÖYLEŞİ

Üstün Dökmen'le Söyleşi

Mustafa İbakorkmaz

38

ŞEHİR VE HAFIZA

Pullar ve Kayseri

Şehir Kültür Sanat

44

ŞEHRİN YÜZLERİ

Ahmet Gazi Ayhan

Ahmet Sıvacı

48

ŞEHİR AKADEMİ

Akademi Günlüğü

66

KÜLTÜR

Kayseri'de Pastırma mı, Sahtiyan mı?

Muhittin Eliaçık

68

KİTABİYAT

Kayseri Ansiklopedisi 5. Cilt Yayınlandı

Fatih Gökdağ

78

SOFRA

Börek Aşı Çorbası

Şehir Kültür Sanat

80

BÜSAM-AKADEMİ

Buğday

Yusuf Yerli

58

ŞEHİR VE EKONOMİ

Dünden Bugüne Bünyan Hidroelektrik Santrali

Hasan Yüksel

72

KÜLTÜRDEN

Şehirden Kısa Kısa Haberler

Şehir Kültür Sanat

82

Müslüman/Türk Kayseri'nin Kurucusu:

Melik Mehmet Gazi

Danişmendli soyundan gelen Aydın Karakimseli'ye...

Serdar Kozan

Anadolu... Münbit Hilal olarak adlandırılan bölgenin kuzeyinde yer alan ve ilk yerleşim yerlerinden birisi olarak insanoğlunun her dönem ilgisini celbeden bu coğrafya, tarihin ilk dönemlerinden itibaren göçler almıştır. Ege göçleri ile başlayan bu süreç, Pers istilası, Büyük İskender ve nihayetinde Roma hâkimiyeti ile devam etmiştir. Türklerin, Anadolu'ya ilgisi Roma döneminde başlayıp İslam'ın doğuşundan hemen önce 395 yılına kadar uzanmaktadır. Avrupa Hunları iki başbuğ komutasında Kafkasya üzerinden Doğu Anadolu'ya girerek Malatya ve Çukurova üzerinden Kudüs'e kadar uzanan bir akın yaptılar. Dönüşte, Kayseri de ilk defa Türklerle tanıştı. Fakat Türklerin ananevi yağma akınlarından olan bu harekâtta herhangi bir yerleşme gerçekleşmedi.

İslam ordularının büyük fütuhatından Anadolu da nasibini aldı ve özellikle Emeviler ve Abbasiler döneminde Anadolu'nun en batısına kadar olan saha akınlara sahne oldu. Ancak İslam hâkimiyet sahasının Elbistan'ın kuzeyi ve batısında kalıcı olamadığı açıktır. Anadolu'da hala yaşatılan Seyyid Battal Gazi'nin destanlaşan fütuhatı işte bu dönemin hatırasını milletimizin hafızasına nakşetmiştir. Türklerin, Anadolu'yu yurt tutmak amacıyla akınları ise XI. yüzyıldan itibaren başladı. İklimirum veya Biladırum, yani Roma ülkesi olarak adlandırılan Anadolu'yu yurt tutmak

amacıyla Oğuz akınlarının başlaması 1015'e kadar uzanmaktadır.

Dünya tarihinin seyrini değiştirmesi açısından Anadolu'ya gerçekleşen büyük Oğuz muhacereti yeni bir başlangıcı müjdelemekteydi. Kutlu bir Cuma günü, 1071 yılının 26 Ağustos'unda Malazgirt Ovası'nda Doğu Roma İmparatorluğunu Türk'e secde ettiren Sultan Alp Arslan kıyamete kadar Türklerin olacak bir yurdu açmaktaydı. "*Biz bu ülkeleri silah kuvveti ile almış temiz Müslümanlarız ve bid'at nedir bilmeyiz. Bu sebeple Allah, Türkleri aziz kıldı.*" diyen Sultan Alp Arslan'nın diktiği bir gül Malazgirt'te tomurcuklanmaktaydı ve açması uzun sürmeyecekti. Merhum Osman Turan'ın ifade ettiği gibi "*Sultan Alp Arslan, Anadolu'da Türk vatanının kurucusu ve garp Türklüğünün atasıdır.*"

Sultan Alp Arslan, esir ettiği ve kendisi tarafından serbest bırakılan Doğu Roma (Bizans) İmparatoru Romanos Diogenes'in işkence ile öldürüldüğü haberini alınca "*Romalıların Allah'ı yoktur. Romalılar ile Selçuklular arasında imzalanmış olan dostluk ve ittifak yemini bugün bozulmuş oldu*" diyerek, yaptığı antlaşmanın hükmünün kalmadığını ilan etti ve "kılıç hakkı" geleneği gereği olarak "fethedilen toprak fethedenin malıdır" telakkisiyle komutanlarını Anadolu'nun fethiyle görevlendirdi. Emir Saltuk, Erzurum havalisini; Emir Artuk Bey, Mardin, Diyarbakır ve Harput civarını; *Emir Danişmend, Kayseri, Sivas, Tokat, Niksar ve Amasya civarını*; Emir Çavuldur, Maraş çevresini ve Emir Mengücek, Erzincan, Kemah ve Divriği yöresini fethetmekle görevlendirilmiştir.

DANİŞMENDLİLERİN DOĞUŞU VE DANİŞMEND AHMET GAZİ

Emir Danişmend Gazi, 1080 – 1085 aralığında Sivas merkezli olarak Danişmendliler Beyliği'ni kurdu. "Danişmend" bir unvan olup günümüzdeki karşılığı "danışman"dır. O veya babası büyük ihtimalle hükümdar danışmanlığı yapmaktaydı. Büyük Arap tarihçisi İbnül Esir, Danişmend Gazi'nin Türkmenlere muallimlik yaptığını ve sonradan hükümdarlığa yükseldiğini kaydetmektedir. Onun gerçek isminin Taylu, Ahmed veya Gümüştekin olduğu konusunda bir ihtilaf mevcut olmasına rağmen akla en yatkın olanı Gümüştekin Ahmed olmasıdır. Çünkü Türkler İslam'ı kabul ettikten sonra eski isimlerinin yanında bir de İslamî isim almışlardır. Tuğrul Bey'in Mehmet, Çağrı Bey'in Davut ve Sultan Alp Arslan'ın Muhammed ismini alması bunun güzel misalleridir. Danişmend Gazi'nin soyu bazı kaynaklarda Seyyid Battal Gazi veya Bizans ile yapılan bir savaşta şehit düşen büyük İslam mücahidi Malatya emiri Ömer bin Ubeydullah'a dayandırılmaktadır. Hatta Danişmend Gazi'nin hayatını ve fütuhatını anlatan Danişmendname, Battal Gazi Destanı'nın devamı niteliği taşımaktadır. Bunun sebebi Danişmend Gazi'nin de Haçlılar karşısında gerçekten destan yazmış olma-

Emir Gazi'nin Haçlılar, Ermeniler ve Bizans İmparatorluğu karşısında aldığı bu büyük zaferler neticesinde Abbasi halifesi Müsterşid Billah ve Büyük Selçuklu Sultanı Sencer kendisine nevbet, altın gerdanlık, altın asa ve dört siyah sancakla birlikte "Melik" unvanı tevcih ederek onun Anadolu hâkimiyetini tasdik ettiler.

sıdır. Ancak yapılan araştırmalar onun Türk soylu olduğunu ispatlamaktadır.

1080 – 1085 aralığında beyliğini kuran Danişmend Ahmed Gazi, aynı dönem içerisinde Kayseri'yi de içerisine alan Kapadokya bölgesini fethetti. 1097'de ise Danişmendlilerin önemli merkezlerinden Niksar alındı ve akabinde 1098'de Bayburt fethedildi. Danişmend Gazi'nin ilk büyük zaferi onun Malatya'yı kuşattığı sırada şehre yardıma gelen Antakya Haçlı Kontu Bohemond'u ağır bir mağlubiyete uğratarak esir ettiği savaştır. Bu Müslümanların Haçlılar karşısındaki ilk önemli başarısıydı ve Müslümanların yere eğilen başlarının tekrar doğrulmasını sağladı. 1101'de Anadolu'ya giren üç Haçlı ordusu da Türkiye Selçuklu hükümdarı Sultan I. Kılıç Aslan ve Danişmend Ahmed Gazi'nin ittifakıyla birleşen Türklerin kılıçları altında erimekten kurtulamadı. Danişmend Ahmed Gazi, 18 Eylül 1102'de Ermeni Gabriel idaresinde bulunan Malatya'yı sonunda almayı başardı. Ancak, Danişmend Ahmed Gazi'nin 1103'te Bohemond'u serbest bırakması Sultan Kılıç Arslan'la arasının açılmasına sebep oldu ve Maraş'ta yapılan muharebeyi kaybeden Danişmend Ahmet Gazi'nin itibarı sarsıldı. Danişmend Gümüştekin Ahmed Gazi, 1104'te Sivas'ta vefat etti. Niksar'da bulunan türbesi ziyaretgâh haline gelen Danişmend Gazi'nin hatırası hala bu topraklarda yaşamaya devam etmekte ve ehlisalip karşısında Müslüman Türk direncinin bayraklaşan kahramanlıklarının öncülerinden birisi olarak tazimi hak etmektedir.

EMİR GAZİ (MELİK GAZİ)

Danişmend Gümüştekin Ahmet Gazi'nin vefatından sonra yerine geçen oğlu Emir Gazi, Türkiye Selçuklularına bağlı hareket eden bir beylik devraldı. Ancak, 1107'de Kılıç Arslan'ın Büyük

Selçuklularla yaptığı bir savaşta Habur'da şehit olması üzerine Anadolu'da dengeler değişti. Emir Gazi, aynı zamanda damadı olan, Sultan I. Mesut'un Türkiye Selçuklu tahtına çıkmasına ve kardeşlerini ortadan kaldırmasına yardım etti. Haçlılar karşısında kahramanlıklarıyla ün kazanan Artuklu Belek Gazi ile anlaşmazlık yaşayan Emir Gazi, Malatya hâkimiyetini bu şanlı Türk komutanına kaptırdı. Ancak Belek Gazi'nin vefatıyla Sultan Mesut'un da yardımıyla Malatya'yı geri alan Emir Gazi, Anadolu'nun en büyük gücü haline geldi. Böylece içeride huzuru sağlayan Emir Gazi, tekrar gaza faaliyetlerine yöneldi.

1130'da Çukurova'ya giren Emir Gazi, Anazarba Savaşı'nda Haçlılara çok ağır bir mağlubiyet yaşattı. Savaş meydanını dolduran Haçlı cesetlerinin arasında Antakya Kontu II. Bohemond da bulunmaktaydı. Babası Danişmend Gazi, I. Bohemond'u esir alırken, ilginç bir tevafukla oğlu Emir Gazi de II. Bohemond'un kellesini aldı ve bir zafername ile Abbasi halifesi ve Büyük Selçuklu hükümdarı Sultan Sencer'e gönderdi. Ermeniler ve Trabzon Rum hâkimini ezen Emir Gazi daha sonra batıya doğru fütuhata girişerek Bizans'tan Kastamonu dâhil olmak üzere bir çok yeri ve Karadeniz sahillerini aldı.

Emir Gazi'nin Haçlılar, Ermeniler ve Bizans İmparatorluğu karşısında aldığı bu büyük zaferler neticesinde Abbasi halifesi Müsterşid Billah ve Büyük Selçuklu Sultanı Sencer kendisine nevbet, altın gerdanlık, altın asa ve dört siyah sancakla birlikte "Melik" unvanı tevcih ederek onun Anadolu hâkimiyetini tasdik ettiler. Ancak Emir Gazi hasta yatağında olduğu için merasim yapılamadı ve Emir Gazi birkaç gün sonra 1134'te

Danişmendliler başlangıçta Sivas, Niksar ve Malatya'yı başkent olarak kullanmışlardır. Melik Mehmet Gazi, kendisine Kayseri'yi başkent olarak seçmiş ve şehri tekrar ayağa kaldırmıştır. O önce harap olan surları tamirle işe başlayarak Kayseri Kalesi'ni yeniden ayağa kaldırdı. Ardından şehrin imarına girişen Melik Mehmet Gazi, şehrin Müslüman dokusunun oluşmasının temellerini attı. Şehir merkezine inşa ettirdiği camii etrafında Kayseri, Müslüman bir kimlik kazandı.

vefat etti. Türbesi Pınarbaşı ilçesinde, Zamantı Kalesi'nin eteklerinde Melik Gazi köyündedir. Bu türbe günümüzde yatır ve ziyaretgâh haline gelmiştir.

MELİK MEHMET GAZİ VE KAYSERİ'NİN YENİDEN DİRİLİŞİ

Emir Gazi'nin vefatı üzerine Selçuklu Sultanı ve halifenin elçileri "Melik" unvanını tahta çıkan oğlu Mehmet / Muhammed Gazi'ye tevcih ettiler. Melik unvanı Danişmendlilerin doğrudan Büyük Selçuklulara bağlı olduğunu ve sadece onlardan emir alacağını ifade etmekteydi. Oysaki aynı dönemde Türkiye Selçukluları, Irak Selçukluları aracılığıyla Büyük Selçuklulara bağlıydı.

Melik Mehmet Gazi ilk olarak Bizans İmparatorluğu ile uğraştı. Bizans İmparatoru Ioannes, Sultan Mesut'un yardımıyla Kastamonu'ya girmişti. Ancak Melik Mehmet Gazi, eniştesi Sultan Mesut'u razı ederek bu ittifakın bozulmasını sağladıktan sonra Kastamonu ve Çankırı'yı geri aldığı gibi Karadeniz sahilleri ve Sakarya boylarına kadar olan yerleri de fethetti. 1137'de Ermenilerin elinde olan Göksun ve Şublas kalelerini kuşattı. 1139'da Çukurova yöresine sefere çıkan Melik Mehmet Gazi, Bizans'ın elindeki dağ kalesini aldı ve bölgede güvenliği sağladı. Ardından kuzeye yönelerek Karadeniz sahilinde yer alan Kasinos ülkesini fethetti.

Danişmendli Melik Mehmet Gazi'nin bu faaliyetlerinden rahatsız olan Bizans İmparatoru İoannes Komnenos, 1139 – 1140'ta büyük bir ordu ile Danişmendlilerin eski merkezleri Niksar'ı kuşattı. Ancak Türklerin müthiş direnişi karşısında başarı sağlayamayan İoannes muhasarayı sonlandırmak zorunda kaldı ve dönüş yolunda Türkler ordusuna ağır kayıplar verdirdi. Melik Mehmet Gazi, 1141'de Haçlılar ile mücadelesini sürdürdü ve Maraş bölgesinde bazı kaleleri fethetti.

Şer'i şerife bağlı ve bu konuda hassasiyet taşıyan Melik Mehmet Gazi, dönemin müellifleri tarafından adil, tedbirli, basiretli, içki içmeyen, Müslüman halka karşı müşfik ve adaletli, gayrimüslimlere karşı da şefkatli bir hükümdar olarak tarif edilmektedir.

Melik Mehmet Gazi vefat ettiğinde Fırat'tan Menderesin kaynağına kadar uzanan geniş bir alana hükmetmekteydi. Bizans, Haçlılar ve Ermenilerle başarıyla mücadele etmiştir. O babası ve dedesi kadar büyük zaferler elde edemese de beyliğinin gücünü korumayı başarmıştır. Onun vefatından sonra beyliği kısa süre içerisinde yıkılacaktır.

Şer'i şerife bağlı ve bu konuda hassasiyet taşıyan Melik Mehmet Gazi, dönemin müellifleri tarafından adil, tedbirli, basiretli, içki içmeyen, Müslüman halka karşı müşfik ve adaletli, gayrimüslimlere karşı da şefkatli bir hükümdar olarak tarif edilmektedir. Ancak özellikle Bizans ve Haçlılardan Müslüman tebaasına karşı gerçekleşen saldırılara misliyle karşılık vermesi de göz ardı edilmemelidir. Melik Mehmet Gazi dindarlığı ve hayırseverliğiyle de tanınmıştır.

Merhum Mükrimin Halil Yinanç onun hakkında "*Melik Mehmet Gazi Anadolu'nun kibâr-ı mülûkundan olup Bizans imparatorunu ve ehlisalip prenslerini perişan etmişti*" demektedir. Bizanslı Niketas Khoniates, "Danıişmendli Melik Mehmet Gazi'den "*Bizans şehirlerinin en tehlikeli düşmanı, cesur ve dik başlı kimseler olan Danişmendlilerin hükümdarı*" diye bahsetmektedir.

Kayseri, 1067 yılında büyük Türk komutanı Afşin tarafından geçici olarak ilk defa fethedilmiştir. Ancak kendisi de Kayserili olan Romanos Diogenes bir yıl sonra şehri geri almıştır. Malazgirt'ten sonra Türk akınlarıyla yüz yüze kalan Kayseri'yi muhtemelen önce Selçuklular almış, ardından kentin hâkimiyeti Danişmendlilere geçmişti. Ancak hem Türklerin kendi aralarındaki çekişmeler hem Türk – Bizans mücadelesi hem de Haçlı istilası sırasında Kayseri şehri de nasibini alarak harap olmuştur.

Danişmendliler başlangıçta Sivas, Niksar ve Malatya'yı başkent olarak kullanmışlardır. Melik Mehmet Gazi, kendisine Kayseri'yi başkent olarak seçmiş ve şehri tekrar ayağa kaldırmıştır. O önce harap olan surları tamirle işe başlayarak Kayseri Kalesi'ni yeniden ayağa kaldırdı. Ardından şehrin imarına girişen Melik Mehmet Gazi, şehrin Müslüman dokusunun oluşmasının temellerini attı. Şehir merkezine inşa ettirdiği camii etrafında Kayseri, Müslüman bir kimlik kazandı.

Melik Mehmet Gazi'nin yaptırdığı en önemli eser şüphesiz ki Camii Kebir veya Sultan Camii olarak da tanınan Kayseri Ulu Camii ve külliyesidir. Şehrin merkezinde yer alan Kayseri camilerinin en eskisi ve en güzeli olan 1134 – 1143 arasında inşa edilen Kayseri Ulu Camii, sonradan Selçuklu Devleti'nin hükümdarı I. Gıyaseddin Keyhüsrev zamanında 1205 tarihinde Melik Mehmet Gazi'nin yeğeni Yağıbasan oğlu Muzaferüddin Mahmud tarafından tadil ve tamir edilmiştir. Caminin kuzey duvarının üzerindeki mermere çok kalın sülüsle yazılı dört satırlık bir kitabe konulmuştur. Camii dikdörtgen planlı olup kemer ayağına dayandırılan çatılı, taş kaplamalı, iki kubbeli bir eserdir. Tuğla minaresi yüksek ve kalın inşa edilmiştir. Kıymetli bir sanat eseri niteliğindeki ayetlerle süslü ahşap minberi çok güzeldir. Hemen bitişiğinde inşa edildiği bilinen medrese ile külliye niteliği göstermekteydi. Maalesef Melik Mehmet Gazi'nin inşa ettirdiği medrese günümüze ulaşmamıştır. Külliye'nin diğer parçası olan ve Melik Mehmet Gazi'nin medfun bulunduğu türbe ise Ulu Camii'nin güney kısmında bulunmaktadır. Evliya Çelebi de Seyahatnamesi'nde *Kayseri Ulu Camii'nin şehrin en eski camisi olduğundan ve minaresinin eşsizliği*nden bahsetmektedir.

Melik Mehmet Gazi'nin Kayseri'de birçok dükkân ve konut inşa ettirdiği Süryani Mikhail tarafından kaydedilmektedir. Yine onun bir saray inşa ettirdiği veya Bizans döneminden kalan bir sarayı tamir ettirerek yönetim merkezi olarak kullandığı da kaynaklarda yer almaktadır. Gülük Camii'nin de yine Melik Mehmet Gazi'nin soyundan gelen Atsız Elti Hatun tarafından inşa ettirildiğini hatırlatmak şarttır.

Melik Mehmet Gazi diğer ülkelerden birçok ilim adamını Anadolu'ya davet etmiştir. Böylece ilmi ve kültürel ortamın oluşmasını sağlamak istemiştir. İslamiyet'in yayılması için gayret sarf etmiştir. Mutezilî görüşlere fazla uzak olmadığı düşünülen Danişmendlilerin Hanefi mezhebini benimsedikleri bilinmektedir. Melik Mehmet Gazi, Hanefî Mezhebi'ne mensup bir İslâm hukukçusu olan Abdülmecid b. İsmail el-Haravî'yi Anadolu'ya getirerek onu Kayseri'ye kadı olarak tayin etmiştir.

Bizanslı tarihçi Niketas tarafından "*Kayseri Hükümdarı*" olarak kaydedilen Melik Mehmet Gazi kendi sikkelerinde "Biladırum" yani Anadolu'nun hükümdarı unvanını kullanmıştır. Dindar ve faziletli bir hükümdar olan Melik Mehmet Gazi hem gaza ve cihat ile meşgul olmuş hem de Anadolu'da İslam'ın yayılması için çalışmıştır. Kayseri'nin bir Müslüman şehri olarak yeniden dirilişini başlatan Melik Mehmet Gazi'ye türbesinin yanından geçerken bir Fatiha okumak bu şehirde yaşayan herkesin bir borcu olsa gerektir. Vesselam...■

Gönlümdeki Dağ Erciyes

Dursun Çiçek

Neşet Ertaş'ın

Gönül dağı yağmur yağmur boran olunca
Akar can özümden sel gizli gizli
Bir tenhada can cananı bulunca
Sinemi yaralar dil gizli gizli

türküsünü dinlediğimde, çocuk muhayyilesi ile evimizin dışına çıkar önce Annaç Yolu'na, sonra Yavşanlık mevkiine bakar o dağı arardım. Çünkü rahmetli babam bu türküyü dinledikten sonra uzaklara bakardı. Sonra Çiçekdağı'nın İbikli Köyü'nün Kartalkayası tepesinde ve Demirli'nin düzlüğünde uzakta bembeyaz bir nur gibi gördüğümde anlamıştım gönül dağını. O Erciyes olmalıydı. Çünkü ondan yücesi, uzağı/yakını yoktu.

Bir dağın insanı sevebileceğini, onun bir gönlü ve yüreği olduğunu, bir ruh ve mana taşıdığını Peygamberimizin Uhud dağı için söylediği "Uhud bizi sever biz de Uhud'u severiz" hadisini işittiğimde anlamıştım.

Çocukluğumda "O Dağ"dı Erciyes benim için... "Uzaktaki Dağ"dı... Dedemin Peygamberimizin savaşlarını anlattığı hikayelerdeki Uhud dağıydı o. Neşet Ertaş'ın türküsünü dinlerken "gönül dağı", Dadaloğlu'nun feryadındaki "bizim dağlar", masallardaki "kaf dağı"... Hepsi Erciyes'ti... Erciyes hepsindeydi... Hızır'ın sığdığı yerdi, erenlerin ve dervişlerin inzivaya çekildiği mekan... İnsana uzaklıktı ve Allah'a yakınlıktı.. Saflık ve berraklıktı.

Biliyordum ki Erciyes yalnızca bir "dağ" değildi... Evliya Çelebi'nin seyahatnamesinde Erciyes'i anlatırken belirttiği "ricalu'l gayb" makamıydı Erciyes... Arafat dağından, Tur dağından, Nur dağından esintiler vardı... Erciyes bir dağdan öte, bir mana, bir ruhtu; anlayana ve idrak edene...

Dağlar... Yeryüzünün direkleri... Gözleri... Hatta yüzleri... Öyleyse Erciyes de benim gözüm, benim yüzüm benim ruhumdu... Çünkü bana görünen bir mekânın ötesindeydi. Ne bir kaya parçası,

ne beşeri bir yükseklik, ne de sığlık... Gelenek ve mitoloji dilini bilmeyen elbette anlamayabilir bu söylediklerimi. Hatta saçma sapan ve anlamsız gelir. Öyleyse bizim derdimiz ehliyle...

Bir dağın insanı sevebileceğini, onun bir gönlü ve yüreği olduğunu, bir ruh ve mana taşıdığını Peygamberimizin Uhud dağı için söylediği "Uhud bizi sever biz de Uhud'u severiz" hadisini işittiğimde anlamıştım. Dağların insandan önce emanete muhatap olduğunu duyduğumda ise, varlık-yokluk, canlı-cansız v.b kavramların içi boşalmış adeta yeniden dolmuştu... Varlığı idrak ettiğini, bilgiyi bildiğini, zamanı ve mekanı anladığını iddia eden insanın dağları, bulutları, gökkubbeyi, toprağı, suyu anlayıp anlamadığına bakın!... Tecelli ve tezahürü, isim ve sıfatları varlıkla irtibatı ile bilmek gerek... Artık biliyordum ve emindim ki hiçbir dağ yalnızca "dağ" değildi... Dağ; sığınılan, konuşulan, sohbet edilen, varılan, erilen, gidilen, bilinen, sevilen bir yerdi...

Dağ tevhidti, vahdetti... Dağ bilinci olmayan ve dağı bilinçle anlamayan "Bir" ve "Biz" olmayı anlayamazdı... Eşya ve

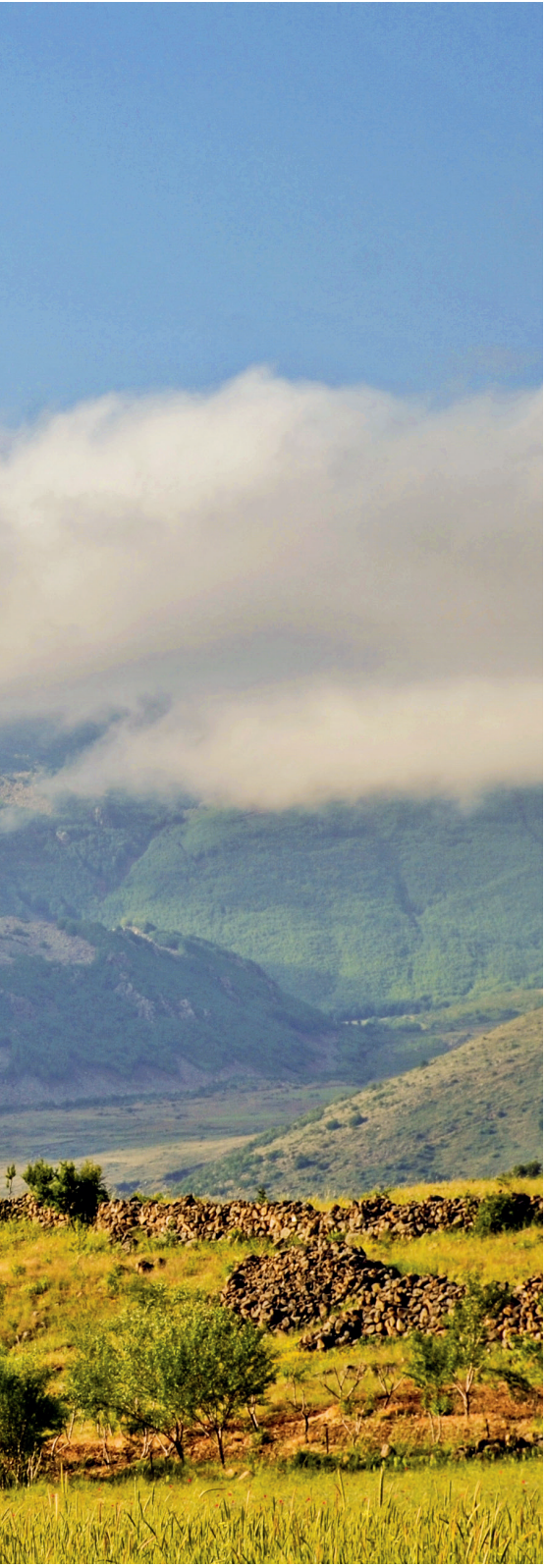

hadiselere bir bütün olarak bakmak, aidiyet duygusunu yitirmemek, varlığı idrak edebilmek, hakikate giden yolu yürüyebilmek dağı bilmekle ilgiliydi. Dağlanmak dediğimiz şey aslında kemal duygusuyla ilgili, olmakla ilgili bir şeydi. Ölmek olmak değil miydi bu yolda?... Bulmak bilmek değil miydi?.. Dolayısıyla dağlanmak bir oluştu, bir bütünleşmeydi. Aidiyette tekrardı... Dağ gibi insan, dağlaşan insandı... Bunun içindir ki her insan dağlanamaz ve her insan dağlaşamazdı...

Evliya Çelebi'nin ricalu'l gaybın toplanma yeri olarak tanımladığı Erciyes'i bir de bu pencereden bilmek gerek. İnsan dağda buluşur, dağda erer, dağda bilir ve dağda olur. Peygamberler ve velilerin dağlarla birliği ve muhabbeti bundandır. Dağ bir makamdır. Dağ bir tecelligahtır. Her şey O'nun bir tecellisiyken ve O'nunla tezahür ederken, O özel olarak dağa emaneti teklif eder ve dağa tecelli eder. Seçtiği insanları dağa çağırır. Öyleyse tecellinin "en" olduğu "yakin" olduğu yerdir dağ. Tecellinin Nur olduğu yerdir. Tur'u nurlandıran Hira'yı içinde taşıyanı nurlandırmaz mı?

İnsan dağda buluşur, dağda erer, dağda bilir ve dağda olur. Peygamberler ve velilerin dağlarla birliği ve muhabbeti bundandır. Dağ bir makamdır. Dağ bir tecelligahtır. Her şey O'nun bir tecellisiyken ve O'nunla tezahür ederken, O özel olarak dağa emaneti teklif eder ve dağa tecelli eder. Seçtiği insanları dağa çağırır.

Dağı yapmaz mı? Sevr'i yapıp saklamaz mı? Uhud'ta kucağını açıp korumaz mı? Arafat'ta beklemez mi, bekletmez mi?

Bugün insanı beşeri gözün gördüğüyle sınırlayan, onu et ve kemik olarak gören bir zihniyet, dağı da taş, kaya ve toprak olarak görür. Zahiri hakikatiyle bilmez ki batını idrak edebilsin... Ruhunu bilmeyen bir insanın dağı bilmesini bekleyemezsiniz. Özünü anlamaktan aciz hatta onu inkâra memur bir insan neyi anlayabilir ki? Nasıl ki bir veli bir peygamberin kokusunu taşırsa, önceki velilerin ruhunu yansıtırsa, Erciyes'e baktığınızda Tur dağındaki nuru, Hıra'yı içinde saklayan nuru, Sevr'i, Uhud'u, Arafat'ı göremiyorsanız aidiyet duygunuzla ve mana boyutunuzla ilgili bir sorununuz var demektir. Erciyes'te bir Nur göremiyorsanız, Erciyes'i bir Hıra, bir Sevr, bir Uhud yapamıyorsanız, Erciyes'te olamıyor ve bekleyemiyorsanız bir kopuş ve bozuluş halindesiniz demektir. Diğer deyişle ne hayata dair bir kaygınız ne de öte dünyaya dair bir çileniz var demektir.

Öyleyse her dağ gibi Erciyes de bir Medine tasavvurdur... Bir hicret bilincidir... Bir hayat ve medeniyet sancısıdır... Bir bakış bir görüş, bir okuyuştur... Oysa modern tasavvurda dağ bir düşman, bir soğukluk, bir uzaklık, bir bedavet, bir ilkellik ve bir vahşettir!!! Kuşatılması gereken, boyun eğdirilmesi zorunlu, ehlileştirilmesi elzem bir mekândır... Dağ sadece taş ve kaya... Gerçi taş ve kayanın işaretini, sembolünü bilen için taş ve kaya derinlik taşır. Lakin suret manaya "galip" modern dönemde. Geçici kalıcı olana "üstün"!..

Erciyes'i anlamadan Medine'yi oluşturamazsanız, Medine'yi oluşturamadığınız gibi Erciyes'i de yok edersiniz... Dağ tüketir mi, tüketilir mi? Anlayamazsanız elbette tükenir ve tüketilir. Dağ Medine'nin ruhudur. Dağ şehirlerin kalbi, kıblesi, sırtını dayadığı anası, umutlandığı yari, beklediği babasıdır. Bugün ruhunu kaybetmiş kent, dağı, dağları da yok ediyor. Dağın ruhu olduğunu bilmiyor. Dağı kendine benzetiyor. Dağın manasını tüketiyor. Çünkü her şeyin metalaştığı bir dönemde dağ da tüketilir, dağ da buharlaşır. Dağda ermek ve dağda erimek yerine insanlar artık dağı eritmeye çalışıyor. Tabiata hâkim olma ve hükmetme duygusu onu tüketmeyi beraberinde getiriyor. Ve dağ ağlıyor. Kimi zaman boran ve tipi dağın kar ağlamasıdır ama kimse farkına varmaz bunun. Kimi zaman dağdan gelen sel bir uyarıdır, kara bulutlar bir çırpınıştır. Ancak insan suretle öyle şaşkın ki suretin ötesinde bir şey göremiyor.

Yüreğine ve gönlüne Yaradan'ını sığdıran insan, modernleştikçe, bireyselleştikçe, rasyonelleştikçe zamana, mekana ve dağlara sığmıyor. Bunun içindir ki her şeyi tahrip ediyor. Oysa dağda insan kendini seyreder; kendini, geçmişini ve hatta geleceğini... Sırat da bir dağda kurulur. Öyleyse hem kıyamettir dağ hem hayattır. Havva Arafat'ta Adem' bekledi. Adem dağa yükseldi, kadına yükseldi, kadınla yükseldi. Ve hayat oldu. Adem dağda buldu onu, aradı, tırmandı, yükseldi, buldu, yüceldi. Kadın dağdı, kadın yardı. Uçurumları vardı kadının, yarları vardı. Ve her kadın aslında Havva'nın şahsında bir dağ, bir uçurum, bir yardı-yardi...

Dağlar... Alemin kalbi ve gönlü. Tıpkı Erciyes'in Anadolu'nun kalbi ve gönlü olduğu gibi... Nasıl ki insan kalbini ve gönlünü idrak edemediğinde eksikse,

dağları idrak edemediğinde de eksiktir. Öyleyse Erciyes'i idrak edememek insan için eksikliktir. Dağ bilmekle ilgili... Dağ ermekle ilgili... Bilen erer... Eren bilir... Erenin bilmesi zorunludur fıtridir... Ve dağ belki de sırf bu dünya bağlamında birliği, bilinci ve özgürlüğü temsil edendir. Dağlarda bir olma, dağ ile bir olma, dağlanma ve dağlaşma, Allah nezdinde kendini yok edip mutlak birliği idrak etmeye benzer. Dağda olmanın bilinci veya dağ ile olmanın bilinci ise varoluşunu idraktir. Bunun tabii sonucu tüm bağlardan ve bağlantılardan kurtularak, tüm ayak bağlarından, geçici ve arızi olandan soyutlanarak kendini mutlak anlamda özgürlüğün eşiğinde bulmaktır. Öyleyse dağ özgürdür...

Dağın dili ve kulağı vardır. Dağ konuşur ve dinler. Çoban ini mevkiinde koyunlarını otlatan Ali Emmi'ye "bu sessizlikte, bu ıssızlıkta, bu yalnızlıkta sıkılmıyor musunuz, usanmıyor musunuz, bunalmıyor musunuz, nasıl vakit geçiriyorsunuz" dediğimde, asasına yaslanarak; "dağınan konuşmaya alışan sıkılmaz" dedi ve devam etti. Dağı, rüzgârı, suyun sesini,

Dağ tevhidti, vahdetti... Dağ bilinci olmayan ve dağı bilinçle anlamayan "Bir" ve "Biz" olmayı anlayamazdı... Eşya ve hadiselere bir bütün olarak bakmak, aidiyet duygusunu yitirmemek, varlığı idrak edebilmek, hakikate giden yolu yürüyebilmek dağı bilmekle ilgiliydi.

pınarların türküsünü dinleriz, çiçeklerin kokusuyla sohbet ederiz, kuşların sesine eşlik ederiz, koyunlarımızın melemesine katılırız, karışırız ve sıkılmayız dedi. Biz dağınan dağ da bizinen konuşur dediğinde ise gözlerindeki ışıltı tarif edilemez türdendi. Hep dağ dondurmaz ya adamı, bazen ağustos sıcağında dağda dağlaşan bir adam sizi iliklerinize kadar dondurur. Dağ ile sohbet etmeyi bilen, rüzgarın, suyun ve çiçeklerin dilini anlayan birisi için yalnızlık mümkün mü? Aslında şehirde kendini "kalabalıklaşarak ve çoklaşarak" yok eden insan, dağda "yalnızlaşarak ve azlaşarak" çoğalıyor. Çokluk o kadar az ki ve azlık o kadar çok ki...

Bu anlamda dağı olan şehirler diğerlerine göre şanslıdır. Ya da yaratılış itibari ile onlara bir görev yüklenmiştir. Şehrin amacı da bu görevi idrak etmek olmalıdır. Erciyes modern anlamda kayak, gezi, piknik yapmak v.b. sosyal faaliyetlerin ötesinde bir gücü taşır içinde. Zaten şehirde yaşayan insan bunu fark ettiğinde Erciyes'te dinlenirken de, onu seyredip çayını yudumlarken de, onun bir vadisinde veya düzlüğünde yürürken de mana boyutunu fark edecektir. Mesele hakikati çoklu tecellisinden teke indirgemekle başlıyor. Tek boyutlu yaşama ve idrak bugünkü insanın en amansız hastalığı...

İnsan Allah ile alem arasındaki berzah... Dağlar da insan ile Allah arasındaki berzah... Dağda yücelici ve yüceltici bir şey var... Beni, benliği yok edemeyen, Hak'kı ve hakikati anlayamaz. Dağ bu alemde ben'i yok eder. Canı içinde bir can olduğunu bilen ve kendinin de bir can içinde olduğunu bilen anlar bunu. Dolayısıyla dağ, bir'dir, birliktir, bir-leş-mektir... Dağların sıfatının ululuk olması tesadüf müdür? Asla!!!

Dağı bilenin kendini bilmesi, dağı bulanın kendini bulması; tıpkı Hak'ta kendini bilmek ve bulmak gibidir. Tıpkı sevgilide kendini bulmak ve bilmek gibi... Dağ vuslattır öyleyse... Çünkü dağ dağa kavuşmaz ama dağa kavuşulur, dağ kavuşturur... Dağın zirvesine çıkmak bir tevhid, birlik halidir. Vuslatın en üst noktası... Dağı aşmak ise ona hükmetmek değil, onu idrak etmek onu kendinde bilip kendini onunla bilmektir...

Sufilere göre Allah kendini âlemde

seyreder. Alem aynadır. Sevenin sevgilide kendini seyretmesi... Sevilen seveni perdesiz müşahede edemeyeceğine göre, sevilen ise kendini ancak dağlarda seyredebilir. Sevenin tecelli ve tezahür makamında... Bundandır ki insan dağda her şeyden soyut, sırf kendini görür, kendini bilir, kendini seyreder. Bir şehir kendini dağda, dağda kendini şehirde seyreder. Öyleyse Erciyes'in Kayseri için hatta Anadolu için anlamı burada yatar.

Her şeyi birleyen aşık, birleştiren aşktır... İnsan aşık, dağ aşktır... Tecelli merkezidir... Dağ aşktır çünkü bir-leştirir... Rahmetli Muharrem Ertaş'a "şu dağlar ulu dağlar, gölgesi koyu dağlar" türküsünü çığırdıktan sonra sormuştum: Buradaki ulu dağ hangisidir diye. Ulu dağ Erciyes'tir demişti Karacaoğlan'ı çağrıştırarak. Nitekim kara sevdanın yanık gönülü Karacaoğlan da Erciyes'i dağların ulusu ve piri olarak niteler:

"Karacaoğlan bitirdim çağı
"O yüce Binboğa, Bolkar'ın dağı
Soğanlı yücesi, koca Beydağı
Erciyes ulumuz, pîrin var dağlar..."

Dadaloğlu durur mu?

Çıktım yücesine seyran eyledim
Cebel önü çayır çimen görünür
Çifte bedestenli koca Kayseri
Erciyes karşında yaman görünür

İşte dağ ve Erciyes budur. Bir dağ bir şehrin türküsünde, şiirinde, öyküsünde, destanında, pratik hayatında, muhayyilesinde varsa, şairinde, ozanında, sanatçısında bir nazarsa, o şehir bir anlama sahiptir. İnsanı ile bütünleşiyorsa hem dağın kendisi hem de insan varoluşsal bir aidiyet içerisinde olur. Eğer insan ve şehir bu boyutta olmazsa dağ sessizleşir ve beklemeye başlar. Dağın ve şehrin bekleyişi bir ruh bekleyişidir. Çünkü şehir dağın dağ da şehrin bedeni ve ruhudur. Kimi zaman dağ şehre beden olur kimi zaman ruh. Aynı biçimde şehir de dağa beden olduğu gibi ruh da olur. Öyleyse Erciyes'e bakarken, Erciyes'i fotoğraflarken, Erciyes'i gezerken, Erciyes'in suyunu içerken, rüzgarına yüzünü verirken sadece bir suretin içinde olmadığımızı, aynı zamanda bir ruhun içinde olduğumuzu unutmamamız gerekiyor. ▪

Salkuma* Değirmenleri

N. Mehmed Solmaz

Harman sonu elde edilen zahire (çavdar, buğday, arpa) öğütülecek, un olacak, ambarlara konulacak, bir sene boyunca ekmek olarak yenilecektir. Zahireler, eşek ve kağnı arabalarına yüklenir. Salkuma köyündeki değirmenlere götürülürdü. Çünkü bölgede değirmen döndürecek su sadece Salkuma'da vardı.

Koramaz Dağı'nın batı ucuna yakın bir yere yerleşen Salkuma köyünden bol su çıkardı. Suyun akıp gittiği yönde değirmenler yapılmıştı.

* *Gürpınar*

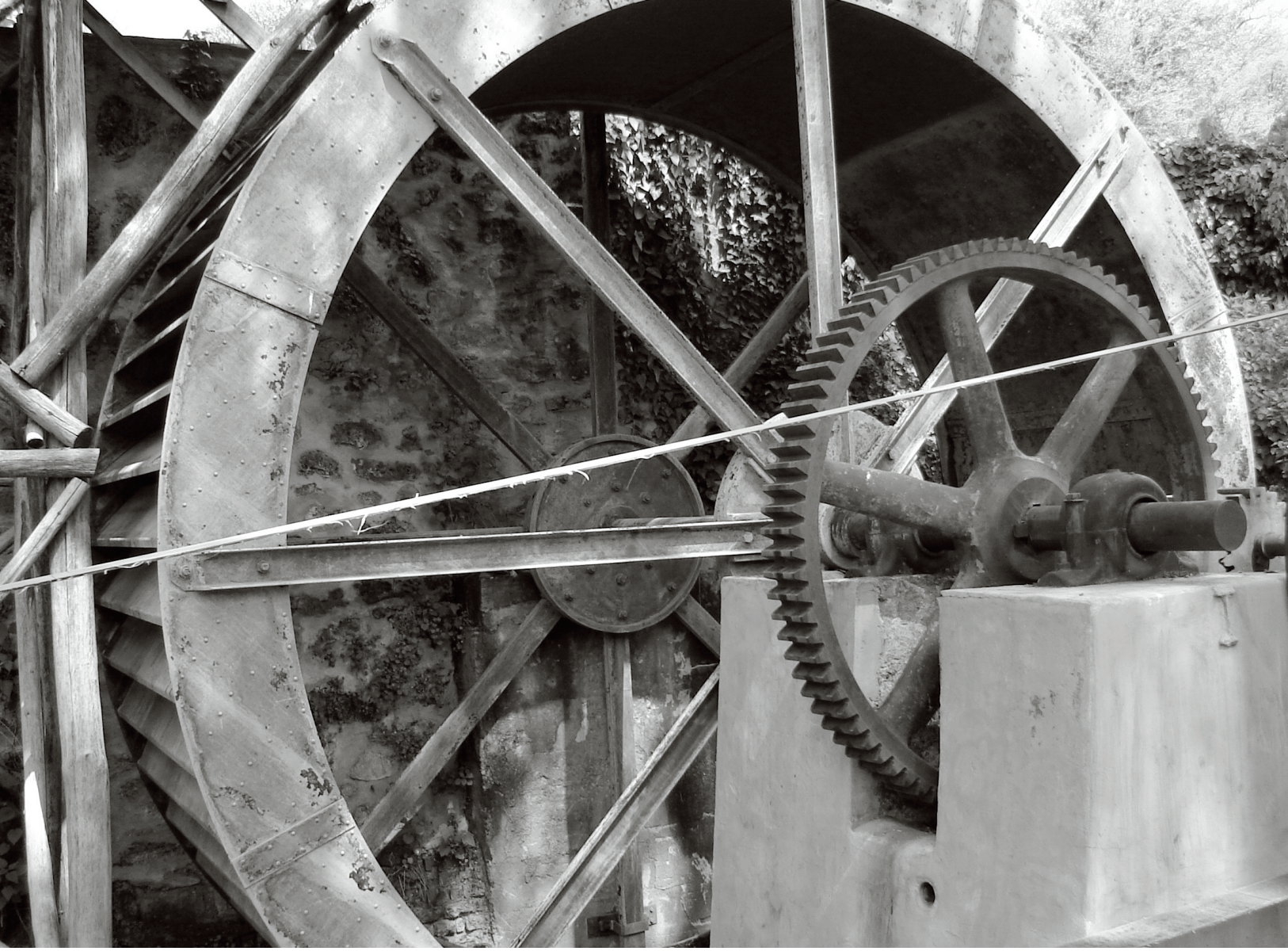

Bu değirmenler şunlardır:
1-Baş değirmen
2-Küçük değirmen
3-Boyacı değirmen
4-Söğütlü değirmen
5-Deveboynu değirmeni
6-Büyük çakıllı değirmeni
7-Küçük çakıllı değirmeni

Salkuma değirmenleri, bir zamanlar etrafta bulunan köylülerin zahiresine hükmeder, ekmeklik un yapar, bölge köylerine hizmet ederdi... Elektriğin köylere gelmesi ile bazı köylerde elektrikli değirmenler kuruldu. Salkuma değirmenleri müşteri kaybetti. Zamanla o güzelim değirmenler yok olup gitti.

Değirmenin Yapısı

1-Çark: Çark, suyun akıp gittiği çayın üzerinde bulunur.

2-İki adet değirmen taşı: Alttaki taş sabit, üst taş hareket halindedir.

3-Tekne

4-Çörüz kolu denilen bir sırık.

Değirmenin Çalışması

Hızla akan su çayın üzerindeki çarka hızla çarpar. Çark döner. Arka bağlı üst taş da dönmeye başlar. Tekneye buğday, çavdar veya arpa gibi un olacak zahire konur. Taş dönünce tekneden ayarlı şekilde zahire dökülür. Dökülen zahireyi dönen taş ezer, un haline getirir. Tekneden fazla zahire döküldüğü zaman un iri olur, az döküldüğü zaman un ince olur. Daha az döküldüğü zaman un siyahlaşır ve kullanılmaz hale gelir.

Değirmeni idare edene "**Tozcu**" denir. Tozcu her un yaptırandan bir yaba un alırdı. Değirmen sahibi de çuval başına ayrıca ücret alırdı. Un sahipleri ununun ince olmasını isterlerdi. Bu ise zaman yönünden Tozcunun işine gelmezdi. Bu yüzden un sahipleri ile Tozcu arasında zaman zaman münakaşalar meydana gelirdi. Sonunda Tozcunun dediği olurdu. Tozcunun gönlünü almak için başta sigara olmak üzere hediyeler verildiği de gizli gizli söylenirdi.

Değirmeni döndürme ve durdurma, **Çörüz** kolu denilen bir sırık ileri geri iti-

lerek sağlanırdı. Su, çağlaya çağlaya değirmenlerin bulunduğu çayı geçerek Gesi tarafına doğru akar gider... Zannederim bölgedeki 10-15 köy Salkuma değirmenlerinde zahirelerini un haline getirirlerdi.

Harmandan zahireyi doğrudan değirmene götürmek en kolay olanı idi. Ama bu değirmenlerde yığılmalar meydana getirirdi. Yığılmalar olduğu zaman, 6-7 gün sıra beklenirdi. Yiyecek ekmek kalmadığı zaman, ekmek için köye gelinir, ekmek götürülürdü.

Evinde ekmek yapacak unu kalmamış olan bir çuval un için sıraya girmezdi. Hemen unu yapılır, çocuklarına ekmek pişirsin diye köyüne gönderilirdi. Evinde unu olanlar, zahirelerini evlerinde bekletirler, yoğunluk azaldığı zaman un yapmak için değirmene giderlerdi. Değirmene gidildiği zaman, gündüz hayvanlar etrafta otlatılır, gece değirmenin ahırına bağlanırdı. Değirmene gidişin sıkıntıları da vardı. Özellikle dere içindeki Kuruköprü Köyü 'ne iniş de eşeğin başını eğmesi ile yük düşer. Köyden çıkışta da hayvanlar yükleri ağır olduğu için yükü taşımazdı. Bu zaman pürdikkat kesilir, yüklerin düşmemesi için çalışırdık. Yük düşer, çuval yırtılır, çuvaldan un yere dökülürse perişanlık başlardı. Kuruköprü köylülerinden yardım istenir, onlar da hemen yardıma koşardı. Kızgın bazı adamlar, fazla yük yüklediğini düşünmez, boynunu eğdiği veya yükü yokuş yukarı taşıyamadığı için eşeklerini döverlerdi. Az da olsa böyle hadiseler olurdu.

Sıkıntıları da olsa değirmene gitmeyi çok severdim. Çünkü akıp giden suyu görecektim. Bizim köyde akan su yoktu. Değirmene gittiğim zaman akan suyun kenarına oturur, suyun çağlayıp gidişini seyreder, dururdum. Ne güzel çağlıyordu. Bizim köyde niye yoktu? Akıp giden suyun üzerindeki çarka bakar, taş nasıl dönüyor, tekne nasıl zahire döküyor, değirmen nasıl çalışıyor diye düşünürdüm.

Suyun akışı, çarkın dönüşü, değirmen taşlarının iki sevdalı gibi birbirine sarılmaları, ağaçlar, su arkının etrafındaki otlar, yeşillikler güzellikler beni kendine bağlıyordu. Babam zaman zaman çarka yaklaşma, taşa ve tekneye ellerini uzatma, akıp giden suya yakın oturma, derdi, beni değirmenin tehlikelerinden korumaya çalışırdı.

Salkuma değirmenleri, bir zamanlar etrafta bulunan köylülerin zahiresine hükmeder, ekmeklik un yapar, bölge köylerine hizmet ederdi... Elektriğin köylere gelmesi ile bazı köylerde elektrikli değirmenler kuruldu. Salkuma değirmenleri müşteri kaybetti. Zamanla o güzelim değirmenler yok olup gitti. Geçen yıllarda Salkuma'ya gittim. Ne akıp giden su vardı, ne üstündeki çark, ne de dönen değirmen taşı... Gözlerim dolu dolu oldu... Çark dönmüyor, değirmen taşı zahireyi un yapmıyordu. Sanki su; çark dönmüyorsa, değirmen taşı un yapmıyorsa ben de yerime çekiliyor, gidiyorum demişçesine çekilip gitmiş. Su yok, çark yok, dönen değirmen taşı yok. Hüzün verici bir şey... Su, Allah'ın varlığının en büyük delillerinden biridir. Su, Allah'ın canlı cansız yarattığı bütün varlıklara en büyük hediyelerinden biridir.

Mustafa Yeşilyurt Kardeşim Suyu Şöyle Anlatır:

Çırpınır durur sular,
Taştan taşa vurunarak. .
Denizde barınır sular,
Kaygılardan arınarak

Bir sur olur göğe çıkar,
O'ndan bir haber umarak
Ya vuslattan, ya firaktan,
Ağlar durur sağnak sağnak

Coşar çağlar mecnun gibi,
Ayrılıktan dert yanarak.
Durmaz ağlar, benim gibi;
Vuslatından dem vurarak

Üstat Necip Fazıl Merhum da insan ile su ilişkisini şöyle anlatır..

İnsan bu, su misali, kıvrım kıvrım akar ya;
Bir yanda akan benim, öbür yanda Sakarya.

Su iner yokuşlardan, hep basamak basamak;
Benimse alın yazım, yokuşlarda susamak.

Her şey akar, su, tarih, yıldız, insan ve fikir;
Oluklar çift, birinden nur akar, birinden kir.

Her şey su ile diridir. Suyun olmadığı yerde hayat da yoktur, yeşillikler, güzellikler de yoktur.

Allah: **"Diri olan her şeyi sudan meydana getirdiğimizi görmediler mi?"** buyurur. (Enbiya:21/30)

İnsan açlığa daha fazla dayanır, fakat susuzluğa dayanamaz. Su olmayınca yeşillikler olmaz. Ağaçlar, ormanlar meydana gelmez. Su olmayınca her taraf kurur, çöller oluşur.

Salkuma değirmenlerine sevine sevine gitmemizi sağlayan çağlayıp akıp giden su idi.

Salkuma değirmenleri, çocukluğumuzun ve gençliğimizin sevda yerleri idi. İstiyoruz ki, giden su geri döner de hayat verdiği otların üzerinde, kenarında yetiştirdiği ağaçların gölgesinde uzanıp semayı seyre dalarız. Allah'tan niyaz ederiz ki, bu sevdamız, değirmen çayında akıp giden suyun ebedisi olan **"İçinden ırmaklar akan cennetlere"** kavuşmamıza vesile olur. ■

Mimar Sinan'ın Çıraklık Eseri:

Şehzade Camii ve Avlusundaki Türbeler

Önder Kaya

Şehzade Camii, çocukluğundan beri Fatih'te yaşayan biri olarak beni her miştir. 80'lerde başlayan ve 90'larda devam eden uzun restorasyonları kısımlarının kapalı olması, yapıya karşı merakımı daha da arttırdı. Hele de türbe- kısma Ağustos 2014'e kadar girmek kısmet olmadı. Bu tarihte geze- o vakte kadar teorik olan bilgilerimi pekiştirmeme ve hayran- daha artmasına sebebiyet verdi. Gerek Şehzade Mehmet, Paşa ve gerekse de Bosnalı İbrahim Paşa türbeleri, içle- sanatkârane kalem işleri ve kıymetli çiniler sebebiyle adeta bir masal denizine sürüklüyor.

Şehzade Camii, İstanbul'da bulunduğu semte aynı zamanda Mimar Sinan'ın "çıraklık" yapılar topluluğu yani bir külliyedir. Şehzade babanın feryadının somutlaşmış Caminin formuna bakıldığında camiinden ziyade, bir padi- rahatlıkla fark edi- min kaynak- mabedin zaman etkile- sırasında bazı lerin bulunduğu bildiğim türbeler, lığımın bir kat gerek Rüstem rinde bulunan ziyaret edenleri

adını veren ve eserim dediği külliyesi acılı bir hali olarak da bilinir. bunun bir şehzade şah mabedi olduğu lebilir. Nitekim döne- larında söz konusu Fatih Sultan Mehmed Camii ile karıştırılma-ması için bu yapıya Cedid (Yeni) Sultan Mehmet Camii dendiği kayıtlıdır. Cami aynı zamanda İstanbul'un en merkezi noktalarından biri üzerinde inşa edil- miştir. Yapıldığı sırada külliyenin avlusundan Marmara ve Haliç'e bakan

bir manzarayı seyretmek mümkündü. Yine bazı kaynaklarda İstanbul'un orta yeri olarak kabul edilen ve Şehzade Camii'nin Vefa Lisesi'ne dönen köşesinde yer alan sütun da merkezi konumun adeta ispatı gibidir.

Camiye ismini veren Şehzade Mehmed, Kanuni'nin ikinci oğlu olup, kendisinden yaklaşık altı yaş büyük olan Şehzade Mustafa'dan sonra doğmuştu. Ağabeyi ile anneleri farklı idi ve belki de Mustafa'ya karşı en önemli avantajı, Kanuni'nin gözdesi Hürrem'in dünyaya getirdiği ilk evlat olmasıydı. Normal şartlarda "ekber evlat" olan ve kapıkullarının tam destek verdiği Mustafa karşısında pek bir şansı bulunmuyordu. Ancak annesinin, Kanuni'nin gözdesi Hürrem Sultan olması bir anda dengeleri değiştirdi.

1533 yılına gelindiğinde Ekber Şehzade Mustafa sekiz yıldır görev yaptığı Manisa'dan Amasya'ya gönderildi. Tahta en yakın şehzade sancağı olan bu mekâna, şehzade Mehmet yollandı. Şehzade Mustafa'nın annesi kendisi ile birlikte taşraya giderken, Sultan Süleyman çok sevdiği cariyesi Hürrem Sultan'ı İstanbul'da alıkoymuş ve ona usule aykırı olarak nikâh kıymıştı. Hal böyle olunca her iki şehzadenin de kaderi bir yerde şekillenmişti. Ancak 1543 yılında Manisa'dan gelen ölüm haberi tüm dengeleri altüst etti.

Şehzadelerinin ölüm haberi gerek Kanuni gerekse de Hürrem üzerinde yıkıcı bir etki bırakacaktır. Şehzade Mehmed'in cenazesi evvela Üsküdar'a getirilmiş ve buradan karşı sahile çıkarılmıştı. Kanuni'nin iki saat kadar oğlunun sandukası başında gözyaşı döktüğü ve ancak bundan sonra Bayezid Camii'ne gönderilen naaşın, cenaze namazının kılındığı biliniyor. Şehzade, Yeniçerilerin Eski Odalar olarak adlandırılan kışlası üzerinde bulunan bir alana defnedildi. Belki de böylelikle şehzade Mustafa'ya tam destek veren yeniçerilere mesaj verilmeye çalışılmıştı. Zira kapıkulunun pek de hazzetmediği Hürrem Sultan'dan doğan bir Âl-i Osman, yeniçerilere ev sahipliği yapan bir mekâna gömülüyordu. Yine Şehzade Camii'nin ilk zamanlar cemaatinin daha ziyade yeniçerilerden oluştuğu da bilinir. Şehzade Külliyesi'nin inşa edilmesi sonrasında Eski Odalar önem kaybedecek, yeniçerilerin merkezi Aksaray'da bulunan ve "Yeni Odalar" adı ile anılan sahaya kayacaktır.

İnşa olunacak külliye için de çevredeki bazı mahalleler ücretleri ödenmek suretiyle tahliye olundu. Kanuni, sevgili oğlunun ölümü üzerine "Şehzadelerin güzidesi Sultan Mehemmedim" şeklinde bir tarih düşürecektir. Buradan da anlaşılacağı üzere Sultan, açık bir şekilde bu oğlunu geleceğin padişahı olarak görmektedir. Nitekim bu durum, türbede de kendisini gösterir. Kanuni, oğlunun sandukası üzerine fildişi kakmalarla süslü ve dört ayak üzerinde yükselen bir taht koydurarak, gönlündeki padişahın kim olduğunu dile getirir. Caminin inşasına 1544'te başlandığı 4 yıl 4 ay sonra takvimler 1548'i gösterirken bittiği bazı kaynaklarda kayıtlıdır.

Doğal olarak yapının ilk elemanı Şehzade Mehmet adına yapılan türbedir. Şehzade Mehmet'in ani ölümü üzerine defin yapılan yer, bir türbe ile kapatılmıştır. Bunu cami, medrese, imaret, sıbyan mektebi, tabhane ve ahırdan oluşan külliyenin diğer elemanları takip edecektir. Caminin 17. yüzyıldaki yangınlarda zarar gördüğü ve yine bu yüzyılda Sultan 4. Murat tarafından onarıldığı bilinir. Yeri gelmişken hemen belirteyim ki 4. Murad'ın çok küçük yaşta vefat eden çocukları da bu camiinin avlusunda gömülüdür. 1916 ve 1953 yıllarında da cami ve türbelerin bir kısmı elden geçirilmiştir.

ŞEHZADE MEHMET TÜRBESİ

Türbe mekânın ana unsurudur. Hatta denilebilir ki külliyenin inşa edilme nedeni türbedir. Sekizgen bir plan üzerine inşa edilen türbede zengin bir

çini ve kalem işi işçiliğine rastlanır. Yazılar muhtemelen çağın en önemli hattatı olan Ahmed Karahisarî'nin elinden çıkmadır. Türbede kullanılan çinilerin renklerinde ise İran etkisi sezilir. Firuze, sarı, mor, beyaz ve mavi tonlar gayet belirgindir. Bu renk cümbüşü ile adeta talihsiz şehzadenin ebedi istirahatgahı da, Mimar Sinan tarafından bir cennet bahçesine çevrilmeye çalışılmıştır. Son derece pahalı bir malzeme olan çiniler, cömertçe kullanılmış ve kubbeye kadar olan kısım çini panolarla süslenmiştir. Kapıdan içeri girdiğinizde her iki yanda "Muhammed" isminin kufi hatla yazıldığı çini panolar görülür. Muhtemelen böylelikle şehzade ile İslam dinin peygamberi arasında bir bağlantı kurularak ahiret gününde Hz. Peygamber'in genç şehzadeye şefaatçi olması umulmuştur. Türbenin girişinde yer alan Farsça kitabede de şehzade için güzel dileklerde bulunularak "Bu fani dünyadan temiz inançlı bir şehzade de geçmiştir. Cenab-ı Allah ona rahmet eylesin, Ahirette Allah'ın izniyle asude olsun" denilmektedir. Şehzadenin hemen yanında kardeşi Şehzade Cihangir yatmaktadır. Şehzadenin diğer yanında ise kızı Hümaşah Hatun ve adı bilinmeyen bir kadın daha yatar.

Şehzade Mehmet'in soyundan gelen ve bu alanda gömülü olan Fatma Hanım Sultana da ayrıca değinmek lazım. Kendisi Şehzade Mehmet'in kızı Hümaşah Sultan'dan doğmadır. Büyükbabası Şehzade Mehmet'in adını taşıyan türbenin hemen karşı alanında üstü kapalı ama yanları açık bir mezar alanında eşi Mehmed Bey ile birlikte yatmaktadır.

RÜSTEM PAŞA TÜRBESİ

Hazirede yatan en önemli tarihsel şahsiyetlerden biri hatta belki de birincisi Kanuni'nin sadrazamı ve damadı Rüstem Paşa'dır. Paşa'nın devşirme olduğu biliniyor ancak milliyeti konusunda bir takım farklı rivayetler var. Galata Sarayı'nda yetiştikten sonra, önce hasodaya alınmış, oradan silahtarlığa ve akabinde mirahurluğa terfi etmiştir. Padişahın hayli yakında olması sadrazam Makbul İbrahim Paşa'nın gözünden kaçmamış ve taşrada görev verilerek merkezden uzaklaştırılmıştır. Karaman, Dulkadir ve Diyarbekir beylerbeyliklerinde görev yapan Paşa'nın, başkente dönüşü ise muhteşem olacaktır. Muhtemelen Hürrem Sultan'ın uygun görmesi neticesinde kendisi Kanuni'nin biricik kızı Mihrimah Sultan ile evlendirilir. Bu arada rakipleri kendisinin cüzzamlı olduğu şeklinde bir şayia yayarlarsa da, görev yaptığı Diyarbakır'a gönderilen hekim Mehmet Efendi'nin, Paşa'nın üzerine bit bulması üzerine cüzam olmadığı anlaşılır. Bu olay sonrasında kendisi zaman zaman "bit'in talihini açtığı kişi" anlamında "kehle-i ikbal" olarak anılır.

Paşa'nın hile ve desise konusunda son derece mahir olduğu ancak iki eyleminde zor durumda kaldığı biliniyor. Bunlardan ilki 1553 yılında Ekber Şehzade Mustafa'nın öldürülmesi hadisesidir. Bu olay sonrasında ayaklanan kapıkullarını teskin etmek için Sultan Süleyman gözde sadrazamını azletmek zorunda kalır. Ancak iki yıl sonra bu kez 1561'deki ölümüne kadar kalacağı sadaret mevkiine tekrar ulaşır. İkinci önemli sıkıntıyı ise Şehzade Mustafa'nın ölümünden sonra Selim ve Bayezid arasındaki taht kavgasında Bayezid'in tarafını tutar. Rakibi Lala Mustafa Paşa'nın akıllıca manevraları sonrasında Bayezid asi durumuna düşüp İran'a kaçınca geç de olsa Selim'in saflarına geçer. Her şeye rağmen Selim'in tahta geçmeden önce vefat etmesi Paşa için bir şans olsa gerek. Kaynaklar Paşa'nın rüşvetçiliğine sıklıkla gönderme yaparlar. Nitekim öldüğünde geride büyük bir servet bırakması da bu iddiaları doğrular gibidir. Paşa, büyük servetinin de etkisiyle gerek İstanbul'da inşa ettirdiği ve kendi adını taşıyan camide gerekse de kendisinden önce vefat eden oğlu için yaptırıp, kendisinin de son uykusuna çekilmeyi tasarladığı türbede bol miktarda çini kullanmıştır.

Buradaki türbeler konusunda son derece kapsamlı bir makale kaleme alan İsmail Orman haklı olarak Rüstem Paşa ve birazdan bahsedeceğimiz Bosnalı İbrahim Paşa türbelerine ayrıca dikkat çeker. Bu yapıların özellikle iç bezemelerinin Şehzade Mehmet türbesinin ihtişamı ile adeta yarışması, hanedan terbiyesine yakışmayacak bir tutumdur. Zira her iki sadrazam da hanedanın sadece damadı olup kul kökenli devşirmelerdir. Burada yüksek ihtimal ile iki faktör devreye giriyor

ki bu faktörler ihtişamlı türbelerin sebebini açıklar niteliktedir. Öncelikle iki sadrazam da hanedana sadakatle hizmet etmiş ve görevleri başında ölmüşlerdir. Sonrasında her iki hükümdarın eşleri de hanedana mensuptu ve onların devreye girmeleri sonrasında bu yapılar vücuda getirilebilmişti.

Rüstem Paşa türbesinde iki sanduka karşılar sizi. Bunlardan ilki Paşa'nın oğluna aittir ki babasından yaklaşık sekiz-on yıl kadar önce vefat etmiştir. İlk anda üzerine bir türbe inşa olunmamıştır. Sonrasında ise Paşa ve eşi Mihrumah Sultan mezarın üzerine bir türbe yaptırmışlardır. Türbenin iç süslemelerine ve ihtişamına bakarak Rüstem Paşa'nın da öldükten sonra buraya defnedilmek istediği zannolunabilir. Lakin türbenin küçük oluşu yüksek ihtimal buraya üçüncü bir defin yapılamasını zorlaştırmış ve 1578'de vefat eden Mihrumah Sultan, eşinin değil de babası Kanuni Sultan Süleyman'ın yanına defnolunmuştur. Her şeye rağmen türbenin küçük oluşu, hemen yanında bulunan ve Rüstem Paşa'nın kayınbiraderi olan Şehzade Mehmet'in türbesinin gölgelenmek istenmediği fikrini çağrıştırır. Bu düpedüz hatırası son derece yüce bir şehzadeye karşı saygısızlık olarak okunmuş olmalıdır. Ancak bu durum iç bezemelerle dengelenmiş gibidir. Paşa'nın kendi adını taşıyan Tahtakale'deki cami yerine burayı tercih etmesinin temel nedeni ise Tahtakale'nin bir ticaret muhiti olması ve cami çevresinde türbe için yeterli alan bulunmaması olabilir. Hâlbuki Şehzade Camii, selatin camilerine son derece yakın ve merkezi bir mevkide idi.

BOSNALI İBRAHİM PAŞA TÜRBESİ

Hazirede hem iç hem de dış ihtişam itibariyle Şehzade Mehmet türbesi ile yarışacak yapı ise Şehzade Camii avlusundan türbeler alanına girdiğinizde karşınıza çıkan ilk türbe olan sadrazam Bosnalı İbrahim Paşa türbesidir. Paşa, Enderun'dan yetişmedir. Yeniçeri Ağalığı'nın ardından taşraya çıkmış ve Şam valiliği yaptığı sırada himayesi altında olduğu Safiye Sultan kanalıyla saraya damat olmuştur. 3. Murat ve Safiye Sultan'ın kızları olan Ayşe Sultan ile evlenen Paşa, Kaptan-ı Deryalığa yükselmiş, eniştesi 3. Mehmet'in padişahlığı sırasında da üç kez sadrazamlığa getirilmiştir. Paşa, son sadaretine denk gelen 1599 yılında Kanije kalesini fethetmiş ve bu olaydan yaklaşık iki yıl kadar sonra Belgrad'da vefat ettiği için İstanbul'a getirilerek kendisinden evvel vefat eden çocuklarının yer aldığı mezara gömülmüştür. Türbe, Paşa'nın vefatından sonra eşi Ayşe Sultan tarafından yaptırılmıştır. Ayşe Sultan 3. Murat'ın kızı olup kardeşi 3. Mehmet'in saltanatı döneminde de itibar görmüştür. Muhtemelen bu itibarı da kullanarak hazirede eşi için ihtişamlı bir türbe için izin alabilmiştir. Yapının mimarı aynı zamanda mimarbaşılık mevkiinde bulunan Dalgıç Ahmed Ağa'dır. Ayşe Sultan türbeyi yaptırmakla kalmamış, bir de vakıf tesis etmiş ve hem eşi hem de çocukları için Kur'an okunmasını, tesbih çekilmesini, kaza namazı kılınmasını vasiyet etmiştir.

Hemen belirtelim ki Ayşe Sultan türbe inşası sürerken Yemişçi Hasan Paşa ile evlenmiş, bu Paşa'nın idam edilmesi ile de türbe bittikten kısa bir süre sonra Güzelce Mahmud Paşa ile izdivac etmiştir. Türbede yer olmasına rağmen Ayşe Sultan ölümü sonrasında ilk eşinin yanında değil, kardeşi 3. Mehmet'in yanına defnolunmuştur.

ŞEHZADE MAHMUT TÜRBESİ

Gömü alanındaki türbelerden biri de 3. Mehmed'in en büyük şehzadesi Mahmud'a aittir. Bilindiği üzere 3. Mehmed, sancağa çıkan son Osmanlı şehzadesidir. Tahta çıktığında da 19 kardeşini idam ettirmek suretiyle Fatih Kanunnamesi'ni en sert şekilde uygulamıştır. En büyük

oğlu Mahmud da benzeri bir akıbete uğrar. Osmanlı saltanatında şehzadenin tahta yönelik en ufak bir eyleminin genellikle canı ile ödetildiği bilinmektedir. 3. Mehmed'in saltanatı zamanında bir yandan Avusturya öte yandan İran ve Anadolu'da Celali ayaklanmaları ile uğraşıldığı, devlet idaresinde 3. Mehmed'in annesi Safiye Valide Sultan'ın son derece aktif olarak yer aldığı biliniyor. Kaynakların ifadesine göre 16 yaşlarında olan Şehzade Mahmud, babasının takındığı politik tutumlardan memnun olmayıp bu memnuniyetsizliğini etrafına da açmaktadır. Nitekim kardeşi olan ve ilerleyen yıllarda tahta çıkan şehzade Ahmet'e taht ile ilgili bazı tasarılarını açmış ve henüz 12-13 yaşlarında olan genç şehzade ağabeyini, söylemlerine dikkat etme konusunda uyarmıştır. Şehzadenin bazı şeyhlerle mektuplaşarak tahta geçeceği zamanı sorması ve ordunun başına geçerek İran seferine çıkma teşebbüsleri sonunu hazırlar. Hatta sefer için bizzat babasına müracaat ederek ordunun başına geçme talebinde bulunur. Yaşanan gelişmeler 3. Mehmed tarafından, kendisinin hâl edilmeye çalışılması olarak algılanır ve şehzade Mahmud, Haziran 1603'de idam olunur.

Şehzadenin ölüm tarzı türbesine de yansımıştır. Cami haziresine gömüldükten sonra yüz kızartıcı bir suç ile itham olunduğundan sıran bir şekilde defnedilmiştir. Kardeşi Şehzade Ahmed'in tahta geçmesiyle de birlikte mezarının üzerine bir türbe inşa edilmiştir. Bazı Batılı kaynaklarda annesinin genç şehzadeyi isyana teşvik etme gerekçesiyle bir çuvala konarak denize atıldığı kayıtlı olsa da, şehzadenin annesinin türbede bulunan sandukası bu rivayeti yalanlamaktadır. Türbenin içi doğrudan hanedana mensup olmamalarına rağmen aynı hazirede bulunan sadrazam Rüstem ve Bosnalı İbrahim Paşaların türbelerine göre son derece mutevazıdır. Bu durumun da gerekçesi, şehzadenin ölüm tarzıdır. Nitekim hayırlı bir evlat olarak addedilen

şehzade Mehmed'in türbesi ihtişama gark olurken bir diğer şehzadenin türbesinin durumu düşündürücüdür.

Şehzade Mahmud türbesinin hemen arkasında ise bilgilendirme panosunda Hatice Sultan türbesi olarak geçen ama bazı araştırmacılarca sultan İbrahim'in kızı Gevher Sultan ve çocuklarına ait olması gerektiği iddia olunan bir türbe var. Türbe küçük ve içi son derece sadedir. Türbede Hatice Sultan'a ait olduğu sanılan bir sanduka ile ismi bilinmeyen üç çocuk sandukası bulunur. Yazık ki türbede kitabe bulunmaması, araştırmacıların da işini zorlaştırmaktadır.

Bu yüzyıldan sonra mezar alanı sarayda görev yapan diğer devlet ricaline de açılır olmuş ve bir süre sonra da umumi mezarlığa dönmüştür. Alanda bulunan mezarların çoğu 19. yüzyıldan kalmadır.

Yeri gelmişken hemen belirteyim ki, caminin doğu tarafında kalan bu hazire alanı dışında cami avlusunda da türbe ve sofalar göze çarpar. Bu alandaki tek türbe Destari Mustafa Paşa'ya ait olup henüz ziyarete açılmamıştır. I. Ahmed zamanında sadaret kaymakamlığı yapan ve Ayşe Sultan ile evli olan Paşa, yine hanedan damadı olması vesilesiyle böylesine prestijli bir mevkiye türbe yaptırabilmiştir. Öte yandan buradaki ilk gömülerin Paşa'nın çocuklarına hasredildiği düşünülürse muhtemelen bu iznin hanedan kanı taşıyan çocuklar için verildiği, sonrasında ise Paşa'nın da buraya gömüldüğü düşünülebilir. Belki de yapıya son şeklini yine bir hanedan mensubu olan Ayşe sultan vermişti.

Bu türbenin hemen yanında ise ulema ailesine mensup Bostanzadelerin sofası yer alır. Bu aile aralarında "Tarih-i Sâf" adlı eseri kaleme alan Bostanzade Yahya Efendinin de bulunduğu pek çok kıymetli simayı çıkarmıştır. Bostanzade sofasına bitişik alanda ise Kapıcılar Kethüdası Hüseyin Efendi'ye ait bir diğer sofa yer alır. Fatih camii tarafında yani caminin batı kapısına en yakın sofada ise Osmanlı hanedanına mensup simalar yatar. Bu alanda I. Ahmet'in kızı Ayşe sultanın Hafız Ahmet Paşa ile olan evliliğinden doğan çocuklarından üçü ile 4. Murat'ın kızı olan ve doğum sırasında ölen Kaya Sultan'ın, Melek Ahmet Paşa'dan doğma kızı gömülüdür. Ayrıca ismi tespit edilemeyen bazı çocukların da burada defnedildiği biliniyor. ■

KAYNAKÇA

- Erhan Afyoncu; "Rüstem Paşa", **DİA**, cilt: 35, İstanbul 2008, s. 288-290
- Mehmet Akman; **Osmanlı Devletinde Kardeş Katli**, İstanbul 1997
- Gönül Cantay; **Osmanlı Külliyelerinin Kuruluşu**, Ankara 2002
- Gülru Necipoğlu; **Sinan Çağı Osmanlı İmparatorluğu'nda Mimarî Kültür** (çev: Gül Çağalı Güven), İstanbul 2013
- Reşat Ekrem Koçu; Sokollu Mehmet Paşa ile Bosnalı Damat İbrahim Paşa Şânında", **Resimli Tarih Mecmuası**, cilt: 7, sayı: 77, Mayıs 1956, s. 307-310
- Doğan Kuban; "Şehzade Külliyesi", **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**, cilt: 7, İstanbul 19994, s. 152-155
- İsmail Orman; "Bosnalı İbrahim Paşa Türbesi ve Bu Türbeye ait İki Çini Pano Hakkında", **Sanat Tarihi Araştırmaları Dergisi**, sayı: 14, İstanbul 1998, s. 64-68
- İsmail Orman; "Şehzade Camii Haziresi: Osmanlı Mezar Geleneğine Aykırı Bir Hazire Gelişimi", **Sanat Tarihi Araştırmaları Dergisi**, sayı: 15, İstanbul 1999-2000, s. 22-37
- İsmail Orman; "Şehzade Külliyesi", **DİA**, cilt: 38, İstanbul 2010, s. 483-485
- Necdet Sakaoğlu; **Bu Mülkün Kadın Sultanları**, İstanbul 2008
- Filiz Yenişehirlioğlu; "Şehzade Mehmet Türbesi Çinileri Üzerine Gözlemler", **Hacettepe Üniversitesi, Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Bedrettin Cömert'e Armağan Sayısı**, Ankara 1980, s. 449-453

Üstün Dökmen'le Söyleşi

Mustafa İbakorkmaz

Hocam uzman olduğunuz alan soru üretmeyi zorlaştırıyor. Fakat şunu biliyoruz. Psikoloji biliminin Türk halkı tarafından tanınır hale gelmesinde önemli katkınız oldu. Şunu merak ediyorum. Yaptığınız televizyon programlarının toplumumuza beklediğiniz ölçülerde katkıları oluyor mu? Yaptığınız bu çalışmalar bir nevi grup terapi yerine geçiyor mu? Emeğinizin karşılığını aldığınızı düşünüyor musunuz?

Bu konuda sistematik bir araştırma yok. Deney yapmak da çok çok zor. Hatta imkansız. Fakat tek tek bireylerden aldığım geribildirimlere göre, sanırım işe yarıyor. Mesela bazıları, "hocam çocuğumuzu sizin tavsiyelerinize göre büyüttük" diyorlar. Bu gün Kayseri'ye geldim. Yemek yiyorduk. Bir beyefendi dedi ki; oğlu üniversiteyi bitirmiş, "hocam ben esnafım" dedi. "Sizi yıllarca izledim, ön yargılı olmamayı sizin programlarınızda öğrendim, önyargılardan kurtulunca satışlarım arttı" dedi. Müşteriye karşı ön yargılı olmamak, bu alıcı değildir, bu almayacak, bu kusur arar filan gibi önyargılar her zaman olur. Ama önyargılı olmazsanız müşteriyle daha sıcak ilişki kurarsınız. Bu esnaf

arkadaşımız, bu konularda doğru çıkarımlar yapmış. Yaptığım programın çok yararlı olduğu gibi genel bir şey söylemiyor. Ön yargılı olmamayı öğrendim diyor. Bir taksi şoförü yıllar evvel dedi ki, "Hocam demek ki, trafikte sarı ışık yanınca boşuna korna çalıyorum." Bunlar zaman zaman rastladığım geri dönüşler.

Mesela 14-15 yaşlarında bir erkek çocuk spor ayakkabısının bağcıklarını bağlamaz. Ana baba konuyla ilgili sıkıntılı. Oğlum bağla şu ayakkabının bağcıklarını, basıp düşeceksin deyip duruyorlar. Ben bir programda demişim ki, çocuğunuzu ilk kez böyle lambur lumbur ayakkabılarla, yaka paça dağınık görüyorsunuz. Kısa bir zaman sonra kızlar beğensin diye ayakkabısını bağlayacak. Fiyongu atacak ve şık olmak için gayret gösterecek. İlk ve son kez onu lambur lumbur ayakkabıyla görüyorsunuz. Bunun tadını çıkarın dediniz. Bunu duydum bu sözler bana çok iyi geldi. Artık ayakkabını bağla diye söylenmiyorum dedi.

Yaptığımız çalışmaların ne kadar iyi sonuçlar verdiğini deney yapmadan bilemeyiz. Ölçmeden bilemeyiz. Ama ölçmek de mümkün değil. Bunun bilimsel sonuçlarını kesin olarak hiç bir zaman bilemeyeceğiz. Çünkü 10 yıl süren bir programdan söz ediyoruz. Ama zannederim iyi şeyler oldu.

Yaptığınız programlar belki sonuçları bakımından ölçülemez. Fakat vermek istediğiniz güzellikleri hep hissettik. Bir

de sizin programlarınızda üzerinde durduğunuz konular çok detayda kalan, aslında gündelik hayatımızda sıkça karşılaştığımız şeylerdi. Ama dikkat etmediğimiz, belki bildiğimiz ama önemini gözden kaçırdığımız nüanslarla hayatımızın ne kadar değiştiğini, değişebildiğini bize çok güzel anlattınız. Bunları keşfedebilmek için sizin gibi bir üstad mı olmak gerekiyor. Biz kendi hayatımızda böyle incelikleri yakalayamaz mıyız?

- Öncelikle bu benim mesleğimle doğrudan ilgili. Ama bunun yanı sıra ben bir sanatçıyım. Annem edebiyat öğretmeniydi. Edebiyat sevgisini çocukluğumda kazandım. Hem mesleğim psikoloji hem romanlar ve tiyatro eserleri yazan bir sanatçıyım. Fakat sizler de beni ve benim gibi insanları örnek alın. İyi sanatçıları, iyi bilim adamlarını, iyi romancıları, iyi sinemacıları örnek alarak sizler de bu tür incelikler yakalayabilirsiniz. Bunlar bir beceri gelişimiyle ilgilidir. Doğru örnekleri gözlemleyerek ve örnek alarak bu beceriyi siz de geliştirebilirsiniz? Mesela kimi sanatçı çok iyi fotoğraf çeker. Ara Güler akla gelir. Kimi çok güzel filmler yapar, Nuri Bilge Ceylan mesela. Doğuştan değildir bu yetenekler ve başarılar. Sonradan öğrenilmiştir. Onlar da emek vererek öğrenmişlerdir bu sanatları. Sizler de bu sanatçıları gözleyip biraz da eğitim alarak, hatta sanatın iyi örneklerini inceleyerek mesafe kat edebilirsiniz. Örneğin iyi fotoğraflara bakarak iyi fotoğraf çekmeyi öğrenebilirsiniz.

- **Romanlarınız, tiyatro eserleriniz var. Yaptığınız programlarda tiyatronun özel bir yeri var onu da biliyoruz. Hocam iletişim konusunda insan psikolojisinde sanatın özel bir yeri olduğuna da vurgu yaptınız. Daha medeni bir şehir ve modern hayatın sorunlarından daha az etkilenme açısından sanattan yararlanabilir miyiz? Mümkünse bu ne şekilde olur. Bu tür uğraşlar biraz gençken yapılır gibi bir imaj var, bunların yaşla bir ilgisi var mı?**

- Yaşla ilgili değil. Bakın Mimar Sinan 40 yaşında mimarlığa başlamış. 70'inde kalfa olmuş. Herhangi bir konuda bir şeyler yapmak için genç olmak gerekmiyor. Mesela okumanın yaşı olabilir mi? Kolay, hafif

ama derinlikli birçok hikâyemiz var. Hüseyin Rahmi, Ömer Seyfettin... Güzeldir, hafiftir ama derinliklidir. Film izleyeceğiniz zaman kaliteli filmler seçmelisiniz. Genel geçer televizyon dizileri de günün yorgunluğundan kurtulmak için izlenebilir ama arada kaliteli programlarda izlenmelidir. İzleyiciler böyle bir alışkanlık geliştirdiğinde televizyonlar da kaliteli programlar yapmak zorunda kalacaklardır. Güzel müzikler, kaliteli müzikler dinlemelisiniz. Sürekli arabesk ve pop müzik dinlenilmemeli. Klasik müzik dinlesinler. Mesela Hacı Arif Beyi, Gazi Giray Hanı, Şakir ayağı dinlesinler. Klasik batı müziği dinlesinler. Arabeskte, popta kaldığımız zaman ileri gidemiyoruz. Patinaj yapıyoruz. Düzeysiz müzikler bir dönem takip edilebilir. Ama bir ömür boyu arabesk dinlenmez. Kaliteli müzikler, kaliteli tiyatrolar, kaliteli, filmler, kaliteli edebiyat, insanları geliştirecektir. İnsanlar, kaliteli sanatla buluştukça, uğraştıkça sokağa tükürmemeye başlayacaktır. Çöp dökmeyecektir. Sokağı temizlemek belediyelerin işi değildir. Her vatandaşın işidir.

Bakın Mimar Sinan 40 yaşında mimarlığa başlamış. 70'inde kalfa olmuş. Herhangi bir konuda bir şeyler yapmak için genç olmak gerekmiyor. Mesela okumanın yaşı olabilir mi? Kolay, hafif ama derinlikli birçok hikâyemiz var. Hüseyin Rahmi, Ömer Seyfettin... Güzeldir, hafiftir ama derinliklidir. Film izleyeceğiniz zaman kaliteli filmler seçmelisiniz.

- **Modern şehir hayatının insan hayatında olumsuz etkilerini gidermede sanat ve edebiyatın dışında daha farklı neler olabilir? Bir arayış içinde mi olmalıyız? Böyle bir arayışa giriştiğimizde tutunacağımız şeyler var mı?**

- Modern şehir yaşamı, sıkışık yaşam, betonarmeler içinde yaşamak birçok olumsuzluklar, eksiler getirir. Ama artılar da getirir. Yani artıları ve eksileri vardır. Köy yaşamı da öyledir. Artıları var, eksileri var. Her iki hayat tarzı da mükemmel değildir. Şehirde yaşayabiliriz. Ama hafta sonu geldiğinde sadece AVM'lerde gezmek, vakit geçirmek yerine yaz kış temiz havaya çıkabiliriz. Arada bir AVM'ye de gidelim. Ama temiz havaya ve kırlara da çıkalım.

  Bazı insanlar (doğuda ve batıda), en soğuk havalarda çocuğunu bir saat karda oynatıyor. Temiz havaya, kırlara, ormanlara, dağlara çıkmak lazım. Parklara, mesire yerlerine gitmek lazım. Bu tür yerlerde, çoluk çocuk aileyle birlikte geçirmekte yarar var. Bunları yaptığımız zaman hem şehrin nimetlerinden yararlanacağız, hem olumsuzluklarından uzaklaşacağız, hem de doğadan yararlanacağız.

  Mesela betonarme binalarda, evlerde kaplumbağa besliyorlar. Betonarme bina hayvanlara uygun değildir. Romatizmaya sebep olur. Kaplumbağa romatizma oluyor. Oysa doğada romatizma olan kaplumbağa yoktur. Bizler de romatizma oluyoruz. Onun için biraz açık havaya çıkmak gerek. Kırlarda yürüyeceğiz, ne kadar çok ağaç var. Bu ardıçtır, bu köknardır, bu ladindir, bu mazıdır diye çocuklarımıza öğreteceğiz. Doğada farklı kuşlar görecekler. Sonuçta doğa ile irtibatı koparmazsak daha sağlıklı yaşarız.

- **Üzerinde hassasiyetle durduğunuz konulardan biri de empati.**

- Evet. Türkiye'de adı empati olan ilk ve tek kitabın yazarı bendenizim. Empati özetle, karşımızdakinin duygu ve düşüncelerini anlamak ve anladığımız ifade etmek demektir. İki gün önce bir dost grubu, bir bey bir beye demiş ki; "Kayınpederim çok hasta, yoğun bakımda." Öbürü de demiş ki, "sorma benim de kedim hasta." O, kedim hasta deyince kayınpederi hasta olan küsüyor. Konuşmuyor. "Ben kayınpederim yoğun bakımda diyorum, adam kedim hasta diyor. Kediyle insan bir mi?" diyor. Şimdi sizce küsen adam haklı mı, haksız mı? Eğer küsen adamın kedisi yoksa küser. Bir insanla kedinin ne alakası var diye düşünür ve küser. Ama kedisi varsa küsmez. Her ikisinin kedisi varsa, ikisi de

kedinin ne kadar önemli olduğunu bilir. Mesela benim kedim var. Ben anlarım. Adamın kedisi hasta olunca vücut aynı tepkileri veriyor. Gece rüyalarına giriyor. Maazallah şimdi telefon edip kedimin hasta olduğun söyleseler ben hemen bırakıp giderim. Empati budur. Yani kedisi olan, kedisi olanın halinden anlar. Damdan düşenin halini damdan düşen anlar. Bir arkadaşımın kedisi ölünce bir hafta işe gidememiş. Dalga geçiyorlar, kedi ölmüş işe gidemiyor diye. Ben anlıyorum. Benim kedim köpeğim var. Hemen telefon ediyorum, başın sağ olsun diyorum. Kedisi için çok ağlıyor. Üzülüyor. Mesela benim kedimin veterinerden karnesi var. Kül Dökmen yazıyor. Ailemizin bir ferdi. Onun çocukları, Arı Dökmen, Bal Dökmen. Köpeklerim Sumak ve Sucuk Dökmen. Onlar da ailemizden. Kedisi köpeği olmayan, kedi köpek işte der geçer. Ama kedisi ve köpeği olan bilir, anlar.

Benim kedim köpeğim yok. Kedisi köpeği olan birinin duygu ve düşüncelerini nasıl anlayabilirim. Bu durumda empati mümkün değil mi? Empati kurma eksikliğimi nasıl giderebilirim?

Çok güzel! Kitap okuyacaksınız. Bol bol roman okuyacaksınız. İnsanlarla konuşacaksınız. İşte bakın, konuşmaya başladınız ve öğrenmeye başladınız. Kediniz yok belki ama kedisi olan biriyle konuşacaksınız. Gözlem yapacaksınız. Mesela psikolog empati kurar. Doğum korkusu mesela. Ama ben hiç doğum yapmadım. Yapmayacağım da. Ama diyelim ki doğum yapacak bir anne geldi ve korkuyor. Yahu takma kafana herkes doğum yapıyor der miyim? Demem. Onunla empati kurarım. Anlarım. Peki, doğum yapmadım, nasıl anlayacağım? Doğumla ilgili daha önce gözlemlerim olmuştur. Bilgilerim vardır. İnsanlarla konuşmuşumdur.

Mesela uçaktan paraşütle hiç atlamadınız değil mi? Atlayacak olan kişi korkusunu anlatıyor. Sakın kafana takma demeyin. Hiç uçaktan paraşütle atlamadığın halde empati kurabilir misin? Kurarsın. Niye? Küçükken iki metrelik duvardan atlamışındır. Bir an düşünüp hatırlayıver. Oradan atlayacağın zaman ne hissederdin? Atlamadan az evvel dizlerinin altı şöyle bir karıncalanır mıydı? Paraşütle atlayan bunun yüz katını hissediyor. İşte empati kurdun.

Sizi izlerken dikkatimizi çeken konulardan biri de aile içi iletişim konusuydu. Hocam malumunuz anneliğin babalığın okulu yok. Anne babamızdan nasıl gördüysek öyle birer ebeveyn oluyoruz ve doğru yaptığımızı sanıyoruz. Çocuklarımızı yetiştirirken empati kurmaya çalışmak bir yöntem olabilir mi? Çünkü yaşadığımız çağdaki bir çok gelişme bizim çocukluğumuzda yoktu ve onları anlayamıyoruz. Bazen çocuklarımıza karşı davranışlarımız taviz olarak algılanıyor.

Empati taviz değildir. Dilencinin ne hissettiğini doğru anlarsanız bu empatidir. Empati kurarsanız para vermenize gerek yoktur. Para verirseniz bu sempatidir. Mesela İstanbul'da bir dilenciyi ele alalım. Ah canım diyerek para vermek empati değildir. Dilencinin yerine kendimizi koyalım. Zor ama kazançlı bir iş yapıyor. Muhtemelen bulunduğu köşe için hava parası vermiştir. Onların gecekondu semtlerinde evi yoktur. Dilendikleri çevrede ev tutarlar. Çünkü yolda harcayacak zamanları yoktur. Diyelim ki, bulunduğu yere 200 bin lira para vermiştir. Buraya bu kadar para verdim ama yerim iyi kısa zamanda bu parayı çıkarırım diye düşünür. Adamın dakikası paradır. Sizden ve benden iyi kazanıyordur. İşte bunları fark edebilmek empatidir.

Çocuğumuzda empati niye çalışmıyor. Bunu neden başaramıyoruz? Damdan düşenin halini damdan düşen anlar demiştik. Cuma günü akşam kızıyorsunuz çocuğa, dersine çalış diye. Bir Cumartesi Pazar günü çocuğun kitaplarını al. Sosyal bilgiler, fen bilgisi çalış. Bir kere oku. Ama sonra eşin soru soracak. Vallahi

anlamazsın, soruları cevaplayamazsın, beynin döner. Sonra oğlum niye çalışmıyorsun de. Bunu yaparsanız çocuğunuz için de çok zor olduğunu anlayacaksınız. Pazartesi günü sesinizi biraz yumuşatarak evladım hadi biraz ders çalış diyeceksiniz. Sesiniz niye yumuşadı? Çünkü zor olduğunu gördünüz.

Mesela siz dergi çıkarıyorsunuz. Birisi ne var dergi çıkarmak çok mu zor. Ben de yaparım, bunda ne var ki dese, bu komik mi? Komik. Örneğin ben sahneye çıkıp konferans verdim. Birilerinin nazarında çıkıp orda bir kaç dakika konuştum. Ama hiç öyle değil. Ben oradaki konuşma için otuz sene çalıştım. Çocuklarımız da okumak öğrenmek için emek veriyor, zorlukları göğüslüyor bunu görmemiz lazım.

- **Hocam, sohbet güzel, sorup öğrenmek istediğimiz çok şey var. Ama sizi daha fazla yormayalım. Bu güzel söyleşiniz için teşekkür ediyoruz.**
- Ben teşekkür ediyorum. ■

ÜSTÜN DÖKMEN KİMDİR?

Dökmen 1954 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. İlk ve Orta öğrenimini Erzurum'da tamamladı. Ankara Cumhuriyet Lisesi'nden mezun oldu. Hacettepe Üniversitesi Psikoloji bölümünden mezun olduktan sonra aynı bölümde uygulamalı psikoloji alanında yüksek lisans yaptı. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında 1986 yılında doktor, 1988'de doçent, 1995'te ise profesör ünvanını aldı. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak çalıştı. Dökmen'in bilimsel kitaplarının ve makalelerinin yanı sıra şiir kitapları ve tiyatro eserleri de bulunmaktadır. 8 yıl boyunca TRT'de 94 bölüm Küçük Şeyler programını yapmıştır. TRT Radyo 3'te opera sanatçısı Murat Akar ile birlikte, gençlere operayı sevdirmeye yönelik "Biz Kim Opera Kim" adlı programı yapmıştır. Bugüne kadar çok sayıda Avrupa ülkesinde ve Avustralya'da, orada yaşayan vatandaşlarımıza maddi karşılığı olmadan konferanslar vermiştir. "Küçük Şeyler" eseri ile Türkiye Yazarlar Birliği'nin 2008 yılı Deneme dalındaki ödülüne layık bulunmuştur. Prof. Dr. Zehra Yaşın Dökmen ile evlidir. Selcan ve Tuğcan adında iki kız babasıdır. ■

Pullar ve Kayseri

Şehir Kültür Sanat

Pul, geçmişin ve şimdinin dünyasına ilişkin bizlere bilgi sunan en önemli görsel malzemelerden biridir. Ancak bu bilgileri birer ipucu şeklinde düşünmek daha doğru olacaktır. Bu yüzden pullar için dünyaya ulaşmayı ve dahi yayılmayı sağlayan en küçük bilgi parçaları diyebiliriz. Pul, önyüzünde çeşitli resim, şekil veya motifler basılmış, arka yüzüne özel bir zamk sürülmüş simetrik, asimetrik, kare, dikdörtgen, üçgen, altıgen, yuvarlak ve benzeri şekillerde hazırlanmış, çeşitli büyüklüklerde olabilen, değerli bir kâğıttır.

17. yüzyıldan itibaren toplumsal hayatın gelişmesine paralel olarak posta hizmetlerine duyulan ihtiyacın giderek artması ve yaşanan gelişmeler sonucu, İngiltere'den başlamak üzere posta hizmetlerinin devlet kontrolü altında gerçekleştirilmesi uygulamasına geçilmiştir. İngiliz Posta Ofisi, Hill'in önerilerinden yola çıkarak, günümüzde "Black Penny" ismiyle anılan ve üzerinde Kraliçe Victoria'nın portresinin bulunduğu dünyanın ilk posta pulunu, 06.05.1840 tarihinde dantelsiz olarak basmıştır. 1840 yılında, posta ücretlerinin ödenmesi için bastırılan pul, Türkiye'de ise, 1863 yılında, Posta Nazırı Agâh Efendi zamanında kullanılmaya başlanmıştır. İlk Türk pulu olarak bilinen tuğralı pul, 13 Ocak 1863 tarihinde, dikdörtgen şeklinde ve dantelsiz çıkarılmıştır. Darbhâne-i Amire'de taş baskı (litografi) tekniği ile basıldı. Değişik kalınlıklardaki kâğıtlar üzerine basılan pullar elle boyandı ve zamklandı. Ayrıca sahtekârlıkları azaltabilmek için devrin Maliye Bakanlığı tarafından pulların üzerine eski yazı ile "Nezâret-i Mâliye-i Devlet-i Aliyye" yazılı kırmızı veya mavi renkli kontrol damgası vuruldu. Matbaa makinesi ve baskıdaki yeni gelişmeler etkisini göstermiş, 1850'lerden özellikle de 1870'lerden sonra, Avrupa, Kuzey ve Güney Amerika'daki bütün ülkelerde, Mısır, İran ve Osmanlı imparatorluğunda, hükümet kontrolünde ulusal posta sistemleri kurulmuş ve devlet tekelinde posta pulları basılmaya başlanmıştır

▲ İlk Türk Pulu

▲ Black Penny

İlk Türk pulu olarak bilinen tuğralı pul, 13 Ocak 1863 tarihinde, dikdörtgen şeklinde ve dantelsiz çıkarılmıştır. Darbhâne-i Amire'de taş baskı (litografi) tekniği ile basıldı, değişik kalınlıklardaki kâğıtlar üzerine basılan pullar elle boyandı ve zamklandı. Ayrıca sahtekârlıkları azaltabilmek için devrin Maliye Bakanlığı tarafından pulların üzerine eski yazı ile "Nezâret-i Mâliye-i Devlet-i Aliyye" yazılı kırmızı veya mavi renkli kontrol damgası vuruldu.

Pulun ön yüzünde, ait olduğu ülkenin adı ve para birimine göre değeri yazılıdır. Bu değere '**Nominal Değer**' denir. Bazı ülke pullarında, ülke adı ve pulun yazılı değeri, başka dil ve alfabede de yazılabilir. Pulların dünyasına "**Filateli**" denir. Filateli, Yunanca "**philos**" (aşk, sevgi) ve "**ateles**" (ödemesiz; vergisiz) kelimelerinin yan yana gelmesi ile oluşmuş Fransızca bir kelimedir. Sistematik bir şekilde, damgalı veya damgasız pul, damga, mektup, posta kartı, doküman toplama işlemine denir. Türkçeye çevrilecek olursa "Pulculuk" anlamına gelmektedir.

Pulculuk, bir kültür göstergesidir. Belli bir entelektüel seviyenin üstünde, araştırmacı özellikleri ön plana çıkmış, koleksiyon bilincine sahip, ekonomik durumu ortalamanın üstünde olan kişilerin iştigal ettiği bir uğraşı alanıdır. Bu özelliklerinden dolayı filatelistleri, her zaman ait oldukları toplumların önde gelen kişileri olarak nitelendirmek mümkündür.

Pullar, bir ülkenin kültürel, politik, turistik ve ekonomik propagandasını yapan çok önemli materyallerdir. Tarihi belge ve döküman olmasıyla da iyi bir eğitim aracı olduklarını söyleyebiliriz. Ayrıca pul, insanı zamanla ciddi bir servetin sahibi bile yapabilir.

Pulun bugünkü durumu incelenecek olursa; posta pullarının, yalnız posta ücretlerinin ödenmesi için değil, aynı zamanda biriktirilerek değerlendirilmesi suretiyle yani koleksiyonculuk amacıyla da basılmakta olduğu görülür. Pul biriktirmek, çağımızın önde gelen hobilerinden biri olmuştur. Herkesin bir konuya özel merakı ve koleksiyonculuk yanı bulunmasına rağmen koleksiyon denince akla önce pul koleksiyonu gelmektedir. Pul koleksiyonu, en yaygın koleksiyonculuk olduğu gibi aynı zamanda en ilginç, en öğretici ve en karlı koleksiyonculuktur.

Her pul, üstünde taşıdığı çizgilerle farklı anlamlar taşır. Kimi Malazgirt'i hatırlatır kimi bir yazarı, kimi de yıldönümlerini anımsatır meraklısına. Tarihe not düşen pulun dilinden anlamak bir maharet işidir elbet. Dantelasından damgasına, parmak izinden nadir olmasına kadar her ayrıntısına vâkıf olmak gerekir.

Pulların en önemli fonksiyonlarından biri de şehirlerin hafızasını oluşturmasıdır. Bu anlamda şehir tarihçileri eserlerini kaleme alırken veya araştırmalar yaparken pullara da başvururlar. Çünkü pullar dönemin aynasıdır. O dönemin

Türk filate litaretürüne girmiş İlk Kayseri pulu, 1 Aralık 1956 senesinde kuruluşunun 750. yılı münasebetiyle basılan Kayseri Şifahiyesi'nin yer aldığı puldur diyebiliriz. Kayseri'nin sembol eserlerinden biri olan Şifahiye Medresesi günümüzde Selçuklu Uygarlığı Müzesi olarak hizmet vermektedir.

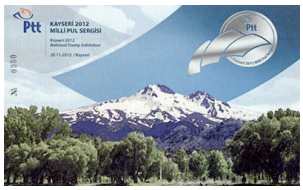

sosyal, kültürel ve siyasal boyutlarını yansıtır. Pullar aynı zamanda o dönemin devlet politikalarını çözümlemede önemli araçlardan biridir. Diğer taraftan pullar uluslararası anlamda da bir tanıtıma sebep olurlar. Milli anlamda sadece şehirlerin kültürünü değil, uluslararası anlamda da ülkelerin kültürünü tanımada pulların önemli katkısı vardır.

Bir kenti pullarda aramak, ona ait sembollere ve detaylara küçücük materyallerde rastlama ümidini taşımak, bunun için araştırmak, iz sürmek, dermek, derlemek ve terlemek insan için ontolojik bir durumdur. Çünkü hafızada yolculuktur pullarda iz sürmek. Bir belgenin içinden geçmişe gitmektir.

Kayseri ile ilgili pul denildiğinde elbette Türkiye'deki pul çıkarma/üretme politikası ve kültürü ekseninde belirli tarihi ve kültürel mekânların olacağı açıktır. En başta şehrin genel fotoğrafı mutlaka olacaktır. Sonra şehrin sembolü Erciyes Dağı... Daha sonra ise Döner Kümbet başta olmak üzere, Sultan Sazlığı, Kapuzbaşı Şelalesi, Yahyalı halısı, Şifahiye Medresesi gibi eserler akla gelmektedir. Nitekim ulaştığımız pullar da bunlarla ilgili.

Türk filate litaretürüne girmiş İlk Kayseri pulu, 1 Aralık 1956 senesinde, kuruluşunun 750. yılı münasebetiyle basılan Kayseri Şifahiyesi'nin yer aldığı puldur diyebiliriz. Kayseri'nin sembol eserlerinden biri olan Şifahiye Medresesi

günümüzde Selçuklu Uygarlığı Müzesi olarak hizmet vermektedir.

Bir diğer pul memleket serisinin 2 Kasım 1959 tarihli beşinci grup baskısına ait. Şehir ve Erciyes temalı bu pulda yerleşim yerinden bir kesit ön planda görülürken arka fonda heybetli Erciyes Dağı'nı müşahede ediyoruz.

Bir başka pulda ise Döner Kümbet var. 28 Mart 1969 tarihli Tarihi Eserler Serisi'ne ait. Sanatsal anlamda da en önemli eserlerden biri olan Döner Kümbet hala güzelliğini korumakta ve Kayserililer tarafından korunmaktadır.

Bir diğer pulumuz, 3 Haziran 1976 Avrupa Sulak Sahaları Koruma Yılı münasebetiyle basılan ve içeriğinde Sultan Sazlığı görselini barındıran puldur. Sultan Sazlığı halen Türkiye'nin kuş cenneti olarak bilinen en önemli koruma alanlarından biridir.

Kayseri ile ilgili bir başka pul ise Yahyalı halıları ile ilgilidir. Yahyalı halısı dünyaca bilinen en önemli kültürel, geleneksel el sanat eserlerimizden biridir ve hala güncelliğini korumaktadır. Türkiye'nin dünyada tanınan en önemli yanlarından biridir.

17 Temmuz 1982 yılında basılan Erciyes pulu ise Anadolu Dağları serisinden çıkmıştır.

Kapuzbaşı Şelaleleri pulunu da zikredersek, Kayseri'nin sembolleşen eserlerinin önemli bir kısmının pullar vasıtası ile literatüre girdiğini söyleyebiliriz.

Bunların dışında çeşitli anma ve hatıra pulları ve ilk gün zarfları da söz konusudur. Burada Mimar Sinan'ı da ayrı bir yere koymak gerekir. Kayserili olan Mimar Sinan daha çok eserleri ile pullarda sıkça yer almıştır. Dolayısıyla Kayseri muhayyilesini eserleri ile evrenselleştiren Mimar Sinan pullarını da Kayseri hafızasında zikredebiliriz. ▪

Ahmet Gazi Ayhan

yada

Erciyes'ten Kopan Türkü

Ahmet Sıvacı

Anadolu insanının mayasında vardır türküleri sevmek, türkü söylemek, yine onların ifadesiyle, eli kulağa atıp, hançereden çıkan yanık bir sesle; "Türkü Çığırmak"... "Karadutum, çatal karam çingenem. Nar tanem, nur tanem, bir tanem." dizeleriyle başlayan Karadut adlı şiirinde Kayserili bir Çingene kızına olan platonik aşkını ya da duygularını anlatan Türk Şiiri'nin ustalarından Bedri Rahmi Eyüboğlu, o çok bilinen sözünde, türkülerimize olan hayranlığını şöyle vurgular: "Ne zaman bir köy türküsü duysam şairliğimden utanırım."

Bedri Rahmi nasıl utanmasın ki? Hangi yürek yangınından çıktığı bilinmeyen, hangi çilenin ördüğü kozanın sessiz çığlığı, ünlü bir Kayseri Türküsü'ndeki şu müthiş söze bakın; "Bir of çeksem karşıki dağlar yıkılır" ... İçten içe kanayan bir yürek yarasından kopan rüzgâra, boraya, fırtınaya, tufana hangi dağlar dayanabilir, hangi yüce dağların karı erimez ki? Dağların cürümü ne ki? Yeter ki derinden bir "Ah!" çekmesin yangın yürek. Yeter ki gönül hançeresinde ateşe vermesin kendini bir hüma kuşu, bir pervane. Dünyalar erir yalım yalım.

Gönüldeki depremlerden korkmak gerekiyor. Gönül yüce Yaratıcının evi... Nazargâhı... Gönlün nazarından, ah'ından, figanından çekinmek gerekiyor. Korkmak gerekiyor. Çünkü gönlün tamiri mümkün değil. Kırılmış, paramparça olmuş gönlü tamir edecek usta yok. Zaten türküler de bunu anlatmıyor mu? "Kim gönül yıkar ise iki cihan bedhahtı" İşte Yunus'un sözü. Bu bağlamda başka söze gerek var mı bilemiyorum.

Aslında çok sözler söylenmiştir türkülerimiz üstüne. Kayseri Türküleri için de yüreğe adeta kan gibi düşen öyküler anlatılmıştır. Üstelik bir değil çok sayıda öyküler. Anamızın sütü gibi ak, anamızın sütü gibi temiz türkülerimiz, karlı yüce dağ başlarında, başı dumanlı, uğultulu tepelerde, çam kozalaklarının fırladığı yaylalarda, yatağından taşmış nehirlerde yankılanmış, hayat bulmuştur. Ne söylenirse söylensin, türkülerimizin, özellikle Anadolu insanı üzerinde bıraktığı etkileri sözcüklerle ifade etmek mümkün değil. Öyle ya! Gönül fırtınasını, kurumuş göz pınarlarını, kangren olmuş yaraları, suskun, kurumuş, çatlak dudakların sessiz feryadını türkülerimizden başka kimler, nasıl anlatabilir ki?

Ve biz... Bizler. Hangi yöreden olursa olsun, neyi anlatırsa anlatsın, çoğu zaman bir türkünün peşine düşer ve gideriz. Bazen; rüzgârın önünde sürüklenen kuru bir yaprak gibi, bir yaprak ölüsü gibi, oradan oraya savrulur gönül telimizin titrek nağmeleri. Ah! O kan-ter içindeki nağmeler. Nasıl da yakalar, sarsar bizi. Nasıl da yakar, kavurur, tüketir, bitirir. O, kimsesiz, öksüz mısraların her biri güz yağmuru olup üzerimize yağmaya, sonbahar rüzgârı olup gönlümüzde acı acı esmeye başlar. Çünkü bizim türkülerimiz bizi anlatır, bizi söyler. Ah! bizim kınalı, ah! bizim allı-pullu türkülerimiz. Yürek yaralayıcı, gönül paralayıcı, sevda dertlerinden haber verici, sitem yüklü, gönül içinde sessizce yatan, kara saplı

hançer türkülerimiz. Karacaoğlan yüzyıllar ötesinden nasıl da görmüş öyle. Nasıl da yaşamış gurbet acısını.

"Gurbette ömrüm geçecek
Bir daracık yerim de yok
Oturup derdim dökecek
Bir münasip yerim de yok"

Karacaoğlan yalnızca gurbette yaşamanın acısını hissetmez iliklerinde. O yokluk içinde de kıvranır. Sevdalı değil kara sevdalı olduğu belki de hayali bir güzele verecek sadece avuçlarında tuttuğu yüreğidir. Gurbeti, gurbette kaybolanları, çaresizi, ince hastalıklıyı, ümitsiz aşkı, sılayı, ölümü, ayrılığı, gidip de gelmeyenleri, vatan yolunda şehit düşenleri, Yemen'i, Çanakkale'yi, doksan bin şehidimizin karlar altında yattığı Sarıkamış'ı, hastaları, kimsesizleri, açları, çıplakları, talihi kara gelenleri, boz dağlarda yankılanan yürek yakıcı feryatları anlatan tertemiz türkülerimiz.

"Havada bulut yok bu ne dumandır
Mehlede ölüm yok bu ne şivandır
Şu Yemen elleri ne de yamandır"

İşte ciğerin kangren yarası mısraları... Yüreğe kan gibi düşen, türkü deyip geçilen, hasret kokan çevrelerdeki gizli gözyaşlarının acıdan türkü olduğu sözler. Hangi yürek dayanabilir? Hangi göz pınarı kurumaz? Hangi dil anlatabilir?

"Şu dağın ardında redif sesi var
Varın bakın çantasında nesi var
Bir çift kundura ile bir de fesi var"

Hangi fes? Hangi kundura Allah aşkına? Açlığın, hastalığın, çölün kumlarının cayır cayır yaktığı, rüzgârına ağıtlar söylettiği, yıldızlarını düşürdüğü memleket evlatlarının dramını anlatmaya, türkülerden gayrı neyin gücü yeter? Bütün çatlak dudaklardan dökülen Kayseri Türkülerimiz. Askere gidenin, hapse düşenin, âşık olanın can simidi gibi dört elle sarıldığı, dahası, adeta ağlama, inleme, şikâyet etme taşı/duvarı gibi olan türkülerimiz. Şöyle diyor gönlü yangınlar içinde bitmiş, tükenmiş, kül olmuş bir gönlün feryadı;

Her derdi çekmeye razıyım ama
Takılmasaydı keşki dudaklarıma
Bu isimsiz, paramparça türküler

Hangi dilden ya da telden olursa olsun dedik ya! Kınalı parmakların ucu yanık nağmelerini, yanık yüreklerin kokusunu, kurumuş göz pınarların sessiz çığlıklarını anlatan türküleri kimler seher vakitlerinde söyleyip ağlamaz ki? Rakı şişesinde balık olmaya, bir gece intihar etmeye, ayağa, kafaya sıkmaya, edepsizliğe davet eden sözde şarkıların karşısında hayâ ederek başını alıp giden, garip, kimsesiz türküler.

Ve O... Türkülerin, özellikle Kayseri türkülerinin sesi, dili olan, çocukluğundan beri sitem dolu, kırgın, küskün yüreğinde, bereketli topraklarda çatlayan, göveren bir tohum gibi türkülerin hayat bulduğu sıra dışı bir insan... Farklı düşünen, farklı söyleyen, farklı yorumlayan Kayseri türkülerinin sahibi, babası, derleyicisi gerçek anlamda bir sanatçı... Bazen karlı dağ başlarında kopan bir boran, bazen kimsesiz bir yerde, kimsesizlerin kaldığı çadırın iplerin söken bir fırtına, bazen ince bir yağmur ya da meltem olan adam... Allahın kendisine hediye ettiği müthiş bir gırtlağın, inanılmaz bir tını ve naiv bir gönlün sahibi. Ahmet Gazi Ayhan.

Hayat çok garip olaylara sahne oluyor. Uzun yıllar önceydi. Sanırım 1966 yılı. Düvenönü'nde bir kaldırım büfesinde alışveriş yaparken hemen arkamdan gelen hoş bir sese dönmüştüm. Şöyle diyordu sesin sahibi: "İki dene maldepe virele"... Uzun boylu, inceden, bıyıksız, şık giyimli, tahminen elli yaşını aşmış olmasına rağmen hâlâ yakışıklı sayılabilirdi. Kendi ifadesiyle ya da tam bir Kayseri şivesiyle istediği "Maldepe" sigarasını aldı ve büfenin az ilerisine park ettiği, yıllar sonrası sahibi olduğunu öğrendiğim, o zamanlarda lüks sayılabilecek bir Amerikan arabasına binip gitti. Tanımıyordum. Dikkatimi çekmişti ve çocuksu bir anlamsızlıkla baktım arkasından bir süre. Ya da ilk defa gördüğüm Amerikan otomobilinin. Genç büfecinin sesine dönmüştüm:

Bu kim biliyon mu?
Cık!
Ahmet Gazi Ayhan

Ah! O eski radyolar. İki düğmeden birini çekersiniz ya da sağa bükersiniz mavi, küçük bir lamba yanar ve siz sesin gelmesi için bir süre beklemek zorunda kalırsınız. İki istasyondan birini dinlersiniz yalnızca. Ankara ve İstanbul Radyo İstasyonları size ajans ile memleket haberleri verir. "Arkası Yarın" ile günümüzdeki TV dizileri gibi, mikrofonda tiyatronun dinleyicisi olursunuz. Münir Nurettin Selçuk'tan, Zeki Müren'den, Hamiyet Yüceses'ten, Müzeyyen Senar'dan ve artık bugün hayatta olmayan Türk Sanat Musikisi sanatçılarından o gençlik sesleri ile söyledikleri şarkılar, gönlünüzdeki belki de eski bir sevdadan kalan kabuk bağlamış yarayı yeniden kanatır.

"Yurttan Sesler" size her yöreden,

her sesten türküler sunar, Muzaffer Akgünler, Nezahat Bayramlar, Nurettin Çamlıdağlar, Saniye Canlar ve daha niceleri ile türkülerimizin arkasına takılır gider, bazen hüzünlenir, bazen neşe ile dolarız. Ama ne zaman Ahmet Gazi Ayhan'ın, ne zaman onun eşi Yıldız Ayhan'ın sesini duydunuz, işte o zaman dikkatiniz daha da artar ve radyonun sesini biraz daha yükseltirsiniz. Çünkü Ahmet Gazi Ayhan, hemşeriniz, oğlunuz, Kayseri toprağından biri, Yıldız Ayhan ise Kayserililerin gelinidir. Ardından bir anonsa kulak kabartırsınız: "*Şimdi de bir Kayseri türküsünü sanatçımız Ahmet Gazi Ayhan'dan dinleyeceksiniz. Kendisine eşlik edecek saz sanatçıları:.....*"

Ağam İstanbul'u mesken mi tuttun
Gördün güzelleri beni unuttun
Sılaya dönmeye yemin mi ettin
Gayrı dayanacak gücüm kalmadı
Mektuba yazacak sözüm kalmadı

Kayseri türküsünü o yanık sesiyle ve inanılmaz bir ustalıkla çaldığı bağlamasıyla söylediğinde, İstanbul'daki, gurbetteki yakınlarınız gelir aklınıza. Askerdeki oğlunuz. Yâriniz. Kardeşiniz. Çiftini, çubuğunu satıp ekmek parası için büyük şehirlere göç etmiş, oralarda kaybolmuş, acı vatan dedikleri Almanya'da, öldü mü, sağ mı bilemediğiniz babanız. Eşiniz gelir. Bu ünlü Kayseri Türküsündeki gibi vefasızlık gelir.

Öyle ya! O yıllarda günümüzdeki gibi ne cep telefonları vardır ne de internetteki sosyal paylaşım sitelerinde canlı konuşma imkânları. Yalnızca, postacının getireceği ve "Posta" dediğinde kalbinizi yerinden fırlayacakmış gibi çarptıran ucu yanık mektuplar vardır. Hemen belirtelim: Bu türkünün sözlerinin çok güzel, hikâyesinin son derece etkili ve duygusal olmasına rağmen, ilgi görmemesinden etkilenen Ahmet Gazi Ayhan, türküyü eviç makamında tekrar besteleyerek bugünkü şekline getirir ve ölümsüz türkülerden biri olarak dillerde dolaşmasına vesile olur.

Ahmet Gazi Ayhan'dan ya da kendisi gibi sanatçı olup, "Keklik" türküsünde adeta keklik gibi şakıyan Yıldız Ayhan'dan sadece İstanbul'daki vefasız yârin türküsünü mü dinlersiniz? Tabii ki hayır, onun derlediği yüzlerce türkünün yanı sıra Türkiye'de meşhur ettiği, halen dilden dile dolaşan "Gesi Bağları" ile öksüz kızın gönlündeki fırtınayı, acıyı hisseder, adeta yaşar ve üzülürsünüz. Çok sayıda kıtadan oluşan ve çok sayıda hikâyesi anlatılan bu ünlü Kayseri Türküsü, Ahmet Gazi Ayhan'ın sesi ve yorumu ile en katı kalpleri bile öylesine yumuşatır, öylesine kendinden geçirir ki:

"Gesi bağlarında dolanıyorum
Yitirdim yârimi aranıyorum
Bir çift selamına güveniyorum
Atma garip anam beni dağlar ardına
Kimseler yanmasın anam yansın derdime"

Çok iyi hatırlıyorum. Televizyonun hayatımıza yeni girdiği yıllar. Yıl 1974. Rahmetli babam ile İstanbul dönüşü Ankara Gençlik Parkı'ndayız. Kır kahvesinde yüksek bir yere konulmuş siyah-beyaz televizyonu seyrederken babam birden heyecanlanıyor ve yan masalarda oturanların bile duyacağı bir sesle konuşuyor: "*İşte Ahmet Gazi. Şu sağda bağlama çalan. Türkü söyleyen de hanımı Yıldız Ayhan.*" Yalnızca babamı değil bütün Kayseri halkını böylesine heyecanlandıran sadece türkülerimiz değildi sanırım. Onun duyarak, hissederek okumasıydı. O akşam, ilk defa onları siyah-beyaz bir televizyonda seyretmiş, dinlemiş ama sanırım gençlik duyguları ile olacak pek bir şey hissetmemiştim. Onlar Kayseri'de defalarca konser vermişler, Kayserililer de onları bağırlarına basmışlardı. Çünkü ticaretten başka bir şeyden anlamayan Kayseri yargısı az da olsa onlarla önemini yitirmiş, ülkede Kayseri'den de sanatçı çıkabileceği inancını ortaya koymuştu. Zaten Ahmet Gazi Ayhan ile birlikte ya da ondan sonra; Zekeriya Bozdağ, Adnan Türköz gibi Kayserili ses sanatçıları radyo sanatçıları olarak görev yapmışlardı.

Kadere bakın ki yıllar sonra Ahmet Gazi Ayhan ve Yıldız Ayhan'ı konu edinen bir etkinliğin içinde buldum kendimi. 2011 yılıydı. Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı "Kayseri Sanatçılarına Sahip Çıkıyor" adı altında bir proje hazırladı ve daha sonra da hayata geçirerek Kayseri'yi, türkülerini

yurt genelinde tanıtan, sevdiren, ünlü olmasına zemin hazırlayan sanatçılarına az da olsa vefa borcunu ödedi. Ahmet Gazi Ayhan gecesi yapılacaktı. Bunun için o yıllarda Kayseri Büyükşehir Belediyesi Başkanı olan Mehmet Özhaseki'nin de onayı alınmış ben ve Konservatuar Müdürü Burhan Surluev gece için gerekli dokümanları temin etmek üzere Yıldız Ayhan'ın yaşadığı Antalya'ya gittik.

Hemen belirtmekte fayda görüyorum, yola çıkmadan önce sanatçının büyük kızı Nurdan Ayhan ile bir telefon görüşmesi yaptık. Tabii Yıldız Ayhan ile de. Konuyu anlattıktan sonra kendilerinin Kayseri Büyükşehir Belediyesi adına misafirleri olacağımızı belirttik. Nurdan Hanım belki de haklı olarak, babası ve annesi adına yapılacak gece için geç kalındığını ifade etti. Sitemlerinde haklıydı Nurdan Hanım. Bilemiyoruz nedendir ama sonuçta Özhaseki Başkanın özellikle büyük desteği ile gece yapılmasına karar verildi. Hatırlıyorum; Burhan Bey, sanatçımıza Kayseri'den bir isteği olup olmadığını sorduğunda kendisi ilginç bir cevap verdi: "*Ev ketesi istiyorum. Pastane ketesi getirmeyin.*" Türk Halk Müziğimize yıllar yılı hizmet etmiş, özellikle Kayseri Türkülerinin bütün Ülkede tanınmasını sağlamış, hemşerimiz Ahmet Gazi Ayhan'ın, üstelik kendisi de ünlü bir Türk Halk Müziği sanatçısı olan eşinin bu masum arzusu hiç yerine getirilmez mi?

Sonuçta, Kayseri Büyükşehir Belediyesi'nin tahsis ettiği özel bir araçla düştük yola. Uzun süren bir yolculuk sonunda akşamüstü büyük kızı Nurdan Hanım ile Antalya'da, sanatçının evinin yakınlarında bir yerde buluştuk. Kısa süren bir sohbet sonrası Nurdan Hanım bizi annesinin yaşadığı eve götürdü. Ne yol yorgunluğu kaldı ne de uykusuzluk. Bir büyük binadan içeri girip doğal olarak asansörle yukarı katlara çıkarken heyecanımız yeniden başladı. Sanki yukarı çıktığımızda, kapıda bizi Ahmet Gazi Ayhan karşılayacak gibi tuhaf bir duygu vardı içimizde. Denize karşı, harika bir manzarası olan 14. kattaki dairede, kendisini bir gün bile yalnız bırakmayan kızı Nurdan Hanım'a rağmen sadece Türk Halk Müziğimizin unutulmaz sanatçısı, Kayserililerin

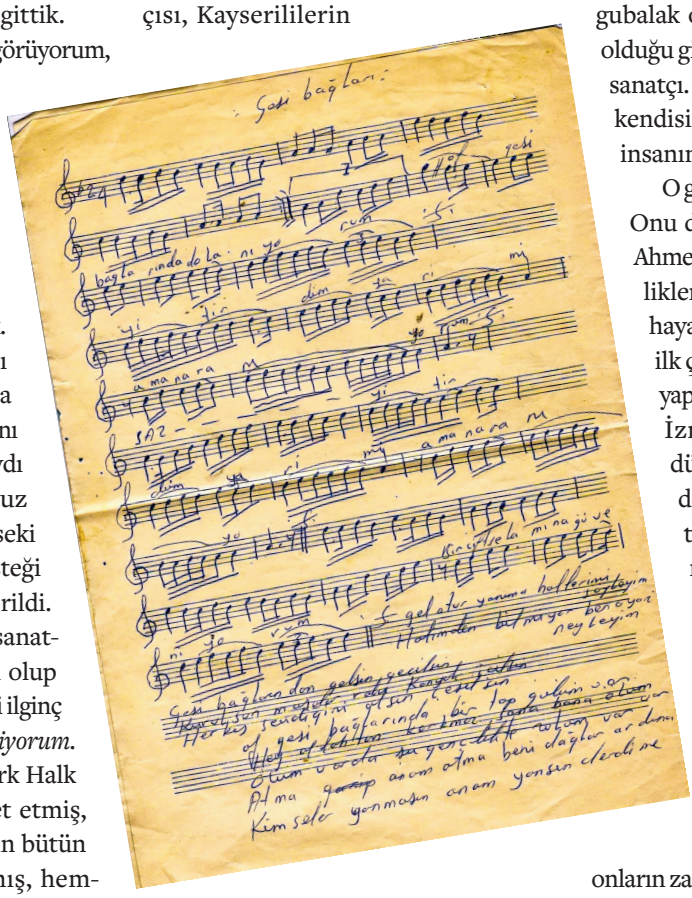

gelini Yıldız Ayhan yaşıyordu. Sanatçının evinin duvarları Rahmetli eşi Ahmet Gazi Ayhan'ın ve kendisinin fotoğrafları ile süslenmişti. Geniş ve oldukça ferah olan odanın bir köşesinde duran gramofon dikkatimizi çekti. Hemen yanında yine kendilerine ait taş plaklar bulunuyordu. Bir başka köşede, onların, çeşitli zamanlarda aldıkları ödüller, çerçeve içine alınmış belgeler vardı. Bir başka duvarda ise Yıldız Ayhan'ın özel olarak diktirdiği, çerçeve içindeki bir sahne elbisesi ilgimizi çekti. Gençlik yıllarına ait fotoğraflar adeta bize: "*Hemşerilerim. Hoş geldiniz. Yıllar sonra da olsa beni hatırladınız.*" diyor gibiydi. Ve ben sanırım o sessizce konuşan fotoğraflarla yine sessizce muhabbet ettim. Çok sürmedi, rahatsızlığından dolayı biraz solgun yüzüyle ama sımsıcak bakışlarıyla o geldi. Halâ güzeldi. Yorgun ve hasta olmasına rağmen, konuşurken hani o ünlü türküsü; "Gak gak gubalak, gubalak gubalak oy keklik aman" türküsünde olduğu gibi adeta bülbül gibi şakıyordu sanatçı. Kardeşi İnci Sümer Hanım da kendisi gibi son derece sempatik ve insanın içini ısıtan bir yapıya sahipti.

O gece geç saatlere kadar konuştuk. Onu dinledik sürekli. Yaşanmışlığı, Ahmet Gazi Ayhan ile olan mutlu evliliklerini, nasıl tanıştıklarını, sahne hayatlarını, Ahmet Gazi Ayhan'ın ilk çocukları Nurdan'a nasıl beste yaptığını, ikinci çocukları Özlem'in İzmir Fuarı'nda nasıl havuza düştüğünü, Yıldız Ayhan'ın kardeşi Sümer Hanım'ın, karı-koca turneye çıktıklarında yeğenlerine nasıl annelik yaptığını ve daha neler neler. Sanatçımız Yıldız Ayhan, bütün bunları anlatırken ara sıra gözleri uzaklara dalıyor, ara sıra mutlu bir şekilde gülümsüyordu. Hemen yanında oturan Nurdan Hanım, annesine yardımcı olurken onların zaman zaman hüzünlenmelerine de tanık olduk. Ertesi gün yine anıların içinde kaybolduk. Geçmişe yolculuk yaptık. Anlattılar... Anlattılar. Yıldız Ayhan sorularımıza cevap verirken bu arada kızı Nurdan Hanım da onun sesini kayda aldı. Sanatçının gözleri uzaklara gitti ve titreyen sesiyle konuşmaya başladı: "*Ona Ayhan derdim. Bu ifade daha çok hoşuma giderdi. Ayhan, Mart ayında doğmuş. O gün kar yağıyormuş. Tarih 5 Mart 1921 Kayınvalidemin adı Hanım'dı. Babasına Sarı Efe Mehmet derlermiş.*" Hemen belirtmemde fayda var; O evi yani Kayserili sanatçının doğduğu evi gördüm. Yıldız

Ayhan, kız kardeşi Sümer Hanım, kızları Nurdan ve Özlem ile 3 torunu Kayseri Büyükşehir Belediyesi'nin hazırladığı "Ahmet Gazi Ayhan Anma Gecesi"ne katılmak üzere geldiklerinde onlarla birlikte gidip görmüştük. Bu eski ama hâlâ ayakta duran küçücük, kara taştan yapılma evde kimse yaşamıyordu. Kapı kilitliydi ve artık viran olmuş durumdaydı. Müthiş ilgimizi çekmiş ve *"Bu evde nasıl yaşanılır"* diye düşünmüştük.

Sanatçının çocukluğunun yoksulluk içinde geçtiğini öğreniyoruz ailesinden. Ahmet Gazi Ayhan babasını üç yaşında kaybeder. İyi bağlama çalarmış babası. At sırtında üstelik. O vefat ettikten sonra bir daha taş zeminli odada bağlama çalınmaz, türkü söylenmez olmuş. Anasının mevlid okurken siyim siyim ağladığını yıllar sonra hayal meyal hatırlarmış Ahmet Gazi. Yıldız Ayhan, sohbetimiz sırasında eşi Ahmet Gazi Ayhan'ın babasının önceki eşinden Mahmut ve Asiye adlarında kardeşlerinin olduğunu söylüyor. Ahmet Gazi'nin bacısı Asiye Hala, Reşadiye Köyü'nde yaşamış ve aynı yerde ölmüş. Kaç yaşında vefat ettiği ise bilinmiyor. Ahmet Gazi Ayhan'ın anne tarafından dedesinin evi, küçük, eski, sırtını bir tepeye vermiş, dar sokakların birinde, buram buram kasvet, yoksulluk, yalnızlık, kimsesizlik kokan bir ev... Akçakaya'nın Kayseri'ye 12, Talas'a 5 kilometre uzaklıkta, Talas'a bağlı bir köy olduğunu da bu arada belirtmekte fayda var sanırım. Annesi Hanım, kocası öldükten sonra, oğlu Ahmet Gazi ile birlikte baba ocağına döner ve orada yaşamaya başlarlar. Bir zaman sonra köy yeri derler. Laf, söz çok olur derler. El'in ağzı torba değil ki büzesin derler. O zamanın şartlarında dul bir kadının yaşadığı eve er kişi girdi mi, baban da olsa, kardaşın da olsa söz ederler. Köyün yaşlıları, hatun kişi nikâh altında ölmesi gerektiğini özellikle Hanım Gelin'in anasına söylerler her fırsatta. Babasız büyüyen bebenin adam olmayacağını sık sık tembihlerler. Bundan dolayı Hanım kadını köyün yaşlı, muhacir bakkalına eş yaparlar. Hanım kadın istemese de bu evliliğe razı olur.

Yıldız Ayhan, eşi Ahmet Gazi Ayhan'ın kendisine anlattığına göre üvey babası; *"Hazır Uğlan"* diye çağırırmış. Uzun bir sopası varmış ve bazı zamanlar Ahmet Gazi de bu sopanın tadına bakmış. Büyük kızı Nurdan Hanım, babasının çocukluk yıllarındaki en büyük zevkinin, yine babasının anlattığına göre köye gelen ve akşam bir evde saz çalan hikâye, masal, destan anlatıcılarını dinlemek olduğunu söylüyor. Yedi yaşından beri tutkunmuş masal anlatıcılarına. Onların anlattıkları masallar, hikâyeler, güldürücü sözler, kahramanlık destanları bir bir yazılırmış beynine.

"Kayserililer ticari kafalarıyla ün salmışlardır." diyor ve devam ediyor Yıldız Ayhan: *"Fakat Ahmet Gazi Ayhan'da bir Kayserili olarak bu özellik yoktu. Ama tam anlamıyla Kayseri hayranı ve köyü olan Akçakaya'nın aşığı idi... Ankara- Adana-Kayseri yol ağzına geldiğimizde birden bire Kayserili olurdu. Şivesi hemen değişirdi. Bana "Kayseri Gelini" diyorlar. Ben bundan*

son derece mutluyum. Ne zaman Erciyes Dağı'nı düşünsem ağlıyorum. Bugün bile hâlâ kışa doğru gelecek diye bekliyorum. Bazen onu evin içinde hissediyorum. Ahmet Gazi Ayhan evine, ailesine ve çocuklarına son derece bağlı bir erkekti. Ama öncelikle şunu söylemek isterim benim Ahmet Gazi Ayhan'ın sayesinde meşhur olduğum görüşü doğrudur. Arkamda onun gibi bir üstat çalıyordu. Ancak ben öncelikle evinin kadınıydım. Bazen sahnedeyken şaka yapardım, O benim kocam, organizatörüm, bağlamacım, şoförüm, tamircim, çocuklarımın babası diye. Mutluyum Kayserili bir üstatla evlendiğim, ona hizmet ettiğim için."

Hiç oğlu olmadığı için, oğlan çocuğu duygusunu biraz da Nurdan'ın asi karakteri sayesinde tatmin etmeye çalışır Ahmet Gazi. O, henüz yedi yaşındayken son model Amerikan arabaların birinde, kızının rahat kullanabilmesi için koltuklarına birkaç yastık koyarak araba kullanmayı, tüfekle atış yapmayı öğretir. Bu arada Ahmet Gazi'nin çok ciddi anlamda araba merakının olduğunu herkes bilir. Adeta, bütün parasını arabalara yatıracak kadar müthiş bir meraktır bu. Bir de memleket tutkusu vardır ki sorma. Kayseri sevdası. İnanılmaz. Müthiş. Hastalıktır adeta. İflâh olmaz derttir. Tek ilaç, Erciyes kokusudur. Ali Dağı. Aşktır delicesine. Boğazköprüsü'nden girildiği anda, varsa bütün ağrıların bir anda bıçak gibi kesilmesidir. Varsa iyileşmemiş bir yara, anında kabuk bağlayıp, silinip gitmesidir. Coşkunun, sevincin sınır tanımaz seviyeye gelmesidir. Boğazköprü'den geçildiği sırada birden bire konuşma dili farklılaşır. Kayseri şivesi ile konuşmalar başlar otomobilin içinde. Gelen geçene sıcacık selam verirler. Eve geldiklerinde, Kayseri tabiriyle aşka gelir, havaya iki el ateş eder. Özgürlüğün adı Kayseri'dir. Özgürce nefes almanın adıdır Akçakaya. Misafiri çok seven, paylaşmayı çok seven, yanlarındaki hizmetlilerini aileden biri gibi gören, ona, hizmetli olduğunu hissettirmemiş, çocuklarını, evlerini bile emanet edecek, aile sırlarını bile verecek kadar güvenen, sanatçı kavramından çok uzakta, sıradan insanlar gibi yemeyi, içmeyi, konuşmayı, gezmeyi tercih eden farklı bir sanatçı ailedir.

▲ (Sağdan) Talip Özkan, Nida Tüfekçi, Ahmet Gazi Ayhan, Yıldız Ayhan, Neriman Altındağ Tüfekçi, Osman Özdenkçi, Yücel Paşmakçı (oturan)

Muzaffer Sarısözen, 1940 yılında Türkiye'yi dolaşarak türkü derlemiş ve bu arada Kayseri'ye de gelerek Osman Kavuncu ile görüşmüş. Ahmet Gazi Ayhan'ı da orada tanımış. Kendisinden "Germir Bağları, Gesi Bağları" gibi türküleri dinlemiş. Yıllar sonra Muzaffer Sarısözen bunu itiraf etmiş. İlk notayı Kayseri Halkevi'nde öğrenmiş. Ankara'ya da inat için gitmiş. Radyoevi sınavına girmek isteyen 600 kişi varmış ve sanatçı kendisinin Türk Sanat Müziğine daha yatkın olduğu düşüncesiyle Uddan girmek istemiş. Zaten kendisi, ud, yaylı, tambur, piyano, saksafon, bağlama gibi enstrümanları çok iyi çalarmış. Behiye Aksoy'un kocası Halil Aksoy da sınava girmek için gelmiş ve kendisine şöyle bir ricada bulunmuş: "*1 kişi ud alacaklar. Ben ud'dan gireceğim. Senin kadron hazır. Sen bağlamadan gir.* Ahmet Gazi Ayhan o zamanlar 25 yaşındadır. Sonuçta imtihanı kazanır. Ama o işin bilincinde değildir. Ertesi gün Mesut Cemil'e giderek kendisine imtihanı kazandığına dair bir belge verilmesini, Kayseri'ye dönmek istediğini ve çalgıcı olmak istemediğini söyler. O yıllarda sazcıların maaşı 103 lira iken kendisine 173 lira verirler. Daha sonraları Ahmet Gazi Ayhan, sazı, sözü ile birden bire meşhur olur. 1950 yılında radyodan ayrılır ve dört yıl piyasada çalışır. Ancak, piyasanın gerçek yüzünü görür ve Yıldız Ayhan ile evlendikten sonra Muzaffer Sarısözen davetine uyarak Radyo'ya geri döner. "*O yıllarda ben, Müzeyyen Yıldızdoğan, Osman Türen, Saniye Can, Neşe Karaböcek her gece bir*

Tam anlamıyla halk adamı olan Ahmet Gazi Ayhan, yöresi olan Kayseri tavrını radyolara tanıtan ilk sanatçıdır.

yerde ama iki ayrı işte çalışırdık. Bir defasında Ayhan sahneden inerken bahçede insanlar hem alkışlıyor hem de ayaklarını yere vuruyorlardı ve bu yüzden ortalığı bir toz dumanı kaplamıştı. Daha sonra sahneye çıkan Saniye Can şöyle konuştu: "Yahu! Ne yapacağımızı şaşırdık alkış alabilmek için. Tuvaletler giyiyor, makyaj yapıyor, berbere gidiyoruz ama hiç birimiz de Ahmet Gazi Ayhan kadar alkış alamıyoruz.".

Ahmet Gazi Ayhan günde 4 paket sigara içermiş. Evlendiklerinin ikinci yılında ciğerlerinin hasta olduğu anlaşılmış ve doktorlar sigarayı yasak etmişler.

Ama o azaltmamış, aksine çoğaltmış. 1984 yılında büyük bir mide kanaması geçirmiş. Prof. Dr. Ali Rıza Kural çok ilgilenmiş. Ciğerleri ameliyat için narkoz alabilecek durumda olmadığı halde makineye bağlayarak ameliyat etmişler. 3 ay orada kalmış. Doktorlar onun ölümünü beklemişler. Vefat ettikten sonra İstanbul'da Zincirlikuyu Mezarlığında defnedilmiş. Yıldız Ayhan'ın bunları anlatırken gözleri buğulanıyor. Kısık ve titrek sesiyle belki de en can alıcı yerden vuruyor kendini. *"Şimdi son defa yüzünü açıp onu öpmediğime o kadar pişmanım ki. Şu noktayı da söylemekte fayda var. Öleceğini biliyordu ve bana özellikle şunu vasiyet etmişti: "Özlem evlenmeden sakın evlenme"... Kendisinden sonra evleneceğimi zannetmiş. Ama ben evlenmedim ve Onun manevi hatırasını evimde her zaman kişiliğimle yaşattım. Bu arada hem sevindiğim hem de üzüldüğüm bir şeyi paylaşmak istiyorum sizinle. Tekirdağ Çerkezköy'de adım bir sokağa verildi. İsterdim ki mademki ben Kayseriliyim. Mademki ben Kayserili bir sanatçıyım. Kayseri'de de adım bir sokağa verilsin. İnşallah bir gün bu da gerçekleşir. Hiç değilse bir parka verilse ben yine çok mutlu olacağım. 51 yaşında dul kaldım. 4 torunum var. Ayrı yaşıyorum ama Nurdan ve kardeşim Sümer çok yakınımda oturuyorlar. Namazımdayım. Tespihimdeyim. İstediğim tek şey; Kelime-i Şehadet getirerek ruhumu teslim etmek."*

Yıldız Ayhan'ın, eşi hakkında söylediği sözler, onun ne denli üstad konumunda olduğunun göstergesi denilebilir. Tek elle saz çalmasının nedenini bakın nasıl anlatıyor: *"Ayhan sazını tek elle de çalardı. Hatta bir gün ona "Tek elle saz çalmayı nerede çıkardın" diye sorunca, "Ne yapayım saz çalarsam sigara içemiyorum, sigara içersem saz çalamıyorum. Bu sebepten de tek elle saz çalmayı geliştirdim" dedi. Ayhan, günde dört paket içecek kadar sigaraya tutkundu, ölümü de sigara yüzünden oldu zaten. Sigara ciğerlerini parçalamıştı. THM'nin ekollerinden biriydi. Sazı çalışı, türkü yorumu mükemmel olan ve yöre tavrını çok iyi bilen Ayhan, THM ve sanat adına önemli yeri olan bir sanatkârdı. O tam anlamıyla bir usta idi. Bana her zaman "Biz radyoyu sanat için kullanıyoruz" derdi, radyoda kendini daha çok ilerletti. O dönemlerde Yurttan Sesler Korosu'nun radyodan canlı yapılan yayınları vardı. Bu yayınlar esnasında şef Ahmet Gazi Ayhan'a solo türkü okuması için işaret ederdi, O hemen kafasında repertuarını o anda hazırlayıp canlı yayında solo türkülerini okurdu."*

Ahmet Gazi Ayhan'ın, sazını farklı şekillerde kullandığını söylüyor sanatçı. Sazın perdelerini kesip perdesiz çalarmış. Bu da onun sazına ne denli hâkim olduğunu gösterirmiş. Ayrıca sazlarından bazılarına tekne ve sapın birleştiği yerden itibaren tekneye doğru dört porte daha bağlarmış. Türk Halk Müziği'nin usta yorumcusu ve saz virtüözüymüş. Yıldız Ayhan yine yıllar öncesine gidiyor ve gözleri buğu buğu anlatmaya devam ediyor. Bu arada Nurdan Hanım da onun anlattıklarını ses cihazına kayıt ediyor: *"Ayhan'ın sanatı gerçekten bambaşkaydı. Radyo'da başka olan Ayhan, fuarlarda, konserlerde de bambaşka idi. Konserlerde insanları çok iyi etkiler o anda irticalen hikâyeler anlatır, irticalen yaptığı hicivli bestelerle insanları hem ağlatır, hem güldürürdü ve izleyicilerini büyülerdi, resmen sahnede şov yapardı. Ayhan'ın unutamadığım bir anısı var ki; onu anlatayım: Bir sosyete toplantısında Ahmet Gazi Ayhan sazın zenginliğinden, her türlü müziğin ve seslerin çıkarabileceğinden bahsediyormuş ki oradaki bayanlardan biri onu küçümsemiş ve "Çoban sazı bu" diyerek hor görmüş. Ayhan bu duruma çok içerlemiş ve sazı hor gören bayanın, ertesi günü yanına giderek sazıyla Frederic Chopin'in "Polonai fantasie"sini ve şu anda artık bilinmeyen Kayseri Divan Ayağını çalarak o bayana sazla neler çalınabilineceğini göstermiş bu durumdan son derece etkilenen bayan şaşkınlık içinde kalakalmış. Daha sonraları*

eviyle ilgili marangozluk bir iş yaparken eli kesilerek parmağı kopan Ayhan "O kadının saz çalışma gözü değdi" derdi bana. Şunu söylemek istiyorum; Ayhan Batı müziğini de benimsemiş ve sazıyla batı müziğinden eserler çalabilecek kadar da yetenekli bir sanatçıydı."

Sanatçımız Yıldız Ayhan'ın; mavi ile yeşilin hatta dağların buluştuğu müthiş manzarayı gören evinde iki gün sohbet ettik. Bize en değerli arşivini açtı. Eşinin, taş plaklardaki sesini dinledik. O yılların, Türkiye'deki sahne hayatına, sanatçılarına ait ve onların ilk evlilik dönemlerinden yaşlılık günlerini gösteren yüzlerce siyah-beyaz fotoğrafın yanı sıra çok sayıda konser afişinin yer aldığı kabarıkça bir dosyayı Kayseri'ye getirdik. Ben bu müthiş belge ve resimlerden gecede yapılacak sinevizyon gösterisi ile hazırlayacağım belgesel nitelikteki kitap için oldukça faydalandım. İki gün sonra, yapılacak gecede buluşmak üzere vedalaşıp Kayseri yoluna düştük. Yıldız Ayhan iki kızı, kız kardeşi ve 3 torunu ile söz konusu gece için Kayseri'ye geldiklerinde 4 gün birlikte olduk. Bu arada Ahmet Gazi Ayhan'ın doğduğu ev de ziyaret edildi. Aynı zamanda Yıldız Ayhan'ın eşi öldükten sonra sattığı bağ evi de ziyaret edilen mekânlar arasında yer aldı. Kayseri, Akçakaya Köyü'nde, 1967 yılında yaptırdıkları ve çok pahalıya çıkan aslında oraya harcanan para ile çok daha iyi yerlerden, gelecekte para edecek ev alınabilmesine rağmen, orada çok mutlu olan, Kayseri delisi adamın, her yaz ailece geldiği ev sanki onun ayak izlerini taşıyordu.

Tam anlamıyla halk adamı olan Ahmet Gazi Ayhan, yöresi olan Kayseri tavrını radyolara tanıtan ilk sanatçıdır. Kayseri ve civarı, kendine has özellikleri olan tavrı ve türküleriyle son derece zengin bir kültüre sahiptir. Bu zengin kültürü çok iyi bilen, o tavrı sazında mükemmel çalan ve türküleri, bozlakları emsalsiz bir biçimde yorumladığı düşünülen sanatçı, bu kültürle yoğrulmuştur. Türkü derlemek için Türkiye'yi karış karış dolaşan Halil Bedii Yönetken ve Muzaffer Sarısözen Kayseri ve civarı türkülerin tavrının zenginliğinden etkilenmiş, bu zenginliğe yörenin üstadı kabul edilen Ahmet Gazi Ayhan'ı uygun görmüşler ve gelecek kuşakların bu kültürden faydalanması için radyo repertuarına kazandırmışlardır.

Ahmet Gazi Ayhan katıldığı TRT Radyo programında, kendisiyle özdeşleşmiş olan

Everek Dağı Bozlağı'nın hikâyesini de şöyle anlatır: *"Efendim, bizim oralar çok dağlık bölgelerdir. Bu yüzden çok avcılarımız, pek çok avcı hikâyelerimiz olur. Bu anlatacağım hakikaten olmuş bir hikâyenin eseridir. Bir ananın, bir babanın tek bir oğludur. El bebek, gül bebek büyütülmüş delikanlı çok güzel ata biner ve çok iyi nişancıdır, avcıdır. Köyün genç kızlarının gözdesi olan gencin, hiçbir gelinde, hiçbir kızda gözü yoktur. Onun derdi, dağlara, geyik avına çıkmaktır. Gününü dağlarda geçiren delikanlı, nihayet bir gün Everek Dağı'nda avlandığı sırada, bir ceylan, onu sarp kayalara doğru çeker. Genç ceylanın peyine düşer, fakat bulamaz. O sırada yalçın kayalardan ayağı kayar ve kendi tüfeğiyle kendi kendini vurur. Çok yalçın kayalardır, aranır fakat bulunamaz. Nihayet babası, dağlarda ağlaya ağlaya oğlunu arar. Yalnızca tek iskarpinini bulur. "Şu anlımda ne bitmedik yazı var / iskarpininde bir incecik tozu var"*

Ahmet Gazi Ayhan, hastalığı nedeniyle defalarca hastaneye yatar daha sonra çıkar. Ameliyat olur. İşte bunlardan birinde yine hastaneden çıkar, ayağa kalkar ama hastadır hâlâ. O durumda radyoya gider sanatçı. Vedalaşmak için. Saz çalmaz, oturup sohbet eder sadece. Bir ara radyoda arkadaşları ısrar ederler türkü okuması için. Ama bu imkânsızdır. Çünkü gırtlağı delinmiştir Ahmet Gazi'nin. Israrlara dayanamaz ve son bestelediği "*Everek Dağı*"nı okur. Nasıl okur kimse akıl sır erdiremez ama okur işte.

İşte bu ünlü türkünün sözleri:

"Her zaman görsem seni Everek Dağ'ı
Yüreğimde bir incecik sızı var.
Ah! ile geçirdim ömrümün çağı
Şu anlımda ne bitmedik sızı var
Çoğu gitti şu ömrümün azı var"

Türkünün sonunda hıçkırıklarla ağlar bazı kadın sanatçılar. Bozlak biter bitmez sıraya girerler, yaşlısı, genci. Gırtlağından öperler. Sanat adına. Gerçek sanatçı adına. Everek Dağı adına. Everek Dağı'ndaki bütün kır çiçekleri adına.

Tarih 9 Şubat 1987... Bir yağmur vakti.. O, yine hastanededir. Üçüncü defa gireceği Reanimasyon odasına alınacaktır. O, sedyenin üstünde, beyaz örtüler içindedir. O, solgundur. O, yorgundur. O, yarı kapalı gözleri ile her şeye razıdır. Emir, büyük yerden ise boynun hükmü nedir ki? Boyun kıldan incedir. O, bunu bilir, buna inanır ömrü boyunca. Sonuçta, mevsim kış olmasına rağmen, ağaçlar, tutunmakta olan son yapraklarını da dökerler. Sanatçımız Ahmet Gazi Ayhan, bütün çabalara rağmen kurtarılamaz, hayata veda eder. Kayserili sanatçı Ahmet Gazi Ayhan, Zincirlikuyu Mezarlığına defnedilir. Mezar taşına, Kızı Özlem'in şu dizesini yazarlar:

Ağlatan sazları, inleten sözleri
Burada ebedileşti
Bu üstat toprağa sığmaz derken
Altın bağlama kırılıverdi... ▪

SINIFINDA DÜNYANIN EN İYİ RADISSON BLU OTELİNDEN

ERCİYES'TE BENZERSİZ KAYAK KEYFİ

"BÜTÜN BİR YILIN İŞ YOĞUNLUĞU VE STRESİNDEN UZAKLAŞIP, SEVDİKLERİNİZLE HUZURLU BİR TATİL GEÇİRMENİZ İÇİN, SİZLERİ RADISSON BLU HOTEL, KAYSERİ'YE BEKLİYORUZ."

FİYATLARIMIZA ODA, KAHVALTI VE KDV DAHİLDİR.

■ ERCİYES KAYAK MERKEZİ'NE GİDİŞ DÖNÜŞ ULAŞIM. ■ GÜNLÜK SINIRSIZ SKI PASS. ■ ÜCRETSİZ İNTERNET.

Ücretsiz sağlık kulübü, ısıtmalı kapalı havuz, sauna, buhar banyosu ve Türk hamamı keyfi.

2017 CERTIFICATE of EXCELLENCE tripadvisor

DÜNYA 3.'SÜ

Radisson Blu Otelleri arasında Dünyanın en iyi 3. Oteli

"Sınıfının en iyisi..." Tripadvisor

RADISSON BLU HOTEL, KAYSERI

Hunat Mah., Sivas Cad., No: 24/A Melikgazi, Kayseri, Turkey

T: +90 352 315 5000 F: +90 352 315 5050

info.kayseri@radissonblu.com

radissonblu.com/hotel-kayseri

Erciyes kayak merkezi: 20 Dakika
Şehir merkezi (yürüyerek): 2 Dakika
Tramvay Durağı (yürüyerek): 1 Dakika
Yamaç paraşütü tesisleri: 10 Dakika
Kapadokya: 50 Dakika
Havaalanı: 5 Dakika

buğday

bozkırın türküsü

Yusuf Yerli

Buğday filmini izledikten sonra "Türkü tadında, bozlak havasında bir film olmuş."dedim. Semih Kaplanoğlu adeta kamera omzunda Kırat'ın üzerine binmiş Köroğlu, Dadaloğlu misali «Ferman padişahınsa dağlar bizimdir» diyerek hâkim düzene karşı itirazını yükseltiyor. Kamera dağlarda, tepelerde dolaşırken Muharrem Usta'nın havalandırdığı Kırat Bozlağı'nın eşliğinde bizi de gezdiriyor. Kaplanoğlu, Buğday'da bozlak çığırmış ama bu çığlığı duyabilmek için belli duyum eşiğinde sesi algılayabilen bir kulak (gönül) sahibi olmak gerekiyor. Bozkırda türkü çığırmak ilahi söylemek gibi bir şey... Davut (a.s.)'ın kuşlarla birlikte dağ başında çektiği zikir ve Yunus Emre'nin Sakarya'nın sahilinde okuduğu şiir ile Neşet Ertaş'ın bozkırda havalandırdığı türkü arasında kopmaz bir bilgelik ve bağ var.

"Bunca erler evliyalar
Türkü sever türkü söyler
Görür gözlü enbiyalar
Türkü sever türkü söyler Türk'üm diyen".

Buğday, Neşet Usta'nın bu deyişini ete kemiğe büründürerek resmeder adeta.

Buğday bir bozkır bitkisidir. Filmin ağırlıklı olarak çekildiği mekânlar Kayseri (Erdemli Vadisi ve Kaya Kiliseler, Sultan Sazlığı, Zengibar-Yeşilhisar, Kızılören mevkii ve Erciyes)-Aksaray ve Konya ovası Anadolu'nun buğday ambarı olarak anılan bölgeleridir. Filmin ana mesajını taşıyan ve Hacı Bektaş-ı Veli tarafından Yunus Emre'ye sorulan "Buğday mı himmet mi?" sorusunun sorulduğu menkıbenin geçtiği mekân da bozkırın tam göbeğinde bulunan Nevşehir'dir.

Kaplanoğlu Buğday'da, Musa ile Hızır kıssasının mekânlar ve zamanlar üstü özelliğine dikkat çekmek ve aynı zamanda olup bitmiş bir hadise olmadığını anlatmak ister. Zamansal ve mekânsal bir kopuş yoktur. Aslında ne zaman vardır ne de mekân. Hepsi sıfırlanmıştır. Hepimiz geniş bir şimdinin içindeyiz. Hac'da Arafat'ta bulunmak gibi bir şey... Hacı Bektaş-ı Veli üzerinden Anadolu'yu fetheden Abdalan-ı Rum olarak Hızır'ın soluğu üflenirken mekâna; mekân Musa eliyle işlenmeye hazır bir Bozkır olarak tecessüm ediyor.

Buğday'ın ana omurgasını Musa ile Hızır kıssası oluşturuyor. Dikkatler ve değerlendirmeler daha çok bu ikilinin "ilim" yolculuğuna yoğunlaşmış durumda. Yönetmen daha başka kıssalar üzerinden de meramını anlatabilecekken neden Musa (as) kıssasını merkeze alır? Kuran Musa (as)'ın merkezinde yer aldığı kıssaları insanlık serüveninin bir prototipi olarak ele alır ve bu kıssalar üzerinden insanlık hallerine dikkat çeker. Bu durumda Musa kıssasında söz konusu olan olumsuz karakterlerin de filmde yer alması beklenir.

Meşhur üçleme; Firavun, Belam, Karun üçlemesi üzerinden filmi okuyacak olursak: Firavunu Kent'e/Mısır'a (Mısır Arapça Kent anlamına gelir) hâkim olan sistem temsil ediyor. Yeni gen geliştirerek bir anlamda Tanrı'nın yetki alanına müdahale etmeye çalışıyorlar. Bu bir tanrılık iddiası olarak ortaya konuyor. Firavun da şöyle demişti: "Ben sizin en yüce Rabbiniz değil miyim?" Belam karakterini filmde bilim adamlarında ve bilim dünyasında buluyoruz. Firavuni düzeni yaşatmak için (sihirbazlar) buluşlar-icatlar peşindeler. Karun bitmez tükenmez iştahı ile kapitalist sistem ve ekonomik ağ tarafından yaşatılıyor. Filmde geçen şirket bir anlamda Karuni karakteri temsil ediyor.

Erol'un, Cemil'in kızı ile karşılaşmasının anlatıldığı sahne... Musa kentten (saraydan) kaçar. Aslında sarayda yetişmiştir. Onların tüm birikimlerine sahiptir. Firavun'un egemen olmadığı belki de terk ettiği ama peygamberî soluğun alınıp verildiği, Şuayb (as)'ın iskân ettiği dağlara vurur kendini. Belli bir süre burada kendini yetiştirir Musa. Erol'a Cemil'in kızı sorar: "Buğday mı, Nefes mi?" Cemil'in kızı "Leyla'dan Mevla'ya" giden yolda Leyla'yı imlemektedir.

Cemil'i Kent'ten yasak bölgeye geçişte yol gösterici olarak bir bayanın seçilmesi de altı çizilmesi gereken bir husus. Andrey Tarkovisky'nin Stalker- İz sürücü filmini anımsamak gerekiyor. *Gri ve isimsiz bir kasabanın yakınında, askerler ve dikenli tellerle korunan "Bölge" bulunmaktadır. Karısının sayısız itirazlarına rağmen, karanlıkların içinden gelen bir adam çıkar. Bu adam İz Sürücü'dür. Sıra dışı zihinsel yetenekleriyle, insanlara Bölge'nin içindeki, gizli dileklerin gerçek olduğu Oda'ya kadar rehberlik etmektedir. Bu kez,*

Âlemde her şey haddini biliyor ama insan hadsiz. Hızır'ın çektiği çizgilerin dışına çıkamıyor karıncalar, içine giremiyor canavarlar. "İş başına geçti mi yeryüzünde bozgunculuk çıkarmak, ekini ve nesli helak etmek için koşar. Allah ise bozgunculuğu sevmez."

Bölge'ye yanında iki kişiyi götürmektedir; ilhamını kaybetmiş, alaycı ve yeteneğini sorgulayan bir yazarla yolculuktan çok sırt çantasını önemseyen, sessiz bir profesör. Hiç kimsenin yaşamadığı Bölge'de, Oda'ya giden yol dolambaçlıdır. Oda'ya yaklaştıklarında, kurallar değişmeye başlar ve İz Sürücü kendini bir krizin içinde bulur.

Buğday, bir anlamda yönetmenin şahsi yaşamının, seyr ü suluk edişinin anlatımıdır da. Her sanat eserinde sanatçının kendinden bir şey kattığını varsaydığımızda bu böyledir zaten. Kentten yasaklı bölgeye geçerken Andrey'nin

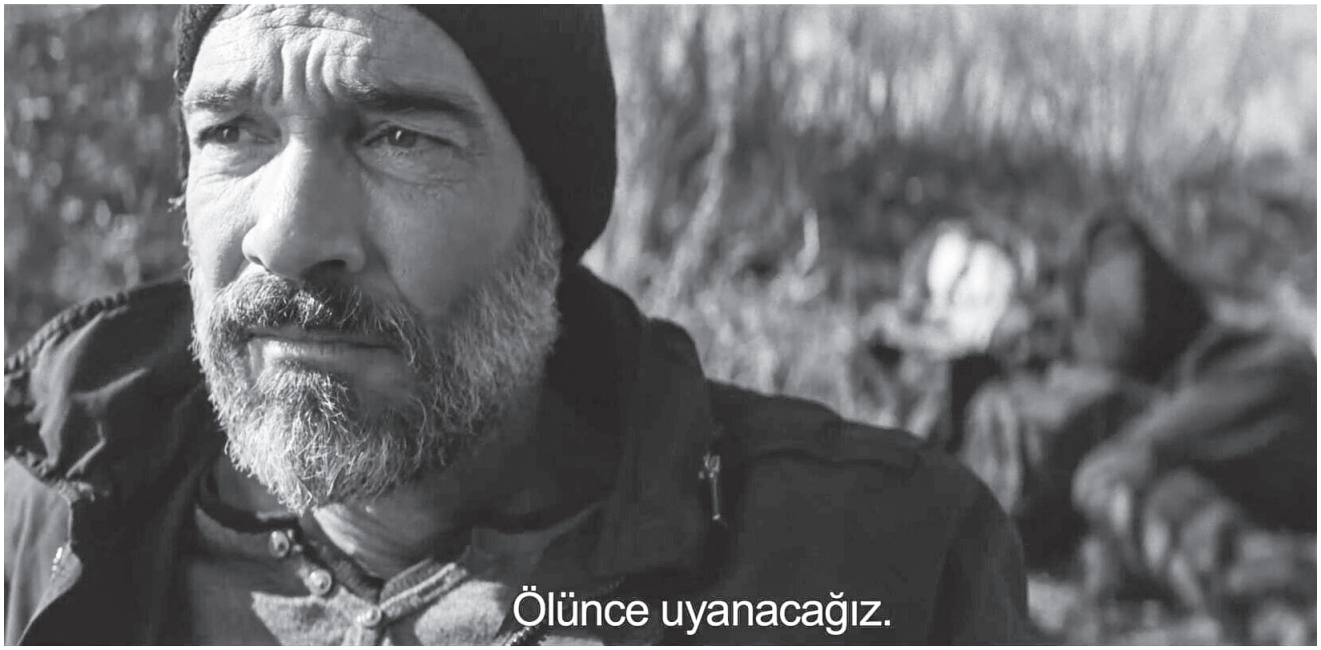

kendisi ile gelmesinde ısrar etmesi, kadın kılavuzun bu durumda ek ücret istemesi ve Erol'un buna razı olması sahnelerini görüyoruz. Kadın kılavuz bir anlamda sanat-şiir-sinemayı temsil etmektedir. Delil isteyen bilimsel yöntem değil, aşk isteyen sanat yolu bizi hakikate doğru yolculuğa çıkarabilir. Aşkın aşkınlığı ile sınırları aşabiliriz ancak. Kaplanoğlu İz Sürücü filmine gönderme yaptığı bu sahnede "ne pahasına olursa olsun aynı sanat ve sinema anlayışına sahip olduğum Andrey Tarkovski gibi sanatımdan ve sorgulamamdan ödün vermeyeceğim," der gibidir. Ve bu tavrının bedelini de gerçek hayatta öder. Dışlanarak ve vizyona giremeyerek... Filmde Andrey'in, Tarkovski olduğunu giydiği kep ile iyice anlıyoruz. Her iki sanatçı da aynı bölgeden... Erol iki yaşından itibaren kenttedir (firavunun sarayına Musa'nın girişi), Andrey ise daha geç yaşlarda kente girmiştir ve terk ettiği toprakları Erol'a göre daha net hatırlamaktadır.

Kaplanoğlu, Andrey ile yolculuğunda şunu da söylemektedir: "Tarkovski ile aynı yolda yürüsek bile o da bir menzile kadar. Ben onun gidemediği (gitmek istemediği değil) menzillere gittim. Kılavuzum Hızır'dı." Andrey salda yer olmadığı için kıyıda kalır. Sal bir anlamda Nuh'un gemisidir. Hidayet dediğimiz çizgi. İstemekle olmuyor. Aramakla bulunmuyor, ama bulanlar da arayanlardır.

Buğdayın iki cenahı hem batını hem zahiri, hem dünyayı hem ahireti, hem maddeyi hem manayı temsil ediyor. Ortadaki çizgi ise Elif'i yani Tevhidi temsil ediyor.

Kırk yıl çöllerde dolaşan ve Medine'sini inşa edeceği mekânı arayan Musa. Medine'yi ne ile inşa edecek? Buğdayla mı, Nefesle mi? Kıyam ve diriliş için korunaklı kent imkân vermese de (aslında Kent'in Şirket'e ait bölgelerinin dışında kent yönetimine ve uygulamalarına karşı yükselen ve sokağa taşan itirazlar yok değil), asit yağmuruna maruz bırakılarak çölleştirilen Musa ve kavmine ait yasak topraklarda Kent'e kıyasla hayat damlacıkları bulmak daha mümkündür. Hızır da o topraklarda hazır beklemektedir. Soru şu: Bu ölü topraklar nasıl dirilecek ve hayat kaynağı olacaktır?

Erol (Musa) Buğday'da asit yağmuruna maruz kalan ve dolayısıyla çölleşen bir dünyada Cemil (Hızır) ile dolaşır. Çölü vahaya çevirecek olan Hızır'ın soluğudur. Hızır'ın soluğu ise vahiy'dir. Hızır "hay" diye yürekten öyle bir seslenir ki ampuller canlanır. Bir anlamda eşya da Hızır'ın soluğu ile (vahiy) hayat bulacaktır. Hızır Arapça'da yeşil anlamına gelen bir kelimenin isimleşmiş halidir zaten. Hızır kimyacı değil simyacıdır.

Hz. İbrahim'in sorusunun da peşine düşüyoruz filmi izlerken: "Ölüp, toprak olduktan sonra yeniden nasıl dirilecek canlılar, mekânlar, toplumlar?" Bebeğin (kız olması doğurganlığı ifade etmek için olsa gerek) bir salla kıyıya vuruşu,

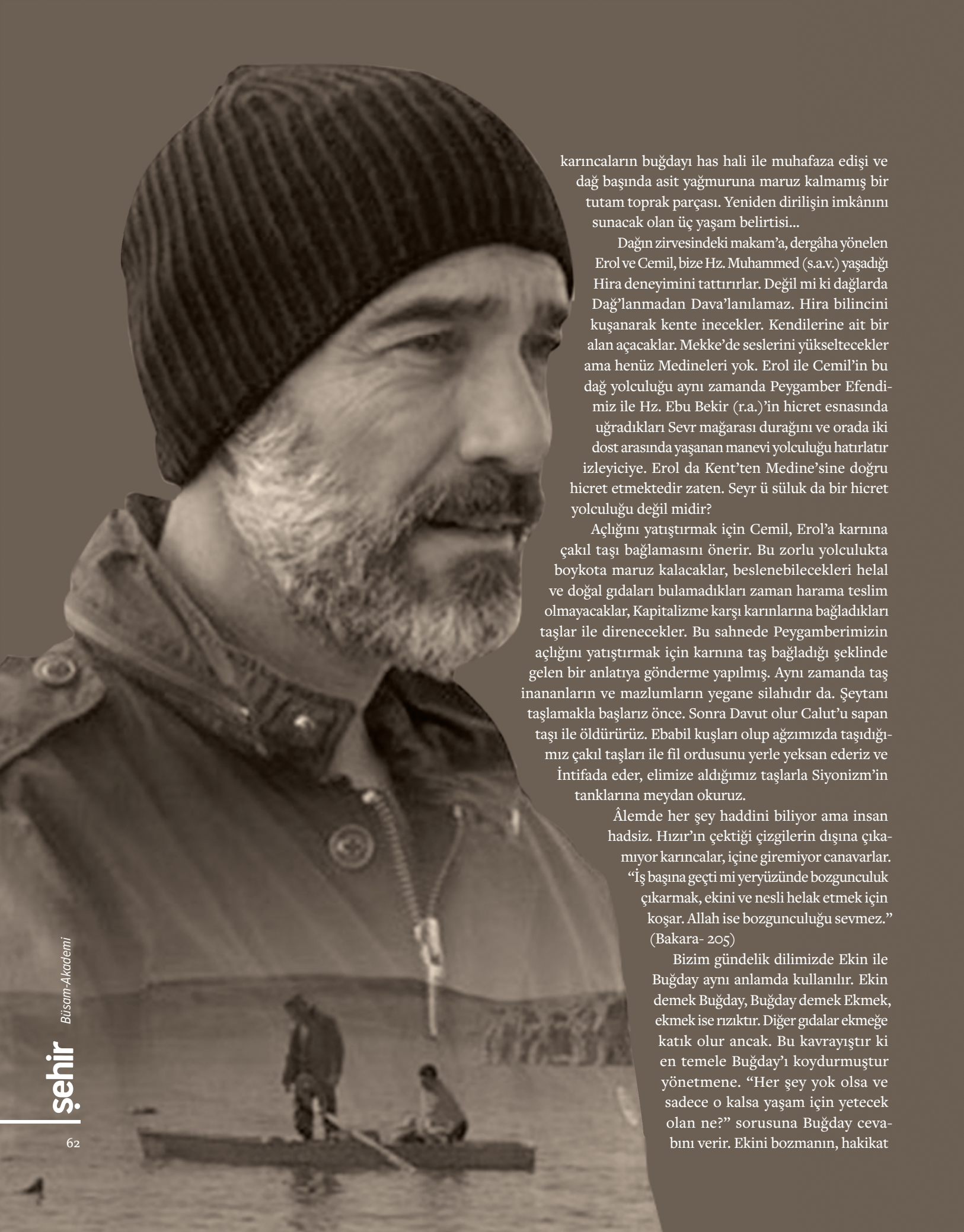

karıncaların buğdayı has hali ile muhafaza edişi ve dağ başında asit yağmuruna maruz kalmamış bir tutam toprak parçası. Yeniden dirilişin imkânını sunacak olan üç yaşam belirtisi...

Dağın zirvesindeki makam'a, dergâha yönelen Erol ve Cemil, bize Hz. Muhammed (s.a.v.) yaşadığı Hira deneyimini tattırırlar. Değil mi ki dağlarda Dağ'lanmadan Dava'lanılamaz. Hira bilincini kuşanarak kente inecekler. Kendilerine ait bir alan açacaklar. Mekke'de seslerini yükseltecekler ama henüz Medineleri yok. Erol ile Cemil'in bu dağ yolculuğu aynı zamanda Peygamber Efendimiz ile Hz. Ebu Bekir (r.a.)'in hicret esnasında uğradıkları Sevr mağarası durağını ve orada iki dost arasında yaşanan manevi yolculuğu hatırlatır izleyiciye. Erol da Kent'ten Medine'sine doğru hicret etmektedir zaten. Seyr ü süluk da bir hicret yolculuğu değil midir?

Açlığını yatıştırmak için Cemil, Erol'a karnına çakıl taşı bağlamasını önerir. Bu zorlu yolculukta boykota maruz kalacaklar, beslenebilecekleri helal ve doğal gıdaları bulamadıkları zaman harama teslim olmayacaklar, Kapitalizme karşı karınlarına bağladıkları taşlar ile direnecekler. Bu sahnede Peygamberimizin açlığını yatıştırmak için karnına taş bağladığı şeklinde gelen bir anlatıya gönderme yapılmış. Aynı zamanda taş inananların ve mazlumların yegane silahıdır da. Şeytanı taşlamakla başlarız önce. Sonra Davut olur Calut'u sapan taşı ile öldürürüz. Ebabil kuşları olup ağzımızda taşıdığımız çakıl taşları ile fil ordusunu yerle yeksan ederiz ve İntifada eder, elimize aldığımız taşlarla Siyonizm'in tanklarına meydan okuruz.

Âlemde her şey haddini biliyor ama insan hadsiz. Hızır'ın çektiği çizgilerin dışına çıkamıyor karıncalar, içine giremiyor canavarlar. "İş başına geçti mi yeryüzünde bozgunculuk çıkarmak, ekini ve nesli helak etmek için koşar. Allah ise bozgunculuğu sevmez." (Bakara- 205)

Bizim gündelik dilimizde Ekin ile Buğday aynı anlamda kullanılır. Ekin demek Buğday, Buğday demek Ekmek, ekmek ise rızıktır. Diğer gıdalar ekmeğe katık olur ancak. Bu kavrayıştır ki en temele Buğday'ı koydurmuştur yönetmene. "Her şey yok olsa ve sadece o kalsa yaşam için yetecek olan ne?" sorusuna Buğday cevabını verir. Ekini bozmanın, hakikat

anlamıyla bitkilerin doğasını/fıtratını bozma anlamında olduğu açıktır, ama mecaz anlamıyla kültürü bozma, böylece düşünceyi ve hayat tarzını değiştirme anlamına da gelebilir. Nesli helak etme de böyledir. Yani hem harsı (ekini) hem de nesli helak etme, ilk anlamlarıyla bitkilerin ve canlıların tabiatıyla oynayıp fıtratlarını bozma anlamındadır. Bu gün için genetik biliminin bitkilerin ve canlıların genlerine müdahale etmesini ve GDO'ların ortaya çıkmasını böyle anlayabiliriz. Bu bir bozma/fesat ve Allah'ın fıtratına müdahaledir.

Kaplanoğlu ekine yani buğdaya yeni bir anlam yüklüyor: Buğdayın iki cenahı hem batını hem zahiri, hem dünyayı hem ahireti, hem maddeyi hem manayı temsil ediyor. Ortadaki çizgi ise Elif'i yani Tevhidi temsil ediyor. Bu anlatıda buğdayı seçmenin sadece dünyayı seçmek anlamına gelmediği, buğdayı seçmekle hem bu dünyayı hem de öte dünyayı yani iki hasenenin birden seçildiği ifade edilmektedir. Bu husus Kuran'da "Oysa insanlardan kimisi: "Ey Rabbimiz! Bize dünyada ver!" der. Onun için ahirette hiçbir kısmet yoktur. Yine onlardan: "Ey Rabbimiz! Bize dünyada bir güzellik ve ahirette de bir güzellik ver ve bizi ateş azabından koru!" diyenler vardır. (Bakara-200-201). Şeklinde ifade edilir. Erol'un "Buğday mı Nefes mi?" sorusunda buğdayı tercih etmiş olması bu durumda bir yanılgıyı değil aslında bir haddini bilmeyi anlatır. Çünkü nefes-himmet kulların verebileceği bir şey değil, o ilahi bir mevhibedir. Dolayısıyla ne Hacı Bektaş'tan ne de dünyalı birinden istenecek şey değildir Nefes. Filmin final sahnesinde Erol'un "Nefes" diye seslenişi bir pişmanlığın değil bir buluşmanın fısıltısıdır adeta.

Erol'un Cemil'i taklit ederek dergâhtaki toprağı eline yüzüne ve yarasına sürmesi sahnesi... Asitli bölgede, bulaşıcı hastalıkların kol gezdiği ortamda tüm mikroplara karşı korunma ve tedavi merhemi olarak arı duru toprakla teyemmüm önerilir. Abdestle silahlanmanın ne anlama geldiğini bize kavratır o sahneler.

Dergâha girerken Cemil'in Hay diye nefes vermesi sahnesi ve lambaların yanması-hayat bulması, dergâhta yaşamdan izlerle karşılaşılması ve kazılan yere yatıp derin bir uykuya dalması esnasında Hu demesi ile birlikte ışıkların sönmesi "Hay'dan gelip Hu'ya gidiyoruz" anlayışının ifadesiydi. Dergâhta bulunan mezarların gösterilmesi ve dergâhta hayat veren toprağın saklı bulunması, Sezai Karakoç'un bir şiirinde dile getirdiği "Mezarlardan yükselen bir bahar vardır" mısraının anlatımıydı.

Kamera Kent'in dışında metruk bölgelerde (antik tiyatro) duvara gömülü Latince harflerden oluşan bir kaç levha (kitabe)'ya dikkatimizi yönlendirir. Yönetmen bu hareketiyle bize Kent'in tarihsel birikiminin tarih dışı kaldığını, bu kente söyleyebilecek bir sözünün olmadığını söylemek ister gibidir. Zira filmin sonuna doğru gezdiğimiz dağ başındaki dergâhın duvarlarında Arapça harflerin rastgele duvarlara yazıldığını ve bu yazılardan oluşan ayetlerin dergahın giriş kapısına nakşedildiğini görüyoruz. Kuran'da geçen mukatta harflerinin ne anlama geldiğine dair yorumlardan birini zikretmemiz yerinde olur sanırım: "Ey tüm insanlar. Kur'an insan kelamı diyorsanız eğer, haydi siz de bu harflerden oluşan Kur'an ayetlerinin bir benzerini getirin. Getiremezsiniz, zira Kur'an Allah Kelamıdır." şeklinde bir meydan okumaya atıf yapılır ve "bu dünyaya söylenecek sözün kaynağı da Kur'andır." denir.

Bütün varlık âlemi insan olmak isterken, insan kendi haline razı olmayıp ilahlığa özenir. Sorun da buradan çıkar. İnsanı bu hadsizliğe sevk eden amil içinde taşıdığı o tanrısal özdür. İnsan bu tanrısal özü kulluğunun bir nişanesi olarak değil de İlahlığının bir alameti olarak algıladığı için haddini aşmaktadır.

"Canlı cansız tüm varlıklar insan olmak ister." Bu diyalog bize varlık hiyerarşisini hatırlatır. Madenler-Bitkiler-Hayvanlar ve İnsan. Yer altından yer üstüne doğru dikey bir çıkış. Bir de yer

Hepimiz geniş bir şimdinin içindeyiz. Hac'da Arafat'ta bulunmak gibi bir şey... Hacı Bektaş-ı Veli üzerinden Anadolu'yu fetheden Abdalan-ı Rum olarak Hızır'ın soluğu üflenirken mekâna; mekân Musa eliyle işlenmeye hazır bir Bozkır olarak tecessüm ediyor.

üstünden semaya tırmanış var. İnsanlık ve oradan ilahlık durumu... Bütün varlık âlemi insan olmak isterken, insan kendi haline razı olmayıp ilahlığa özenir. Sorun da buradan çıkar. İnsanı bu hadsizliğe sevk eden amil içinde taşıdığı o tanrısal

özdür. İnsan bu tanrısal özü kulluğunun bir nişanesi olarak değil de İlahlığının bir alameti olarak algıladığı için haddini aşmaktadır.

M taneciği. "Muhabbetten hâsıl oldu Muhammed" derler. Tasavvufi dünya görüşünde varlığın arkesi olarak Muhammedî Nur'a işaret edilir. Dolayısıyla her var olan ondan bir öz taşır. Bu öz de filmde M taneciği olarak anlatılmış. Yorumcular kimileri buradaki M taneciğinin Muhammed'e (sav) işaret ettiğinin altını çizdiler. Buradaki M taneciği bana göre Muhabbet'e işaret etmektedir. Alak suresi ikinci ayette geçen "el-insan'ı bir alak'tan yarattı" ifadesindeki "alak" türkçemizde de kullandığımız şekliyle bir alakayı, bir ilgiyi ve bir sevgi yönelişini ifade etmektedir. Dolayısıyla el-İnsan (Hz. Muhammed- İnsan-ı Kamil olarak da okuyabiliriz) muhabbetten yaratılmıştır. İnsan zübde-i âlem yani mikro âlem, âlem ise makro insan anlayışından hareketle söyleyecek olursak kâinat sevgiden var edilmiştir, diyebiliriz.* Bilim adamlarının (Batı'nın) kaybettiği ve yanlış yerde aradıkları için bulamadıkları o M taneciği sevgi kıvılcımıdır. Batı medeniyeti sevgisiz olduğu için merhametsizdir de. Ürettikleri tohumların üç nesil sonra işlevsizleşmesi (ebter=soyu kesik) ve başkalaşması da bundandır, yani sevgi bağını kopartmasındandır (kevser'sizlik).

Film âlemle bütünleşen, merkezinde insan olan, etrafında ay güneş ve diğer feleklerin seyeran ettiği bir akışla, bir bütünleşme ile bitiyor. Kâbe Allah'ın evi ve âlemin merkezidir, kalbidir yani. İnsan da küçük âlem olduğuna göre bu âlemin de merkezi kalptir, gönüldür. Gönül ise Çalab'ın tahtıdır. Gönül=Kâbe... Kâbe'nin etrafında tavaf eden müminlerin oluşturduğu o muhteşem görüntüyü anımsatan bir son: "Allah Haram ev Kâbe'yi insanlar için Kıyam yeri kıldı." (Maide-97). ■

---

* Alak suresinde geçen ve sureye isim olan a-la-ka kelimesinden hareketle varlığın arkesi konusunda mutasavvıfların (ibn Arabi) ve feylozofların (ibn Sina) aslında aynı şeyi nasıl söylediklerinin altını çizmeye çalışacağım. A-LA-KA sevgi-ilgi manasına da gelen bir kelime. Varlığın özü aşktır-sevgidir diyen bakış açısı şu cümleyi kurmuştur: Muhabbetten Hasıl Oldu Muhammed.
Allah önce Muhammedi Nuru yarattı. Daha sonra Nuru Muhammed'den taşarak diğer varlık dünyası oluşmaya başlamıştır, tezini hatırlayalım. Bir de Meşşai filozoflarının Sudur nazariyesini hatırlayalım. İlk önce akıl-ı evvel yaratıldı ve onuncu akla kadar devam etti. Akıl, A-KA-LE kök harflerinden oluşan bir kelime. Dikkat edilirse Alak ile akıl aynı harflerin farklı dizilişinden meydana gelmiş iki kelime. Hammaddeleri aynı. İki kelime de bağlanmak anlamını bünyesinde taşıyor. Alak sevgi ile bağlanmayı tutunmayı anlatıyor, Akıl bilgi ile bağlanmayı ifade ediyor. Ayette geçen el-İnsan'ı biz İnsanı Kamil olan Hz. Muhammed (sav) olarak da anlayabileceğimiz gibi, zübdei alem olan el-İnsan olarak da anlayabiliriz. Bu durumda Alem-i Kübra olan büyük İnsanın da A-LA-KA= İLGİ=SEVGİ=MUHABBET den yani A-KA-LE'den sudur ederek yaratıldığını söyleyebiliriz. Böylece varlığın temeli Aşktır diyenle Akıl diyen iki ekol de aynı gerçeğe işaret etmiş oluyorlar.

KAYSERİ ERCİYES A.Ş.

ERCİYES KAYAK MERKEZİ

18 Adet
SON TEKNOLOJİ ÜRÜNÜ TELEFERİK

154 Adet
SUNİ KAR MAKİNESİ

102 Km
34 FARKLI KAYAK PİSTİ

FIS SNOWBOARD WORLD CUP

TÜRKİYE VE KAYSERİ'NİN
3.DÜNYA KUPASI

3 MART 2018 /ERCİYES

/ErciyesKykMrkz
www.kayserierciyes.com.tr

Akademi Günlüğü

22 Aralık 2017

Günlük tutmak yabancısı olduğum bir konu değil. Yirmi yılı aşan bir süre düzenli olarak günlük tuttum. İnsanın yürüdüğü yolu/yolları geriye dönüp murakabe etmesi açısından benzersiz bir tecrübedir. Kayboluşlarımı, girdiğim çıkmazları, yaşadığım mevsim değişikliklerini, içimdeki fırtınaları, sonra zaman içinde dinginlikleri, inişlerimi çıkışlarımı hep o günlüklerde kayıt altına almışım.

Şimdi düşünüyorum da, Büsam Şehir Akademi başladığı günden beri böyle bir günlük tutmuş olsaydım çıkınımda çok şey birikirdi. İhsan Fazlıoğlu'nun ilk açılış dersinden bu güne kadar gerçekten kıymetli hocalar geldi. Seminerlerde, konferanslarda, panellerde birbirinden ilginç konular ele alındı. İnsanın zihninde yepyeni ufuklar açan dersler işlendi. Başka zaman ve mekânda ulaşmak için çok zahmet gerektiren bilgiler adeta önümüze serildi.

Bu akşam Savaş Ş. Barkçin Elektrik Kurumu Konferans Salonunda "Biz ve Dünya" başlıklı bir seminer verdi. 2017 güz döneminin son dersiydi. Koskoca iki dönem geçtikten sonra günlük tutmaya karar verdiğim için hayıflanmak kaldı geriye. Ama zararın neresinden dönülse kârdır. Zaten Savaş Barkçin'in anlattığı dersten çıkarılacak sonuçlardan biri buydu ve bu dersi almış olsam gerek ki, yazmaya koyuldum.

Programın başında Dursun Çiçek kısa bir konuşma yaptı. Bu konuşmada iyi bir kitap okuru olmanın gereklerinden biri olarak, çeviri eserlerin kim tarafından çevrildiğine dikkat etmek gerektiğinden bahsetti. Zaten iyi bir okur olarak Savaş Barkçin'le tanışıklığının Seyyid Hüseyin Nasr'ın Modern Dünyada Geleneksel İslam adlı kitabına dayandığını anlattı. Daha sonra Şehir Akademi'nin yeni dönemde açacağı yeni atölye çalışmalarının müjdesini verdi. Şehir Akademi önümüzdeki dönemde; Davut İltaş'la Mecelle Okumaları, Abdülkadir Dağlar ile Hüsn-ü Aşk Atölyesi, Ali Uzay Peker'le Selçuklu Medeniyeti ve Yusuf Yerli'yle Şehir Okumaları atölyeleri açacak. İnsan şöyle bir düşününce

aralarında seçim yapmakta zorlanıyor doğrusunu söylemek gerekirse.

Dursun Çiçek'in sunumundan sonra Savaş Barkçin sahneye çıktı. Barkçin, Ankara'nın ünlü Çinçin mahallesinde dünyaya gelişinden, Boğaziçi Üniversitesine girişine ve orada karşılaştığı bambaşka dünyanın öyküsüyle sözlerine başladı. Ardından ders boyunca dertleşmek istediğini söyledi ama elbette bu yönü barındırmakla beraber gerçekten "biz ve dünya" derken neyi kastettiğini altını iyice doldurarak ve unutulmaz bir ders olmayı hak ederek konuşmasını sürdürdü.

İlk başta ekrana bir görüntü yansıdı. Bu görüntüde hasta yatağında yatan genç bir kadın, baş ucunda kadının ellerini tutan ama yüzü gözükmeyen genç bir adam duruyordu. Yanımda oturan genç hanımefendi bu karenin hangi televizyon dizisinden alındığını hemen söyledi. Dizinin adını aklımda tutamadım, ama zaten önemli değildi. Barkçin bu fotoğraf karesinden hareketle, insanın bilinçsizlik durumundan çıkıp şuuru yerine geldiğinde ilk olarak "ben nerdeyim" sorusuna cevap aradığını vurguladı. İlk merak edilen mekândır, çünkü mekân emniyettir dedi. İkinci soru "bana ne oldu" sorusu, üçüncü olarak "hangi zaman" olduğunu hatırlattı. Bu kare bir çok Türk filminden tanıdığımız bir kare. Ama Barkçin İslam dünyası 200 yıldır komada diyerek kurduğu benzetmeyi bambaşka bir ufuk açmak için bir araç haline getirdi. Medeniyet insan, zaman ve mekândan ibarettir diyerek altı çizilecek bir cümle kurdu. İnsanın kültür, mekânın coğrafya, zamanın tarihi oluşturduğunu bize yeniden hatırlattı.

Komadan çıkınca kim olduğumuzu, nerede olduğumuzu, geçmişte ne olduğumuzu ve günümüzde hangi zamanı nasıl bir halde yaşadığımızı öğrenmek ihtiyacındayız. Ama bu sorularımıza kim cevap verecek. Bizim başımıza vurup canımıza kasteden, hafızamızı kaybetmemize sebep olan muhtemel katilimiz mi? Yoksa başucumuzda bizim gözümüzü açmamızı bekleyen sevdiklerimiz mi?

Büsam Şehir Akademi tam da bunu yapıyor ve yapmaya çalışıyor. Büsam, düzenlediği seminer, panel, konferans ve atölyelerde şu altı kavram üzerinde duruyor. **Varlık, değer, bilgi, zaman, mekân ve siyaset!** Davet edilen hocaların bu konulardaki çalışmaları ve bakış açısı özellikle dikkate alınıyor. Biz kimiz, geçmişte nasıl bir insandık, nasıl bir toplumduk. Dünyanın neresinde duruyoruz? Durduğumuz yerin bizim varlığımızla, kültürümüzle, tarihimizle ilgisi nedir? Unuttuklarımızı hatırladığımızda yani tarihi yeniden öğrendiğimizde bunun bize ne yararı olacak? Bu ve benzeri sorulara cevap arıyoruz. Aslında sahip olduğumuz ama raflarımızda tozlanan bilgilere yeniden elimizi uzatıyoruz. Başkalarının çizdiği sınırlarla kendimizi sınırlandırmanın bir nevi mahpusluk olduğunu daha derinden anlıyoruz. Mekânın ahlakının insanın ahlakından kaynaklandığını, yeniden insanı belirlediğini farkediyoruz.

Savaş Barkçin'in dinlerken Nasrettin Hoca'nın bana damdan düşeni getirin dediğini anımsadım. Benzer dertlerle dertlenen biri olarak o dertlere kendince çareler arayan, bulduklarını bizimle paylaşan Savaş Barkçin'i bu yönüyle tanımak doğrusu iyi geldi. Demek ki kitaplarını da tahkik ederek okumak lazım.

23 Aralık 2017'de, Şehir Akademi'de "Şehir, Din ve Gündelik Hayat" başlığıyla düzenlenen panel de öğrenciler ve seminer takipçileri tarafından ilgiyle izlendi. Saat 14'te başlayan panelde Dr. Necdet Subaşı "Şehirli Din", Prof. Dr. Celaleddin Çelik "Şehir Dindarlığında Dönüşümler", Dursun Çiçek "Dindarlaşma Müslümanlaşma", Yrd. Doç. Dr. Faruk Karaarslan "Şehir Hayatı ve Sekülerleşme" başlıklı sunumlarını yaptılar.

Elektrik Kurumu konferans salonunda hemen hemen 150 kişiye yakın dinleyici bir araya geldi. Panelde, modern şehir hayatının insanın inancında çözülmelere neden olduğuna, dindarlığın hangi noktalarda zorlaştığına ve dinî hayatın uğradığı gevşemelere değinildi. Aslında günümüz insanının can alıcı problemleri panelin ana konusuydu diyebiliriz. Çünkü şehirde yaşamak, batı eksenli modern bir hayatın içinde yer yer hayatımızla çatışan dinî kurallar karşısında ne yapacağımızı bilememek gibi sorunlarımız var. Bunun yanına teknolojiyi, siyaseti, toplumun dindar olmayan kesimleriyle yaşanan iletişim problemlerini de eklediğimizde bu tür panellerin önemi daha çok ortaya çıkıyor. Akademik bir nazarla bu şehrin, gündelik hayatın ve dinin ele alınışı oldukça ufuk açıcıydı diyebilirim. Zira panelin sonunda yaklaşık yarım saat kırk dakika süren bir soru cevap kısmı da bunun göstergesi olarak değerlendirilebilir. ▪

Yerleşim Yerlerinin
Ürünlerine Dair
Bir Hususiyat Listesi

Kayseri'de Pastırma mı, Sahtiyan mı?

Muhittin Eliaçık
Prof. Dr. Kırıkkale Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi

GİRİŞ

Şehir, kasaba, köy veya beldelerin kurulduğu coğrafya genellikle insani ihtiyaçlardan dolayı belirlenmekte, bu ihtiyaçlar da direkt veya dolaylı olarak başka ihtiyaçları ortaya koyarak bir silsile hâlinde orijinal ürünler ortaya çıkmaktadır. Bu bakımdan belli bir yere ait bitki, hayvan vd. unsurlar insani ihtiyaçların uzantısı olarak ortaya çıkmış, bunlar da başka ürünleri meydana getirmiş, böylece orası bu unsurlara dayalı ürünlerin ortaya konulduğu bir merkez olmuştur. Bir şehrin bir dağ, vadi, ova, deniz, göl veya nehir kenarında kurulması o şehrin davranışlarına ve ürettiği ürünlere de yansıyıp şehrin nişanesi olabilmektedir. Yerleşim yerleri insanlar için öncelikle iş ve aş yerleri olup bunun özel ve yoğun biçimde öne çıkıp gelişmesi ise o yerin bir destinasyon merkezi olmasına yol açmaktadır. Bu bakımdan bir yerin hangi ürünü veya özelliği ile tanındığı öteden beri üzerinde önemle durulup buna dair listelerin hazırlandığı bir konu olmuştur. Yerleşim yerlerini tanıtan eser veya listelerde o yerin en çok tanındığı ürün belirtilmektedir. Yerleşim yerlerinin ürün, şahıs, olay ve nitelikleri bir gelenek hâlinde çeşitli devirlerde kayda geçirilmiş, yazma eserlerin genellikle boş kalan son sayfalarında fevaid mahiyetinde listeler oluşturulmuştur. Her türlü yazma eserde rastlanan bu listelerde birbirine paralel bilgiler bulunmakla beraber, bazen birbirinden farklı bilgiler de yer almıştır.

Orta Asya'dan batıya doğru yola çıkan Türk atlılarınca etlerin eyer ceplerine konulup baldırla sıkıştırılması sonucu pastırma benzeri ürün elde edildiği ve Türk atlılarının da Kayseri'ye erken tarihlerden itibaren gelip yerleşmeye başladıkları düşünüldüğünde pastırmanın Kayseri'ye yaklaşık Selçuklular zamanında, 10-11. yüzyıllarda geldiği düşünülebilir.

Yazma Eser ve Husûsiyyât listesi

Bu liste Almanya'nın Münih şehrinde bulunan, Almanya'nın Berlin'den sonraki ikinci büyük kütüphanesi BayerischeStaatsbibliothek'te bulunan bir yazma eserin son sayfalarında kayıtlıdır.* Bu kitap Osmanlı şair ve müellifi Nev'î'nin *Netâyicü'l-fünûn* adlı eserinin bir nüshası olup, içinde tespit edilen listede birçok şehir, kasaba ve köye ait ürünler yer almaktadır. Nüshanın son sayfalarında boş kalan sayfalara kaydedilmiş *husûsiyyât* başlıklı listede yerleşim yerlerine ait çeşitli nitelik ve ürünlerin yanı sıra; peygamber, sahabe, din ve devlet büyüğü, çeşitli tarihî şahsiyetler, Arap ve İran şairlerine ait öne çıkan özellikler yer almaktadır. Listenin başlığı "husûsiyyât, yani 'özellikler"olarak konulmuştur.

İncelediğimiz yazma nüsha 1602 tarihinde hazırlanmış olup 92b yaprağında *Husûsiyyât* başlığı altında verilen listede 360 civarında şehir, şahıs ve çeşitli nesnelere ait öne çıkan özellikler verilmiştir. Bu özellikler içinde yerleşim yerleri ile ilgili olanlar o yerlerin tarihte hangi ürün veya nesne ile öne çıktığını ortaya koymaktadır. Bu özellikler bugünkü bilgilerle tarih içindeki bilgilerin farklı olduğunu, dün öne çıkan özelliğin zamanla farklılaşabildiğini de göstermektedir. Bu da bir yerde iş ve aşın hangi sektörü etkileyip geliştirdiğinin habercisi olmaktadır. Mesela günümüzde Kayseri denilince hâlâ pastırma akla gelmekle birlikte bu ürünün yanında mobilya sektörü de öne çıkmış durumdadır. Ancak, incelediğimiz listede Kayseri: *sahtiyân-ı Kayseriyye* ifadesiyle 'boyanıp cilalanmış deri; tabaklanmış deri'nin merkezi olarak gösterilmektedir. Buna benzer şekilde birçok şehir geçmişte bugün bilinen özelliğinden farklı bir özelliği ile tanıtılmaktadır. Bu husûsiyetlerin bir kısmı herkesçe bilinen özellik olup, bir kısmı da belli bir kesimce bilinen, umuma yayılmamış özelliklerdir. Mesela Konya, bir listede külahı ile tanıtılırken, diğer listelerde medresesi veya helvası ile, bugün kayısısı ile ünlenmiş olan Malatya da armutu ile tanıtılmaktadır. Bu ise özelliklerin listeyi hazırlayana göre değişebildiğini göstermektedir. Söz konusu listede bazı yerleşim yerleri aşağıdaki özellikleri ile verilmektedir:

* Bu risale, bu kütüphane Türkçe yazmalarının kataloğu kitap hâlinde henüz basılmamış kısmında codTurc 306 numarada kayıtlı bir yazma eserin 74-92. yapraklarındadır. Toplam 100 yaprak olan bu yazma eserin müstensihi Hüsam bin Mustafa el-Belgradî olup kitabın 92-100. yapraklarında müstensihçe kaydedilmiş muhtelif konulardaki bilgiler vardır.

Pekmez-i Ayıntâb, evliyâ-yı Bağdad, baklava-i Belgrad, ebrişim-i Esterâbad, revgan-ı zeyt-i Girid, berekât-ı Mısr, ecrâm-ı Cezâyir, kavun-ı Diyarbekr, ulemâ-i Tatar, garîbân-ı Keşmir, sûret-i Hımyer, câmûs-ı Siroz, kebe-i İmroz, köfte-i Agriboz, zenân-ı Sakız, hevâ-yı Tebriz, ziyâretgâh-ı Kudüs, sâbûn-ı Trablus, çuka-i Engürüs, pirinc-i Dimyat, kıptiyân-ı Balat, letâfet-i Necef, milh-i Eflak, fukarâ-i Özbek, huzûnet-i etrâk, keçe-i Selanik, şîşe-i Venedik, bâğ-ı İrem, ferzend-i Acem, hikmet-i Yunan, memleket-i İran, karpuz-ı Sermin, sâlihân-ı Yemen, fukarâ-i Haremeyn, efdaliyyet-i Ravza-i Mutahhara, hurma-i Medîne-i Münevvere, sûf-ı Ankara, sahtiyân-ı Kayseriyye, şerâfet-i Ka'be-i Mükerreme, istihkâm-ı câmi-i Ayasofya, şehr-i Kostantiniyye, limon-ı Fenike, halvâ-yı Edirne, asel-i Atina, yaylak-ı Adana, mum-ı Varna, emrud-ı Malatya, cisr-i Ergene, kemmûn-ı Kefe, güllâb-ı Yanya, külâh-ı Konya, âlû-yı Amasya, metânet-i kal'a-i Kandiye, sirke-i Mudanya, misket Bozcaada, duhan-ı Yenice, akîk-i Yemenî, sikal-i lisân-ı Ermenî, Kırım yağı, Eyyûb kaymağı.

Bu özellikleri başka yazmalarda farklı özelliklerle aşağıdaki şekilde de görmek mümkündür:**

Mervaha-i Bağdad, Şîşe-i Halebî, Kâse-i Çînî, Dîbâ-yı Rûmî, Sihr-i Bâbil, Bâğ-ı İrem, Enbiyâ-yı Şâm, Evliyâ-yı Bağdad, Pîrân-ı Horasan, Sâlihân-ı Yemen, Merdân-ı Hind, Garîbân-ı Keşmîr, Gâziyân-ı Rûm, Abdâlân-ı Rûm, Hâciyân-ı Yemen, Âb-ı Nîl, Hevâ- yı Tebriz, Hukemâ-yı Yunan, Ulema-yı Tatar, La'l-i Bedahşan, Sîb-i Isfahan, İbrîşim-i Esterâbad, Hâk-i Hind, Binâ-yı Kostantıniyye, Helvâ-yı Konya, Hurmâ-yı Medine, Herîse-i Mekke, Mastikî-yi Sakız, Çây-ı İslâmbol, Medrese-i Konya, Hân-ı Haleb, Hammâm-i Şâm, Musavvirân-ı Hind, Nakkâşân-ı Çin, Mücellidân-ı Acem, Kârgerân-ı Fireng, Cesûrân-ı Rûm, Mâl-i Hindistan, Akl-ı Firengistan, Güzel-i Gürcistan, Yağmâ-yı Tataristan.

Söz konusu listede hususiyetler aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

Ahiliğin kurucusu olan Ahi Evren'in, Kayseri'ye yerleşip Ahiliğin temellerini burada atması ve dericiliğe dayalı otuz iki adet meslek tarafından pir olarak tanınmış olması da göz önünde bulundurulduğunda Kayseri ve dericiliğin ne anlam ifade ettiği daha iyi anlaşılabilir.

Husûsiyyât

Harfu'l-elif: Azamet-i Kibriyâcelletazametuhu, şecere-i Tûbâ, asâ-yı Mûsâ, yed-i beyzâ, mükâleme-i Tûr-ı Sînâ, seyâhat-i Îsâ, erre-i Zekeriyyâ a.s., girye-i Yahyâ, tûl-i merkad-i Havvâ, avdet-i hîn-i Züleyhâ, hacâlet-i sîmurg-ı ankâ, hâssiyyet-i kîmyâ.... 23 kelime

Harfu'l-bâ: bekmez-i Ayıntâb, bâde-i nâb, dahme-i Efrâsyâb... 18 kelime

Harfu't-tâ: hatt-ı yâkût, beyt-i ankebût, sahrâ-yı heyhât, cebel-i Arafât... 7 kelime

Harfu's-sâ: tab'-ı (tama'-ı) Eş'as

Harfu'l-cîm: kıssa-i Mi'râc, sevâb-ı hüccâc, salb-ı Mansûr-ı Hallâc... 7 kelime

Harfu'l-hâ: ömr-i Nûh, tevbe-i nasûh... 7 kelime

Harfu'd-dâl: evliyâ-yı Bağdad, baklava-i Belgrad, tasvîr-i Bihzâd, ebrişim-i Esterâbad, zarar-ı cerâd, husûmet-i ekrâd, revgan-ı zeyt-i Girid... 24 kelime

Harfu'r-râ: Sıdk-ı Ebî Bekr, berekât-ı Mısr, tasavvuf-ı Hızır, hâssiyyet-i pâdzehr, ecrâm-ı Cezâyir, kavun-ı Diyarbekr, adl-i Ömer, kıssa-i sakankûr, ulemâ-i Tatar, garîbân-ı Keşmir, sûret-i Hımyer...76 kelime

Harfu'z-zâ: câmûs-ı Siroz, kebe-i İmroz, köfte-i Agriboz, zenân-ı Sakız, hevâ-yı Tebriz..7 kelime

Harfu's-sîn: gurbet-i Yûnus, ziyâretgâh-ı Kudüs, sâbûn-ı Trablus, elvân-ı Tâvûs, enf-i kaknûs, merhem-i Calinus, çuka-i Engürüs, altun-ı Dakyanus, matbah-ı Keykavus, ders-i İdrîs... 23 kelime

Harfu's-sâd: tîr-i Sa'd ibn-i Ebî Vakkâs

Harfu'd-dâd: sebb-i revâfız,

Harfu't-tâ: pirinc-i Dimyat, kıptiyân-ı Balat... 5 kelime

Harfu'z-zâ: elfâz-ı Hâfız

Harfu'l-gayn: şeb-i çerâğ

Harfu'l-fâ: yevm-i ashâb-ı Kehf, letâfet-i Necef... 6 kelime

Harfu'l-kâf: sakar-ı laklak, milh-i Eflak

Harfu'l-kâf: fukarâ-i Özbek, dendân-ı neheng, huzûnet-i etrâk, keçe-i Selanik, şîşe-i Venedik

Harfu'l-lâm: rızâ-i Âdem, terk-i İbrâhîm-i Edhem, kuvvet-i Rüstem, bâğ-ı İrem, ferzend-i acem, fütûhât-ı Sultan Selîm... 28 kelime

Harfu'n-nûn: i'câz-ı Kur'ân, hayâ-i Osmân, fikr-i Hassân, hikmet-i Yunan, tâc-ı Nûşirevân, gürz-i Kahraman, memleket-i İran, halvâ-i gâziyân, cesâmet-i gergedan, riyâzet-i ruhbân, karpuz-ı Sermin, sâlihân-ı Yemen, zehr-i İmam Hasan, fukarâ-i Haremeyn... 36 kelime

Harfu'l-vâv: nigâh-ı âhû, akl-ı Aristo, sivâr-ı Husrev

Harfu'l-hâ: efdaliyyet-i ravza-i mutahhara, hurma-i Medîne-i

** Hasib Dede Mecmuası s.97-99, Milli Kütüphane Ötüken yazmaları, nr.177.(Yakup Şafak Neyzenbaşı Hasib Dede Mecmuasından Meşhurlar Listesi, Merhaba -Akademik Sayfalar, 13 Mrt 2013, s.105-108)

münevvere, sûf-ı Ankara, sahtiyân-ı Kayseriyye, şerâfet-i Ka'be-i mükerreme, istihkâm-ı câmi-i Ayasofya, şehr-i Kostantiniyye, limon-ı Fenike, halvâ-yı Edirne, asel-i Atina, yaylak-ı Adana, mum-ı Varna, emrud-ı Malatya, engûr-ı Hora, cisr-i Ergene, kemmûn-ı Keffe, güllâb-ı Yanya, külâh-ı Konya, âlû-yı Amasya, metânet-i kal'a-i Kandiye, sirke-i Mudanya, misket Bozcaada, duhan-ı Yenice... 32 kelime

Harfu'l-yâ: Temîm-i Dârî, kalem-i Vasatî, te'sîr-i Musikî, mahabbet-i Üveys-i Karanî, akîk-i Yemenî, sikal-i lisân-ı Ermenî, Sihâm-ı Kazâ-i Nef'î, Kırım yağı, Eyyûb kaymağı... 47 kelime

Kayseri Sahtiyan ve Pastırma

Kayseri'nin yukarıdaki listede en tanınmış ürününe nispetle *pasdırma-i Kayseriyye* olarak değil de *sahtiyân-ı Kayseriyye* olarak geçmesi neyi ifade eder? Bize göre bu, normal ve olması gereken bir durumdur. Zira bu iki ürün biribirine bağlı ve biribirini ortaya çıkarıcı bir özellik içindedir. Kayseri'nin sahtiyan ile listede geçmesi, bu şehrin tarihin belirli dönemlerinde hayvan kesimine dayalı farklı ürünlerle öne çıktığına dair bir fikir ortaya koymaktadır. Gerek arşiv vesikalarında, gerekse yazma eserlerde bir alâmet-i farika olarak *pasdırma-i Kayseriyye* şeklinde geçen kullanımın Kayseri'nin her zaman tek ve en ayırt edici ürünü olmadığı da anlaşılmaktadır. Pastırmanın Kayseri'de ayırt edici biçimde ne zaman öne çıktığına dair elimizde kesin ve net bilgiler yoktur. Ancak, Orta Asya'dan batıya doğru yola çıkan Türk atlılarınca etlerin eyer ceplerine konulup baldırla sıkıştırılması sonucu pastırma benzeri ürün elde edildiği ve Türk atlılarının da Kayseri'ye erken tarihlerden itibaren gelip yerleşmeye başladıkları düşünüldüğünde pastırmanın Kayseri'ye yaklaşık Selçuklular zamanında, 10-11.yüzyıllarda geldiği düşünülebilir. Peki, pastırmanın Kayseri ile özdeşleşmesi ikliminin elverişliliği ile de açıklandığına göre, burada Türkler gelmeden önce, Bizans dönemi ve daha öncelerinde de pastırma veya ona benzer ürünler var mıydı? Bu konuda da elimizde net ve kesin bilgiler ve bu dönemlere ait imalat girdi çıktılarını gösteren belgeler henüz olmadığından takribî ve tahminî bilgiler ortaya koyabiliyoruz. Pastırma Anadolu topraklarında sevilip tutulduktan sonra Rumeli ve Balkanlara da geçmiştir. Türkiye'de pastırmanın Kayseri şehri ile özdeşleşip en iyi pastırmanın Kayseri'de üretildiğini çeşitli kaynaklardan anlamak mümkün olup, bu konuda en önemli kaynaklar arasında Osmanlı arşiv vesikaları yer almakta ve sarayın matbah-ı âmire bölümüne ait defterlerin ihtiyaçlar listesinde *pasdırma-i Kayseriyye* her zaman baş sıralarda bulunmaktadır. Evliya Çelebi de 17. yüzyılda yazdığı meşhur Seyahatnamesinde Kayseri'nin baharatlı sığır pastırmasını övgü dolu sözlerle anlatmaktadır.

Evliya Çelebi 17. yüzyılda yazdığı meşhur Seyahatnamesinde Kayseri'nin baharatlı sığır pastırmasını övgü dolu sözlerle anlatmaktadır.

Sahtiyan

Yukarıdaki listeden anlaşıldığı üzere Kayseri, sahtiyanı ile de ünlenmiş bir merkezdir. Bu ürün daha ziyade keçi derisinin tabaklanıp cilalanıp parlatılmasıyla sarı renkte elde edilmektedir ki Evliya Çelebi Kayseri'nin bu ürünü için de ayrıntılı bilgi vermiş ve: "*sanki altın sarısıdır ki insanın yüzünün rengi belli olur*" şeklinde bir ibare kullanmıştır. Ayrıca: "*Halk dilinde darb-i meseldir ki Kayseri sahtiyanı gibi gıcır gıcır öter derler. Pabucu, mesti ve içi darayîli sarı tabanlı çizmesi yeryüzünde yoktur. Bütün vezirlere hediye gider.*" diyerek sahtiyanı ve ayrıca Kayserili debbağ ve kavafları övmüştür. Yukarıda geçen bilgilere göre pastırmanın Kayseri'de orijinal ve ayırt edici bir ürün manasında dericilikten sonra geliştiğine dair de argümanlar ileri sürülebilirse de esasen bunun bir önemi olmayıp, bu iki ürünün birbirininin tamamlayıcısı olduğu ve ihtiyaçlar nispetinde bunların Kayseri'de bir nişane veya alâmet olarak ortaya çıktığı hususu daha önemlidir. Yoksa her iki ürünün aynı anda üretilip tanındığına dair de delil getirilebilir. Öte yandan Ahiliğin kurucusu olan Ahi Evren'in, Kayseri'ye yerleşip Ahiliğin temellerini burada atması ve dericiliğe dayalı otuz iki adet meslek tarafından pir olarak tanınmış olması da göz önünde bulundurulduğunda Kayseri ve dericiliğin ne anlam ifade ettiği daha iyi anlaşılabilir.

Sonuç olarak, hayvan kesimi sonucunda et ve deriye dayalı birer sanayi ürünü olarak pastırma ve sahtiyanın Kayseri'de yaklaşık aynı tarihlerde öne çıktığı, bunların kişisel tercihler şeklinde husûsiyât listelerine kaydedildiği söylenebilir. Söz konusu listenin yazıldığı tarihin 1602 gibi, eski sayılabilecek bir tarih olması ise küçük bir ihtimalle sahtiyanın o tarihlerde Kayseri için daha öne çıktığına bir delil sayılabilir; ancak bu bir kesinlik ifade etmemektedir. Zira, aynı tarihlerde kaydedilmiş başka liste, vesika veya yazma eserlere göz atıldığında da Kayseri, pastırması ile öne geçebilecektir. ▪

Dünden Bugüne Bünyan Hidroelektrik Santrali

Hasan Yüksel

Bünyan Elektrik Santralı, Türkiye'de ilk elektrik üretiminin yapıldığı sayılı yerlerden biridir. 1902 yılında Tarsus'ta küçük ölçekli olarak üretim yapmak için kurulan ilk santraldan sonra 1913 yılında İstanbul Silahtarağa'da kurulan termik santralde geniş ölçekli elektrik üretilip dağıtılmaya başlanmasıyla birlikte elektriğin bir ihtiyaç olduğu görülmüştür. Bu iki santralden sonra 1924'te Pınarbaşı'nda kurulan küçük ölçekli bir santral ile birlikte Bünyan santrali, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk santrallerinden biri olmuştur. Kayseri'de Pınarbaşı İlçesi'nden sonra kurulan ikinci santral olup, Pınarbaşı'ndan çok daha büyüktür ve tamamıyla özel bir şirkete ait Türkiye'de ilk santraldir. 1923-1930 döneminde uygulanan "teşvik politikaları" sonucunda bir gurup özel sektör yatırımcının 10 Haziran 1910 tarihli "Menâfi-i Umumiye Müteallik İmtiyazat Hakkında Kanun" dan faydalanarak 1926 yılında temelini atıkları santral, 1929 yılında tamamlanarak elektrik üretimine başlamıştır. Halen Türkiye'nin çalışan en eski hidroelektrik santrali özelliğini koruyan Bünyan Hidroelektrik Santralinin kuruluşu da genç Türkiye Cumhuriyetinin ilklerindendir.

TEHLİKE
ACIL ÇIKIŞ

Bünyan'da Elektrik santrali kurulmasını ilk olarak Kayseri 1. dönem Milletvekili Ahmet Hilmi Kalaç önermiştir. Ülkenin ekonomik gelişimi için Kayseri'deki Bünyan Şelâlesi'nden istifade edilmesi gerektiğini meclisteki birçok konuşmasında dile getirmiştir. Bünyan Şelâlesi'nden yararlanılarak bu şelâlenin yanına açılacak fabrikalardan elde edilecek kazançla memleketin yol gibi ihtiyaçlarının karşılanabileceğini ifade etmiştir. Ahmet Hilmi Kalaç 30 Eylül 1923 tarihli meclis oturumunda, Bünyan Şelâesi'nin tabiatın memlekete bahşettiği büyük bir güç olduğunu, bu şelâlenin kuvvetinin bilindiği halde söz konusu şelâleden yararlanmamanın doğru bir şey olmadığını ifade etmiştir. Bünyan Şelâlesi'nden parasız, büyük ve yararlı bir gücün elde edilebileceğini, yapılan inceleme sonunda şelâlenin yalnız bir noktasındaki kuvvetin üç bin beş yüz beygir kuvvetinde olduğunun ortaya çıktığını belirtmiştir. Konuşmasının devamında, Ali Cenâni Bey'in ülkede demiryolu ulaşımının bulunmadığından bahsettiğini, hâlbuki Bünyan Şelâlesi'nin bulunduğu bölgede yapılacak fabrikalar vasıtasıyla elde edilecek kazançla, oradan Ulukışla'ya kadar bir tren yolunun yapılarak, memleketin en ucuz bir tarzda en büyük bir kuvveti elde edeceğini ifade etmiştir. Ayrıca yalnız askeri fabrikaların değil, dokuma ve diğer fabrikaların da bu kuvvetten yararlanılarak, çok kolay bir şekilde yapılacağını ümit ettiğini, bu nedenle, mümkün olursa biraz daha tahsilâtı artırarak esaslı bir adımın şimdiden atılmasının memlekete en önemli bir ihtiyacı temin edeceğini söylemiştir.

Ahmet Hilmi Bey'in bu konuşması üzerine Gaziantep Milletvekili Ali Cenâni Bey söz alarak Ahmet Hilmi Bey'e, bugün acilen yapılması gereken tapa fabrikasını bırakalım mı diye sormuştur. Ahmet Hilmi Bey de bu soruya verdiği cevabında, "Mademki memleketin önemli bir ihtiyacıdır, şimdiden yapılması gerekir" demiştir. Ahmet Hilmi Bey'in yukarıdaki konuşmaları ile ilgili olarak Trabzon Milletvekili Muhtar Bey ise yaptığı konuşmasında, Ahmet Hilmi Bey'in Bünyan Şelâlesi'nden elde edilecek kuvvetin kırk bin beygir kuvvetinde olduğunu iddia ettiğini, elde edilecek kuvvetin kırk bin beygir kuvvetinde olması için saniyede on metre küp suyun dört yüz metre yüksekten akması gerektiğini, Bünyan Hamid'deki bu suyun ise on metre yüksekten bile akmadığını söylemiştir. Fabrikaların nerelerde kurulacağına, nerelerde su kuvvetinden yararlanılacağına dair araştırmaları hükümetin tamamlamadığını, hâlbuki yapılması gereken fabrikaların acil olarak yapılmasının gerektiğini, hükümet bu konuda yaptığı çalışmaları bitirince, o zaman fabrikaların nerede yapılacağının düşünülmesinin mantıklı olacağını da sözlerine eklemiştir.

Ahmet Hilmi Kalaç'ın bu düşüncesi, mecliste kalmamış, o dönemin bir gurup girişimci ruhlu tüccar ve belediye reisinin bir araya gelerek Sarımsaklı suyunun oluşturduğu Bünyan Şelâlesi'nden, Kayseri, Bünyan ve Talas'a yetecek miktarda elektrik üretip pazarlama fikrini geliştirdi. Celep tüccarı Alaybeyzade Mehmet, halı tüccarı İmamzade Raşit, Kayseri Belediye başkanı İbrahim Safa Hasoğlu, demir, halı ve deri tüccarı Cıngıllızade Ömer Fevzi (Ömer Cıngıllıoğlu), halı tüccarı Hacı Nuhzade Mehmet, halı tüccarı Hacı Ramazanzade Musa, Kayseri Mebusu Selahzade Ahmet Hilmi Kalaç, kösele ve gön tüccarı Saraçzade Hacı Muharrem, halı, yapağı ve kitre tüccarı Taşçızade Mehmet Rahmi, halı yapağı ve kitre tüccarı Taşçızade Ömer Hulusi (Ömer Ağa Taşçıoğlu), 2. Dönem Kayseri Milletvekili katipzade Nuh Naci (Nuh Naci Yazgan), manifatura ve davar tüccarı Kirişzade Talat, İstanbul tacirlerinden Gözümzade Sait, celep, manifatura ve halı tüccarı Göncüzade Ahmet, halı tüccarı Mehmetzade Emin, 3. dönem Kayseri Mebusu Mehdizade Doktor Halit Mazhar Bey (Dr. Halit Karakaya), halı ve celep tüccarı Mehterzade Osman, muhtelif mal ve eşya tüccarı (İstanbul Otomotiv Montaj Fabrikası Kurucusu) Yedekcizade Hüseyin Avni'den oluşan bu girişimci iş adamları o dönemde Sarımsaklı suyunun kullanım hakkını almak için Cıncıklızade ve Belediye Başkanı Safa Bey öncülüğünde ilk önce Nafia Vekilliği (İmar ve İskân Bakanlığı)'ne müracaat ederler.

17 Ağustos 1926 yılında yapılan bu müracaatı Nafia Vekilliği, 10 Haziran 1910 tarih ve 576 sayılı "Menafii Umimiyeye Müteallik İmtiyazat Hakkında Kanunun 2. Maddesi uyarınca bakanlar kuruluna sunar. Gazi Mustafa Kemal başkanlığındaki Bakanlar Kurulu Bünyan suyundan elektrik üretilmesi için Nafia Vekilliğini İmtiyaz sözleşmesini imzalaması için yetkili kılar. Bu karar üzerine 11 Ekim 1926 tarihinde Bünyan'da elektrik enerjisi üretmek Bünyan, Talas ve Kayseri'ye elektrik enerjisini iletmek ve satmak üzere imtiyaz hakkı elde edilmiş olur. Bu imtiyaz sözleşmesi ile bir şirket kurulması ve imtiyaz hakkının bu şirkete devredilmesi gerekmektedir. Ayrıca Kayseri Belediyesi'nin de kurulacak olan bu şirkete % 20 oranında ortak olması karara bağlanır. Sözleşme uyarınca 6 ay içerisinde kurulması gereken şirket gecikerek ancak 1928 yılında kurulur. 400.000 lira sermaye ile kurulan bu şirket Kayseri ve Civarı Elektrik Türk Anonim Şirketidir. Böylelikle Nafia vekilliği tarafından verilmiş olan Bünyan suyunun imtiyaz hakkı 50 yıllığına bu şirkete devredilmiş olur.

Bu 50 yılı kapsayan ilginç bir "imtiyaz Mukavelenamesi ve eki Tevzii Elektrik Şartnamesi" bulunmaktadır. Bu şartnameye göre her türlü vergi, resim ve harçtan muafiyeti söz konusu ki bugün bile bunun kabulü çok zordur. Ayrıca

işletme umuruna ait her türlü âlet, edevat, makine vs. ile inşaatlara ait ithal edilen mallar, ilk yapım esnasında "gümrük vergisinden" muaftı. Bu kadar ayrıcalıklı bir imtiyaz hakkı elde eden şirket yetkilileri bu şelâleden bir an önce faydalanmak ve santrali bir an önce kurmak için gerekli çalışmaları başlatırlar. Yeni kurulmuş olan bir cumhuriyetin yeni yeni ayağa kalkmaya çalıştığı ve tüm dünyada ekonomik bir krizin olduğu bir dönemde şirket kurucularının, bu iş için ellerinde ne bir sermaye nede teknolojik bir güç ve yeterli insan gücü yoktur. Şirket kurucuları yaptıkları toplantılar neticesinde bu iş için İstanbul'da demir ticareti ile uğraşan Cıngıllızade Ömer Bey ve Halı ticareti ile uğraşan Taşcızade Mehmet Beye bu konudaki her türlü yetkiyi verirler. Bu iki zat yaptıkları araştırmalar sonucunda Çekoslovak Scoda Firması ile temas kurarlar ve yapılan görüşmeler sonucunda firma yetkilileri bir ekiple Kayseri'ye gelerek Bünyan'da incelemelerde bulunurlar. Bu gezi ve inceleme sonrasında Scoda Firması 2.500 hisse (her biri 25 lira olan toplamda 16.000 hisse) karşılığında işi kabul ederek kurulmuş olan elektrik şirketinin ortakları arasında yer alırlar.

Bu antlaşmadan sonra ilk genel kurul 09 Ocak 1929 tarihinde Kayseri'de yapılır. Genel kurul ilanı ise Atatürk'ün talimatı ile kurulan ve kendisinin de uzun yıllar köşe yazarlığını yaptığı Hâkimiyet-i Milliye gazetesinde yayınlanır. Şirketin genel kurul ilanı bu gazetede yayınlanan ilk Türk Anonim Şirketi olarak tarihe geçmiştir. Bu genel kurul sonrasında 01.Şubat 1929 tarihinde ilk yönetim kurulu toplanarak bir takım kararlar alınır ve ortakların hisse dağılımı belirlenir.

18 Nisan 1929 tarihinde yabancı ortak Scoda firması ile Bünyan Elektrik Santralinin inşası için Beyoğlu 4. Noterliğinde sözleşme imzalanır. Bu sözleşmeye şirket adına Taşçızade Mehmet Bey ve Cıngıllızade Ömer Bey, Scoda firması adına Mösyö Jan Petry imza atarlar. Böylelikle Müteahhit bir firmanın projeye ortak edilmesiyle işin finansman kısmı bir miktarda olsa halledilmiş olur. Aynı zamanda Nakit paraya sıkışmış olan ve senet karşılığı borç para bulma yoluna giden şirket ortaklarının da sorunu kısa bir süreliğine bir şekilde çözülmüş olur. Fakat paraya olan ihtiyaç bitmemiştir ve kredi kullanmak için bankalara müracaat edilmektedir. Daha sonraki günlerde bankaların adını dahi duymadıkları bir şirkete kredi vermemesi yine İstanbul'da bu işleri yürüten Cıngıllızade ve Taşçızade'nin üzerine düşmüştür. Osmanlı Bankası tanınmış bu iki tacire kendi adlarına yaptıkları başvuru üzerine 07 Mayıs 1929 tarihinde 76.000 dolarlık yıllık % 3 faizle kredi vermiş. Kredi karşılığında da Osmanlı Bankası Bünyan Santral binasının yapılacağı arsaya 120.000 TL.'lik, Scoda müesssesi adına İstanbul'da ikamet eden Mehmet Asım bey lehine ipotek koydurmuştur.

Osmanlı Bankasından gerekli kredi alındıktan hemen sonra Mayıs 1929 yılında santralin inşaatı Alman ve Çekoslovak Scoda firması tarafından başlatılmıştır. İnşaat sürerken Bünyan Gesi ve Talas güzergâhındaki 37 km.lik enerji nakil hattı da kurulmaya başlanmıştır. Santral inşaatı devam ederken Bünyan'da da bir yandan sulama kanallarının ve santral için gerekli olan suyun toplanması için 210 cm derinliğindeki 4000 m2 lik yükleme havuzu ve santrala suyu verecek olan 98 cm çaplı cebri boru hattının inşası da tamamlanmıştır. Bu cebri borularının havuzdan santrala kadar döşenmesi ise o dönemde ayrı bir zahmetti. Hele Çağlayan İlkokulundan santrale kadar olan kısmı ise tamamıyla meşakkatlidir. Suyun döküldüğü yeri yüksek (yaklaşık 96 metre) ve giderek meyilli olması inşaat sırasında zorluklar çıkartmıştır. O dönemde vinç gibi iş makinalarının olmaması işi iyice zorlaştırmış, her biri tonlarca ağırlıkta olan boruların o yükseklikten aşağıya indirilmesi ancak öküzler ve insan gücü yardımı ile gerçekleştirilmiştir. Boruların döşenmesi aşağı santralden başlamış havuzda son bulmuştur. Santral binasının da tamamlanmasıyla türbinlerin yerleştirilmesi ise 1931 yılını bulmuştur. Yerleştirilen türbinler iki adet olup 400 kVA (320 KW) tır. Her iş tamamlandıktan sonra ilk elektrik üretimi Şubat 1931'de gerçekleştirilmiştir. Elektriğin Kayseri'deki mesken ve ticarethanelere verilmesi ise Kasım 1931 dir. Bünyan'da üretilen

ve Kayseri'ye nakledilen elektriğin ilk abonesi Ankara Oteli olmuştur.

Bünyan Elektrik Santrali'nin ilk üretime başlaması o dönemin yerel gazetesi Kayseri Vilayet gazetesinde şu şekilde duyurulmuştur.

"Bu muazzam işi başarıp meydana getiren müteşebbisler takdire layıktır. Bünyan şelalelerinden istifade edilmek üzere 400 bin lira sermaye ile muazzam bir tesisatın vücuda getirileceği halkımızca malum idi. Cidden eşi az bulunan bu tesisat bitmiş ve faaliyete başlamıştır. Bu tesisatın elektrik mühendisliğini de üç sene evvel belediye elektrik tesisatını muvaffakiyetle başaran ve bugüne kadar idame ettiren Kayserimizin kıymetli evlatlarından elektrik mühendisi İhsan bey deruhte etmiştir. Bünyan şelalelerinden istihsal edilen bu elektrik çok kuvvetli ve memleketimizin yüzünü ağartacak bir surette vücuda getirilmiş muazzam bir elektrik tesisatıdır. Esaslı bir şekilde yapılan tesisat ikmal edilmiş ve şirket bütün hatlarına ceryan vermiştir. Teşebbüsün ve muvaffakiyetin bir timsali olan bu elektrik şebekesini pek bir fedakârlıklarla vücuda getiren müteşebbüsler ne kadar takdir edilse azdır.

Hakiki bir fedakârlıkla başarılıp meydana getirilen bu tesisatta geceli gündüzlü ceryan vardır. En medeni bir memlekette de elektrik şebekeleri geceli gündüzlü faaliyette bulunurlar. Şirket belediyenin abonelerini kendi tesisatına raptetmektedir. Belediyenin elektriğini (belediye o dönemde küçük ölçekli bir şekilde dizel motorla elektrik üretmektedir) beher kilovatı 25 kuruştu şirketin 15 kuruştur. Şirket kuvveti sudan istihsal ettiği için fiyatı 15 kuruşa tenzil etmiştir. Şirketin aboneleri çoğaldıkça kilovat fiyatı da günden güne düşecek ve bir gün elektriğin kilovatını beş kuruşa bile yakacağız" (2 Şubat 1931 Pazartesi)

Kayseri Vilayet Gazetesi'nin de söylediği gibi o dönemde yeni kurulan elektrik santralinin abonelerini bir an önce çoğaltması gerekiyordu. Çünkü şirketin Osmanlı Bankasından üç yıllığına aldığı kredinin günü dolmak üzereydi. Borcun bir an önce ödenebilmesi için bir şeyler yapılmalıydı. Halk elektriğe yabancı olduğu için garipsiyor, evine elektrik almıyor eski yöntemlerle aydınlanmaya devam ediyordu. Elektriğin tutulmaması gazetelere bile haber olmuş mahalli gazeteler "Niçin elektrik yakmıyoruz" diye haber yapıyor bu konuda halkı elektrik almaya teşvik ediyordu. Bu konudaki haberlerden biri şu şekildeydi. "Yüzlerce lira sarf ile Bünyan Şelâleri'nden istifade edilerek vücuda getirilen ve kendi mamulâtımız olan elektriği neden yakmıyoruz? Niçin gazyağı yakıyoruz? Senede yalnız Kayseri'den 170.000 lira gazyağı bedeli veriyoruz. Vatandaş dikkat et çok mühim vazife karşısındayız." Bu haberlerle halk yerli malı enerji kullanmaya davet ediliyor, paralarımızın yabancılara kaptırılmaması isteniyordu. Öte yandan elektrik şirketi de ödeyeceği borçlarından dolayı abonelerini çoğaltmak istiyor, bu konuda kampanyalar düzenliyordu. Üretilen enerjinin satışı için çareler aranıyor, evlerde elektriği yaygınlaştırmanın yolları aranıyordu. Kurucular yaptıkları araştırmalar sonunda halka hediyeler dağıtarak elektrik satışını artıracak bir yol buldular. İstanbul'dan bir vagon dolusu ütü, avize gibi elektrikli ev eşyaları getirterek abone olanlara ücretsiz dağıttılar. Bu girişim sonrasında abone olanları sayısı gün geçtikçe artar ve binlere çıkar.

Bünyan Santralinin ilk kurulduğunda iki adet olan tribün sayısı günümüzde 3 adettir. Bunların toplam kurulu gücü 1700 kVA^dır. Bu türbinlerin gücü 2 si 400 kVA (320 KW) bir tanesi ise 900 kVA (720 KW) lıktır. Fabrikaya 96 m. yükseklikten saniyede 1100 lt. su dökülmektedir. Su azalınca bu miktar üç türbini çalıştırmaya kâfi gelmediği zaman yalnız büyük türbin çalıştırılmaktadır. Sulama mevsiminde bahçelere su verildiği için yazın su azalmaktadır, bu yüzden yaz ayları 12, kış ayları 24 saat enerji elde edilmektedir. Santralden elde edilen enerji eskiden direk Kayseri'ye verilirken şimdi Sızır-Hirfanlı paralel hattına bağlıdır. Santral 1 Mart 1990 tarihinde Türkiye Elektrik Kurumundan ayrılarak Kayseri Ve Civarı Elektrik Türk A.Ş. ne geçmiştir.

Günümüzde halen Kayseri ve Civarı Elektrik T.A.Ş tarafından işletilen ve Skoda marka 3 tribün, 3 dinamo ve voltaj panelleri orijinalliği bozulmadan korunan santral, Şubat 2009 da Elektrik Üretim A.Ş'ye (EÜAŞ) devredildi.

EÜAŞ, tarafından 56 hidroelektrik santrali ile birlikte özelleştirme kapsamına alınan Bünyan Hidroelektrik Santrali, Kayseri ve Civarı Elektrik T.A.Ş tarafından satın alınarak müzeye dönüştürülmek isteniyor. Giriş kapısında ilk yapıldığı dönemde asılan ve orijinal hali ile hale duran "Dikkat ali tevettür (alette yüksek gerilim) ölüm tehlikesi vardır" yazılı levhası bulunmaktadır. Santralin bahçesinde ise inşaatı sırasında İstanbul'dan gelen ve iki yıl boyunca memleketine dönemeyen Elektrik Teknisyeni Cemil An tarafından hasretini dindirmek maksadıyla yapılan ve oldukça ilgi çeken İstanbul'daki Kız Kulesinin küçük bir maketi yer almaktadır. ■

Kaynaklar:

- Halit Erkiletlioğlu; Geniş Kayseri Tarihi, Kayseri 2006
- Hamdi Üçok; Çağlayanlar Beldesi Bünyan, Kayseri. 1953
- Zemzem Yücetürk; Ahmet Hilmi Kalaç'ın Ekonomi Görüşü , Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi, Ankara 2014.
- Şaban Hacıpaşaoğlu; Bünyan, Ankara 2010
- Kayseri Vilayet Gazetesi arşivleri. 1926-1936 Kayseri
- Kayseri Ve Civarı Elektrik T.A.Ş., Kayseri de Bir İnci, 2015 Kayseri
- http://www.ntv.com.tr/ekonomi/turkiyenin-en-eski-hidroelektrik-santrali-satista
- Kaynak Kişi: Salih Altıntop, 1943 Bünyan

Kayseri Ansiklopedisi'nin 5. Cildi Yayınlandı

Fatih Gökdağ

İlk cildi 2009 yılında yayınlanan ansiklopedinin 5. cildi "M" harfinden kalanlarla "S" harfinin başlarındaki ve diğer ciltler gibi alfabetik ve tematik maddeleri içermektedir. Bu ciltte ağırlıklı olarak seyyahların Kayseri için kaleme aldıkları izlenim ve değerlendirmeleri yer almaktadır. Başka bir deyişle bu cildin ağırlık noktası seyyahların gözünden Kayseri olmuştur.

Seyyahların genellikle gayrimüslim oluşları nedeniyle şehirde temasa geçtikleri kesim ister istemez Ermeni veya Rumlar olmaktadır. Zaman zaman yazılardaki hakikatten uzaklaşan değerlendirmeler için bu maddelerin yazarı Prof. Dr Osman Eravşar gereken açıklamayı yapmıştır.

Bununla birlikte bu seyyahlardan Paul Lucas (1664 -1737) doktor olduğu için şehir halkının tamamını tanıma imkânı bulmuş daha objektif ve samimi değerlendirmelerde bulunmuştur. Kayseri için yazdıklarından bir örnek verecek olursak:

"Şehir halkının çoğu terbiyeli ve nazik insanlardı. Çoğu şişman olmalarına rağmen boylarının uzun olması onları bir yerde avantajlı kılıyordu. Kadınlar ise Türkiye'deki diğer birçok kadına göre çekingendi. Fakat doktor unvanım birçok hareme girmemi sağlıyordu. Çok harem gördüm ve bu şehirde güzellikler eksik değildi. Gerçek güzellikten bahsediyorum. Çekicilik oturulan bölgeye bağlı değil, fakat bu toplumların hayal gücüne bağlıydı. Bazen hoş olarak algılanan bir olay, diğer insanlarda ise önemli bir kusur olarak algılanıyordu. Türkiye'de kaldığım sürece beni her zaman şaşırtan bir şey fark ettim. Doğuluların zevk konusunda bizden daha zarif olmalarıydı. Kadınların doğru olan bu çekingenlikleri onları daha zarif kılıyordu. İlgi daha az nesneyle sınırlı olunca duygular daha canlı kalıyor ve mutlaka biri diğeri için yani kadın ve erkek birbirlerini daha az yıpratıyorlardı. Onları birleştiren aşk da daha uzun süre bu sayede devam ediyordu."

Zaten bir toplumun sosyokültürel hayatını en güzel ve en yalın biçimde seyyahlar anlatır. Eğer bir seyyah politik ve siyasi amaçlı bir gezi yapmıyorsa, yaptığı analizler hakkaniyetli ve yerindedir.

Bu seyahatname maddeleri dışında ara başlıklar halinde Prof. Dr. Hava Selçuk ve Prof. Dr. Mehmet Vural'ın hazırladığı geniş "Muhaceret ve Mübadele" maddesi Kayseri özelinde oldukça detay bilgiler ihtiva etmektedir. Bu maddeyi Arnavut asıllı Neyzen Mustafa Demir'in ailesinden kalan dramatik bir hatıra perçinlemiştir.

5.cilt içinde geniş yer tutan diğer tematik maddeler ise; Prof. Dr. Hava Selçuk'un hazırladığı "Nüfus Hareketleri", Prof. Dr. Mehmet İşbaşı'nın hazırladığı "Osmanlı Dönemi", Halit Erkiletlioğlu ile Emel Yerer'in yazdığı Kayseri için sembol bir sosyal faaliyet olan "Oturma Geleneği", Alim Gerçel hazırlığı "Ölümle İlgili Âdetler" , Mustafa Özdemir ve Mehmet Oğuztekin'in beraber hazırladığı "Pastırma", Prof. Dr. Özet Tok'un yazdığı "Pınarbaşı",

Prof. Dr. Hasan Ali Şahin'in hazırladığı "Roma Dönemi", Prof. Dr. Ali Aktan'ın hazırladığı Selçuklular ve Beylikler Dönemi", Prof. Dr. Bekir Çoksevim'in "Sağlık" ve Prof. Dr. Mehmet Şahin'in "Kayseri'de Sanayileşme Kalkınma ve Modernleşme" çerçeve yazısıyla destek verdiği Prof. Dr. Ekrem Erdem'in hazırladığı "Sanayi" maddeleri sayılabilir. Yine tarihi evleri uzmanı Prof. Dr. Vacit İmamoğlu görselleri ile hazırladı.

Biyografi maddeleri içinde bu ciltte öne çıkan isim, Kayseri'ye uzun yıllar hizmet etmiş hâli hazırda Çevre ve Şehircilik Bakanı Sayın Mehmet Özhaseki'ye aittir. Bu geniş hazırlığı belediye başkanlığı sırasında yakın çalışma arkadaşlarından Yusuf Yerli kaleme aldı. Diğer ciltlerimizde olduğu gibi Kayserili kadim/divan şairleri aynı zamanda Yayın Kurulu Üyesi Prof. Dr. Atabey Kılıç yazdı. Bu şairlerden *Başkâtipzâde* Râgıb *Bey Mecmuası*'ndan hazırladığı "Sâdikî" dikkate değer bir madde olmuştur. Halk âşıklarının önemli bir kısmı Dr. Rasim Deniz ve Yrd. Doç. Dr. Erhan Çapraz'ın çalışmasıdır. Kayserili ulemayı özenli bir değerlendirme ile yazmaya Doç. Dr. Mustafa Işık bu ciltte de devam etmiştir. Genellikle yakın dönem şair ve yazarların biyografileri Nurkal Kumsuz'un kaleminden çıkmıştır. Diğer önemli bir biyografide aynı zamanda doktora çalışması olan Yrd. Doç. Dr. Betül Görkem'in "Seyrani" maddesidir. Sanat tarihi ile ilgili maddeler, aynı zamanda Yayın Kurul Üyesi Doç. Dr. Celil Arslan ve bulunduğu EÜ Sanat Tarihi Bölümünün eski/yeni öğretim üyeleri, Prof. Dr. Kerim Türkmen, Prof. Dr. Mustafa Denktaş, Prof. Dr. Yıldıray Özbek, Doç. Dr. Sultan Murat Topçu, Yrd. Doç. Dr. Remzi Aydın, Arş. Gör. Esra Gündoğan Baldık gibi akademisyenler hazırladı.

Bilim ve Danışma Kurulu Üyesi Mehmet Çayırdağ, Kayseri tarihi ve kültürü için detay /mütemmim bilgiler de verdiği, "Ok (Meydan) Burcu", "Pervane Bey Medresesi ve Vakıfları", "Raşid Efendi Kütüphanesi ve Vakfiyesi", "Sahîp Ata Fahrettin Ali", "Saide Hatun (Tekgöz Kaplıcası) Vakfı", "Saykalan Hisarı", "Selçukî Hatun" gibi maddeleri bu cilt içinde yazmaya devam etti. ▪

Börek Aşı Çorbası

Malzemeler

Hamuru İçin:

1 adet yumurta
1 çay kaşığı tuz
Yarım çay bardağı su
2 su bardağı un

Mantı İçin:

300gr dana kıyma
2 adet kuru soğan
1 tatlı kaşığı kırmızı toz biber
2 çay kaşığı tuz

Sosu için

2 çorba kaşığı tereyağı
2 çorba kaşığı sıvı yağ
2 adet sivri biber
1 çorba kaşığı domates salçası
1 çorba kaşığı biber salçası
1 tatlı kaşığı tuz
1 tatlı kaşığı kırmızı toz biber
2 adet domates
10 bardak sıcak su
1 çay bardağı yeşil mercimek (haşlanmış)
2 tatlı kaşığı kuru nane

Hamur yoğurma kabının içinde yumurtayı, tuzu ve suyu elinizle karıştırın. Unu azar azar ekleyerek sert ve pütürsüz bir hamur elde erinceye kadar iyice yoğurun. Hamuru iki eşit bezeye ayırın ve her iki bezenin üzerini örtüp kenarda 20 dakika bekletin.

İç malzemesi için çukur bir kabın içine kıymayı alın. Soğanları rendeleyin, tel süzgeçten geçirerek suyunu süzün. Kıymanın üzerine soğanı, toz biberi ve tuzu ilave edip iyice karıştırın. Buzdolabında bekletin.

Bezeleri un serpilmiş tezgahın üzerinde oklava yardımıyla açın. Açılmış yufkayı katlayıp üst üste getirin. Genişliği 1 cm olacak şekilde şeritler halinde kesin ve bu şeritleri üst üste tezgahın üzerine yerleştirin. Yerleştirdiğiniz şeritleri 1 cm'lik kareler şeklinde kesin. Mantı için kesilmiş hamurların ortasına nohut kadar kıymalı harcı yerleştirin. Hamurların dört ucunu bir araya getirerek mantıları kapatıp tepside biriktirin.

Çorba sosu için tencerede tereyağı ile sıvı yağı karıştırın. İnce doğranmış biberleri ekleyip kavurun. Salçaları da ilave edip karıştırın. Tuz ve kırmızı toz biberle tatlandırın. Küp küp doğranmış domatesleri ekleyip birkaç dakika kadar karıştırın. 10 bardak sıcak suyu ilave edin. Çorba sosunu 10 dakika kaynatıp haşlanmış mercimekleri de ekleyin. 10 dakika daha kaynatın.

Buzdolabında beklettiğiniz mantı hamurlarını (kişi başına 1 avuç) kaynamakta olan çorbanın içine atın.

Kuru naneyi serpiştirin. Çorbayı 10 dakika daha kaynatıp ocaktan alın sıcak servis yapın. ▪

afiyet olsun...

kardanadam

CAFE & RESTAURANT

Kardanadam Restaurant
Tekir Yaylası Küme Evler No:38-AA
Erciyes Kayak Merkezi Kayseri
www.kaytur.com.tr

kayturkayseri
kayturkayseri
kayturkayseri

Turizmciler ve Gazeteciler Kayseri'yi Keşfetti

Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği (TÜRSAB) ve Hürriyet Gazetesi tarafından düzenlenen 4 günlük Kayseri'yi Keşfet programı kapsamında Türkiye'nin en önemli acenteleri ve Hürriyet gazetesi yazarları Kayseri'ye geldi.

Tur operatörlerinin yöneticileriyle Hürriyet Gazetesi yazarları ilk olarak Kayseri Mahallesi'ni gezdiler. Kayseri'yi Keşfet programına katılan misafirler tarihi Kayseri evlerine hayran kaldılar. Turizmciler ve gazeteciler Kayseri Mahallesi'ndeki Büyükşehir Belediyesi Konservatuvarı'nın derslerini de takip ettiler. Misafirler Kayseri Mahallesi'ni gezerken Büyükşehir Belediyesi Konservatuvarı ekipleri de konser verdi. Turizmci ve gazetecilerin bir sonraki durağı Cumhurbaşkanlığı Abdullah Gül Üniversitesi Müzesi ve Kütüphanesi oldu. Müze ve kütüphaneyi gezen turizm ve gazeteciler için Talas Erguvan tesislerinde bir yemek verildi.

Turizmciler ve gazeteciler için verilen yemeğe Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik'in yanı sıra Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhaseki, Vali Süleyman Kamçı, Kayseri Milletvekili Taner Yıldız, TÜRSAB Başkanı Başaran Ulusoy, ilçe belediye başkanları, turizm acenteleri ve Hürriyet gazetesi yazarları katıldı.

Geziye katılan turizmciler Kayseri'ye her yönüyle hayran kaldılar. Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği (TÜRSAB) bünyesindeki önemli firmaların yöneticileri Kayseri'nin bu denli güzelliklerle dolu olduğunu fark etmediklerini söylediler.

TÜRSAB Gap Bölgesel Yürütme Kurulu Başkanı ve Gaziantep Zeugma Turizm Sahibi Figen Akan, bugüne kadar Erciyes'e gruplar getirdiklerini; ancak Kayseri içinde gezi programı yapmadıklarını hatırlatarak, "Kayseri'nin çok güzel bir tarihi dokusu olduğunu fark ettim. Bundan sonra misafirlerimizi sadece Erciyes'e getirmeyeceğiz, Kayseri'yi de gezdireceğiz. Erciyes'e yapılan yatırımları çok beğendim. Çok ciddi ve güzel bir kayak merkezi yapılmış. Ben bu kadar büyük ve güzel olduğunu gerçekten bilmiyordum" dedi. Duru Turizm Yönetim Kurulu Başkanı Yusuf Duru da özeleştiri yaparak "50 yılı aşkın turizmle meşgulüm; ama Kayseri'yi bu kadar yakından tanımamışım. Bu güzel bölgede turizmle ilgili her türlü potansiyel var. Bunu işletemiyorsak bu tamamen bizim kabahatimiz olacaktır. Burada çok dinamik bir belediye başkanı, olaylara yatkın bir vali var ve ileri gelenlerin hepsi turizme gönül vermiş durumda. Bizlerin de yardımıyla önce Türkiye içerisindeki yurttaşlarımıza Kayseri'yi tanıtmamız lazım. Daha sonra yurt dışı fuarlarla Kayseri'nin üzerine yatırım yapmamız lazım. Tanıtım Kayseri için çok önemli ve çok gerekli" diye konuştu.

Kayseri Mutfağı Şaşırttı

Kayseri'nin tarihi ve doğal güzelliklerinin yanı sıra Kayseri mutfağı da keşfedildi. Programa yemek uzmanı ve yazar Sahrap Soysal da katıldı. Sahrap Soysal Kayseri mutfağının harika olduğunu belirtti. Soysal, Başkan Mustafa Çelik'ten de yemek tarifi aldığını söyledi. Soysal, Kayseri mutfağı üzerine önemli açıklamalar yaptı. Kayseri mutfağına özel 150'nin üzerinde lezzeti bildiğini ifade eden Soysal, mantının yanısıra, bamya çorbası, fırın ağzı, yağlama gibi yemeklerle nevzine tatlısından övgüyle bahsetti. Yemeksiz bir marka kent olmanın mümkün olamayacağını ifade eden Sahrap Soysal, Kayseri'nin bu anlamda emin adımlarla ilerlediğini belirtti.

TÜRSAB Gastronomi Komitesinden Metin Süherkan da gezinin çok güzel geçtiğini ve tam bir keşif yaptıklarını söyledi. Birçok farklı lezzeti tatma şansı bulduğunu vurgulayan Süherkan, "Herkesin bildiği gibi Kayseri'nin mantıdan ve pastırmadan ibaret olmadığını gördük. Fırında yapılmış lezzetler ve Selçuklulardan kalan lezzetlerinizi görüyoruz. Fırın Ağzı kebabınızı ve Arabaşı yemeğinizi yedik. Kendi adıma söylüyorum oldukça keyif alıyorum" dedi.

Erciyes'i Tanıma İmkanı Buldular

Programının ikinci gününde Erciyes'in eşsiz güzelliği keşfedildi. Turizmciler ve gazeteciler gün boyu Erciyes'i tanıma ve tadını çıkarma imkanı buldular. Kayseri'nin tanıtımı için şehrimize gelen misafirlerin Erciyes gezisine Mustafa Çelik de katıldı. Başkan Çelik, konuklarıyla yakından ilgilendi ve Erciyes Kış Turizm Merkezi ile ilgili bilgiler verdi. Başkan Çelik ile birlikte gondollarla üst istasyonlara çıkan misafirler Erciyes'in eşsiz güzelliğini görme şansı buldular.

Erciyes'i Keşfetme şansı bulan turizmciler ve gazetecilere Kardanadam Tesisleri'nde yemek verildi. Yemeğe Vali Süleyman Kamçı da katılarak misafirlerle bir araya geldi. Yemeğin ardından katılımcılara Erciyes'teki dev maketin önünde Erciyes Master Planı ile ilgili bilgiler verildi. Katılımcılar daha sonra kayak ve kızaklarla kayarak Erciyes'in tadını çıkardılar. Kızak yarışları büyük heyecana sahne oldu.

Ekonomi Yazarları ile Sanayi Gezisi

Başkan Çelik, Hürriyet Gazetesi'nin ekonomi yazarları ile birlikte Kayseri Organize Sanayi Bölgesi ve Serbest Bölge'yi gezdi. Başkan Çelik, ekonomi yazarlarına Kayseri sanayisi hakkında bilgiler verdi. Sanayi gezisine Mustafa Çelik ile birlikte Hürriyet Gazetesi Ekonomi Müdürü Sefer Levent ile Ekonomi Yazarları Jale Özgentürk, Uğur Gürses ve Erdal Sağlam katıldı. Başkan Çelik ve yazarlar öncelikle Organize Sanayi Bölgesi'ndeki bazı fabrikaları gezdiler.

Fabrika gezilerinin ardından Kayseri

Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu Başkanı Tahir Nursaçan ziyaret edildi. Başkan Mustafa Çelik, ekonomi yazarlarına Kayseri sanayisinin sadece mobilyadan ibaret olmadığını göstermek için bu ziyareti gerçekleştirdiklerini dile getirdi.

Ekonomi yazarlarına Kayseri Organize Sanayi Bölgesi hakkında bilgi veren OSB Başkanı Tahir Nursaçan, 22 milyon metrekare alanda kurulu olan Kayseri OSB'de 1300 firma bulunduğunu belirtti ve Türkiye'deki 10 OSB arasında olduklarını söyledi.

Büyükşehir Belediye Başkanı Çelik, Kayseri OSB'nin ardından Kayseri Serbest Bölgesi'ni de ziyaret ederek buradaki üretimle ilgili de bilgiler aktardı.

Tarihsel ve Bilimsel Keşif

Kayseri'yi Keşfet programına katılan turizmciler ve gazeteciler programın üçüncü gününde öncelikle Kayseri Bilim Merkezi'ni gezdiler. Türkiye'nin en büyük planetaryumunda film izleyen katılımcılar daha sonra Bilim Merkezi'ndeki sergi alanlarını gezdiler. Ayşe Arman, Cengiz Semercioğlu gibi yazarlar sergi alanlarını bizzat test ederek büyük heyecan yaşadılar.

Bilim Merkezi gezisinin arsından Kayseri Lisesi Milli Mücadele Müzesi'ne geçildi. Müzeyi çok beğenen katılımcıların bir sonraki durağı Tarihi Surp Krikor Lusavoriç Kilisesi oldu. Daha sonra Selçuklu Uygarlığı Müzesi'ni gezen turizmci ve gazetecilere burada ney dinletisi sunuldu. Kayseri'yi Keşfet ekibine daha sonra Kültür Yolu'nda bir gezi yaptırıldı. Kayseri'nin tarihi değerlerini görme ve tanıma fırsatı bulan katılımcılar daha sonra sucuk ve pastırma alışverişi yaptılar. Turizmci ve gazetecilere alışveriş sırasında Kayseri Pastırmasının nasıl yapıldığı uygulamalı olarak gösterildi. Gazeteci-Yazar Sedat Ergin pastırma yapımını ilgiyle izledi ve sorular yöneltti.

Değerlendirme Toplantısı

Kayseri Büyükşehir Belediyesi, TÜRSAB ve Hürriyet Gazetesi tarafından düzenlenen dört günlük Kayseri'yi Keşfet programı değerlendirme toplantısı ile sona erdi. Kayseri'yi Keşfet programının son gününde Radisson Blu Hotel'de değerlendirme toplantısı yapıldı. Toplantıya Mustafa Çelik'in yanı sıra Vali Süleyman Kamçı, Garnizon Komutanı Tuğgeneral Ercan Teke, 12'nci Hava Ulaştırma Ana Üs Komutanı Tuğgeneral Selçuk Aygün, TÜRSAB Başkanı Başaran Ulusoy, Hürriyet Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Fikret Bila, ilçe belediye başkanları, oda başkanları, bürokratlar, turizmciler ve gazeteciler katıldı.

Toplantıda konuşan Hürriyet Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Fikret Bila, Kayseri'nin son dönemde yaptığı yatırımlarla adından sıkça söz ettiren bir il olduğunu söyledi. Fikret Bila, Kayseri'nin pek çok değeri barındıran bir şehir olduğunu kaydetti güzel bir misafirperverlikle ağırlayan Kayserililere teşekkür etti.

TÜRSAB Başkanı Başaran Ulusoy da konuşmasında Kayseri'de yapılanları görme şansı bulduklarını belirtti. Ulusoy, "Bizim dahi keşfedemediğimiz yerler olduğunu gördük. Kayseri dört günde keşfedilmez. İkinci bir keşif programı gerekir" dedi.

Başkan Çelik de Kayseri'yi keşfetmek için zaman ayıran ve şehrimizin tanıtımına katkı sunan turizmci ve gazetecilere teşekkür etti. Kayseri'de keşfedilecek pek çok güzelliğin bulunduğunu ifade eden Başkan Çelik, "Kayseri'nin ne denli önemli bir cevher olduğunu gördünüz. Ve gördüklerinizi de en güzel şekilde anlatacaksınız. Sanırım dört günlük gezinin ardından hemfikir olduğumuz iki konunun birincisi Kayseri'de keşfedilecek pek çok güzellik bulunduğu, ikincisi de tanıtıma ağırlık vermemiz gerektiğidir. Bu anlamda şehrimiz ve şehriniz Kayseri için yapacağınız çalışmalarda şimdiden kolaylıklar diliyorum. Vereceğiniz emekler için bugünden her birinize içtenlikle teşekkür ediyorum" diye konuştu.

Toplantıya katılan Vali Süleyman Kamçı da bir konuşma yaparak "Bura gördüğünüz güzellikleri daha geniş kitlelere duyurma anlamında önemli bir görevi ifa edeceğinize inanıyorum" dedi.

Hürriyet Yazarlarından Kayseri'ye Övgüler

Kayseri Büyükşehir Belediyesi, TÜRSAB ve Hürriyet Gazetesi tarafından düzenlenen "Kayseri'yi Keşfet" programının kapanış töreninin ardından Genel Yayın Yönetmeni Fikret Bila ve gazetenin önemli isimleri Kayseri'den ayrılmadan önce Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik'i başkanlık makamında ziyaret ederek bir süre görüştüler. Ziyarete Genel Yayın Yönetmeni Fikret Bila, daha önce genel yayın yönetmenliği yapan Yazar Sedat Ergin, Ekonomi Müdürü Sefer Levent ve tanınmış gazetecilerden Murat Yetkin katıldı.

Hürriyet Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Fikret Bila, bugüne kadar yaptıkları Keşfet programlarının en iyisini Kayseri'de yaptıklarını ifade ederek bu programın örnek olacağını söyledi. turizmcilerin dışında Hürriyet Gazetesi'nin 41 yazarla Kayseri'yi Keşfet programına katıldığını dile getiren Bila, en büyük katılımın Kayseri'de yaşandığını belirtti. Bila, yazarların Kayseri ile ilgili yazı ve paylaşımlarının milyonlarca kişiye ulaşacağını kaydetti ve önümüzdeki hafta kapsamlı bir Kayseri eki çıkaracaklarını dile getirdi.

Başkan Mustafa Çelik de şehrimize değer katma amacıyla yapılan bu çalışmanın verimli sonuçlar getireceğine inancını dile getirdi.

"Tek Kelimeyle Kayseri'ye Bayıldık"

Kayseri gezisinin ardından Hürriyet Gazetesi'nin iki önemli ismi Kayseri ile ilgili övgü dolu ifadeler kullandı. Hürriyet Gazetesi Ekonomi Müdürü Sefer Levent ile tanınmış köşe yazarlarından Ayşe Arman da Kayseri'den övgüyle bahsetti. Ayşe Arman, Kayseri'ye ve Kayserililere bayıldığını söyledi ve en kısa zamanda ailesiyle birlikte yeniden geleceğini belirtti.

Hürriyet Gazetesi Ekonomi Müdürü Sefer Levent, Kayseri'de görülmesi gereken pek çok yer olduğunu söyledi. Beklentilerinin üzerinde bir Kayseri ile karşılaştığını ifade eden Levent, "Beni özellikle Erciyes Dağı çok etkiledi. Çünkü ben birçok kayak bölgesinde bulundum. Bu kadar planlı yapılmış, bu kadar modern, bu kadar uzun ve düzgün tesislerin olması beni çok etkiledi. Bu güzelliklerin ve Kayseri'nin bu yönünün daha fazla tanıtılması lazım. Biz de bu amaçla buradayız. Hürriyet'in gerçekleştirdiği Keşfet projesi bunları anlatmaya hedefliyor. Edirne'de de bu etkinliği yaptığımızda daha sonra turist sayısının iki katına çıktığını öğrenmiştik. İnşallah bunu Kayseri'de de gerçekleştirmiş oluruz" dedi.

"En Kısa Zamanda Tekrar Geleceğim"

Hürriyet Gazetesi Köşe Yazarı Ayşe Arman da konuşmasında Kayseri'den çok etkilendiğini söyledi. Kayseri'ye bayıldığını dile getiren Arman, "Ben Kayseri'ye iki kere geldim; ama böyle bir şehir olduğunu bilmiyordum. Adanalıyım ben. Anadolu şehirlerine özgü o müthiş misafirperverlik ve sıcaklık burada da var. Bayıldım yani. Kayseriliye bayıldım. Esnafına bayıldım. Pastırmaya zaten ölürüm. Ama bu kadar detay bilmiyordum. Yiyecek kültürünüzden inanılmaz etkilendim. Kayseri'nin sadece pastırma ve sucuktan ibaret olmadığını gördüm. Ayrıca şehri çok modern buldum. Belediye Başkanının sunumu çok etkileyiciydi. Biz Türkiye olarak yeterince Kayseri'yi bilmiyormuşuz. İnsanların daha çok gelmesi gerekiyor. Çok etkileneceklerini düşünüyorum. Çok teşekkür ediyorum. En kısa zamanda çoluk çocuğu alıp tekrar geleceğiz" diye konuştu.

"Her Yönü İle Mükemmel Bir Şehir"

Kayseri'yi Keşfet programına katılan Kayserili Turizmci Cem Polatoğlu da çok sık olmasa da Kayseri'ye geldiğini belirtti; ancak bu gelişinde büyük gelişmeler gördüğünü söyledi. Şehirleşmenin Kayseri'de bir başka olduğunu ifade eden Polatoğlu, "Kayseri altyapı olarak bir sürü işini halletmiş ve gecekondusu olmayan tek şehir. Tertemiz bir şehir. Işıklandırmasıyla beraber her şeyi mükemmel. Aynı zamanda gurme turizmi kuranlardan biriyim. Gurme konusunda Kayseri'yi zaten biliyordum; ama bilmediğim yemeklerini de öğrenmiş oldum. Kayseri yeme içme açısından Antep ve Hatay ile kıyaslanacak mertebede bir şehir olmuş" dedi.

Ne Dediler?

Erciyes ve Kayseri'de yaşadıklarından çok etkilenen Hürriyet Gazetesi yazarları beklediklerinin çok üstünde bir güzellikle karşılaştıklarını dile getirdiler. Hürriyet Gazetesi Yazarları, Erciyes ve Kayseri için şu ifadeleri kullandılar:

Nuran Çakmakçı (Hürriyet Gazetesi Eğitim Servis Müdürü): "Kayseri'ye zaman zaman geliyorum; ancak bu kadar farklı, bu kadar özel ve renkli bir şehir olduğunu bilmiyordum. İki gün boyunca bunu gördüm. Özellikle ben ilin eğitim boyutuyla ilgili gözlemlerini aktarayım. Kayseri Erciyes Üniversitesi 60 bin öğrencisiyle Türkiye'nin en özel üniversitelerinden biri. Kentte üniversite olması o kente hareketlilik katar. Aileler çocuklarını farklı bir şehre üniversiteye göndermek için önce güvenliğe bakar. Kayseri de bu anlamda en güvenli şehirlerden biri. Abdullah Gül Üniversitesi Türkiye'de bir ilki gerçekleştiren devlet üniversitesi. Başarılı öğrencileri alan, çok iyi olanlara burs veren, hatta bütün sınıflarında yabancı dil eğitimi veren bir üniversite. Kayseri'nin yemekleri, Erciyes'i var; ama çok iyi de bir eğitim yatırımı var. Döndüğümde de herkese bunu yazacağım. Bu ilin eğitim boyutuyla da tanıtılması gerekiyor."

Mehmet Aslan (Hürriyet Gazetesi Spor Müdürü): "İşin doğrusunu söyleyeyim. Hayal ettiğimden çok daha farklı bir kentle ve hayal ettiğimden çok daha farklı spor tesisleriyle karşılaştım. Kayseri Büyükşehir Belediyesi kitle sporları ile inanılmaz bir atılım halinde. Hani Türk sporunda Kayseri'nin söylediği '4 diyon, 9 diyon topluyon 30 diyon' diye bir söz vardır. Doğrusunu söylemek gerekirse Türkiye'deki spor anlayışı bu; ama galiba Kayseri'de bu değişiyor. Kayseri'de 2 artı 2 artık 4 ediyor. Sayın Başkan ve emeği geçenlere Türk sporu adına gerçekten çok teşekkür ediyorum. Harika tesisleriniz ve harika işletmeciliğiniz var."

Uğur Gürses (Hürriyet Gazetesi Ekonomi Yazarı): "Kayseri eski çağlardan beri bir geçiş noktası. Ticaretin merkezi olduğunu Kültepe'deki tabletler gösteriyor. Erciyes'e çok iyi bir yatırım yapılmış. Bu güzelliğin Türkiye'ye yayılması gerekiyor. Biz de bunun için buradayız. Tanıtım çalışmalarıyla Kayseri'nin gelecekte hem Türkiye'de hem de dünyada daha önemli olacağını düşünüyorum."

Barçın Yinanç (Hürriyet Daily News Yazarı): "Erciyes'te zirveye çıkınca huzur ve dinginlik büyüleyiciydi. Ülkemizde insana huzur veren, dinginlik veren merkezlere sahip olduğumuz için çok şanslıyız."

Müge Akgün (Hürriyet Gazetesi Yazarı): "Kayseri Türkiye'nin en sevdiğim illerinden biri. Kapadokya ve Erciyes gibi iki çok önemli doğal güzelliği olan bir kent. Mimarisi ve mutfağı ile ülkemizin en güzel kentlerinden birisi. İnşallah Kayseri önümüzdeki dönemde turizmde çok iyi yerlere gelecek."

Ömür Gedik (Hürriyet Gazetesi Yazarı): "Yıllar önce Erciyes'e gelmiştim. O dağ bu dağ mıydı bilemedim. Bugün tüm kayak merkezlerinin önüne geçmiş. Çok güzel yatırım yapılmış, tebrik ediyorum. Sadece kış turizmi değil yaz turizmi olduğunu da öğrendim. Yeni Erciyes'i çok beğendim. Üniversitelere çocuklarını gönderenler gözleri arkasında kalmasın. Buradaki üniversite öğrencilerini kıskandım. Hem öğrenim görüyorlar hem de kayak imkanları var."

Onur Baştürk (Hürriyet Eğlence Yazarı): "Erciyes'te sadece hafta sonu değil hafta içlerinde de DJ'lerle aktiviteler yapılıyor. Erciyes'e ilk kez geldim. Böyle beklemiyordum. Çok hoş bir yer. Özellikle yolları çok güzel."

Serkan Ocak (Hürriyet Seyahat Genel Yayın Yönetmeni): "Kayak sporu zengin sporu olarak bilinir; ama Erciyes bunu yıktı. Ayrıca burada acemiler için profesyoneller için ayrı ayrı pistler var. Kızaklar için ayrı pist bulunuyor. Bir hafta sonu buraya geldiğimde 2 bin kişi kızakla kayıyordu. Kış sporu sadece kayak değildir. Kızakla başlanır kayakla devam edilir. Kış sporlarına sevdirmek böyle bir şey. Kış turizmi kültürü böyle bir şey. Erciyes, Türkiye'deki diğer kayak merkezlerine çok güzel örnek oluyor. Kayseri'yi Keşfet programının ardından hem Kayseri'yi hem de Erciyes'i tanıtan ekler çıkaracağız."

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ'NDEN ŞEHİR DERGİSİ'NE ÖDÜL

TYB Başarı Ödülleri

Türkiye Yazarlar Birliği Kayseri Şube Başkanı Selim Tunçbilek, her yıl düzenlenen Kültür Sanat ve Başarı Ödülleri düzenlenen törenle sahiplerine verildi.

Şehir Tiyatrosu'nda gerçekleştirilen etkinliğe İl Kültür Turizm Müdürü İsmet Taymuş, Kocasinan Belediye Başkanı Ahmet Çolakbayrakdar, Kayseri Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu Başkanı Tahir Nursaçan, Türkiye Yazarlar Birliği Kayseri Şube Başkanı Selim Tunçbilek ve yönetim kurulu üyelerinin yanı sıra Kayseri'li yazarlar ve edebiyatseverler katıldı.

Türkiye Yazarlar Birliği Kayseri Şube Başkanı Selim Tunçbilek, programın açılış konuşmasında Türkiye Yazarlar Birliği'nin 2018 yılında 40. Kuruluş yılını kutlayacağını belirtti. Tunçbilek, "40. Kuruluş yıldönümünde, şehrimizin yetiştirdiği Mustafa Miyasoğlu, Hasan Nail Canat gibi artık aramızda olmayan yazarlarımız için anma progrmaları düzenleyeceğiz. 40. Yılda 40 etkinlik gerçekleştireceğiz. Hemşehrilerimize sürprizlerimiz olacak" dedi. Yapılan konuşmaların ardından ödül törenine geçildi. Türkiye Yazarlar Birliği Kayseri Şubesi'nin 2016 yılı Kültür, Sanat ve Başarı Ödüllerine layık gördüğü isimlere ödülleri takdim edildi.

Hikaye dalında: Ahmet Sıvacı, "Raks-s Mimoza Raks-ı Bülbül" adlı eseriyle, Şiir dalında: Burhan Kale, "Bende Saklı" adlı eseriyle, Deneme dalında: Mustafa İbakorkmaz , "Okuma Notları" adlı eseriyle, Roman dalında: Vedat Ali Tok, "Kadı" adlı romanıyla, Dergicilik: Erciyes Dergisi, Üstün Hizmet Ödülü: Muhsin İlyas Subaşı ömür boyu yürüttüğü çalışmalarıyla, Vakıfcılık: Adnan Şişlioğlu, Kültür Sanat Özel Ödülü: Dr. İsmail Gökşen kültür ve sanata verdiği emekten ötürü. Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Yıllık Belediyecilik faaliyetleri nedeniyle, Kamu Yayıncılığı: Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Şehir Kültür Sanat dergisi adlı yayınıyla, Kültür ve Sanat Destek Ödülü: Organize Sanayii Bölge Müdürlüğü, Kültür Sanat alanında yaptığı çalışmalar nedeniyle, Türk Kültürü Hizmet Ödülü, İsmet Taymuş, "Maddi Olmayan Kültürel varlıkların tespiti" çalışmaları nedeniyle ödül aldı.

Ayrıca; İstem Eğitim Kurumları, Gönüllü Kültür Kuruluşları Platformu ve Medya kuruluşlarına verilen ödüller de sahiplerine takdim edildi. Programın sonunda Selim Tunçbilek, "Ödüle layık bulunan bütün şahıs ve kurumları TYB Kayseri Şubesi ve haklımız adına tebrik ediyor, şehrimizin daha güzel bir belde olması için yeni yılda daha çok çalışıp üretmemizi diliyorum." dedi.

Bilim Merkezi UNICEF Toplantısı'na Katıldı

UNICEF tarafından düzenlenen Çocuk Dostu Şehirler Toplantısı'na Kayseri Bilim Merkezi de katıldı. Toplantıda Bilim Merkezi'nde çocukların eğitimine ilişkin yapılan çalışmalar anlatıldı.

UNICEF tarafından İstanbul'da yapılan toplantıya UNICEF, İçişleri Bakanlığı ve belediyelerden yetkililer katıldı. Çocuk Dostu Şehirler Projesi kapsamında bilgi ve deneyimlerin paylaşılması amacıyla yapılan toplantıda Kayseri Büyükşehir Belediyesi bünyesindeki Kayseri Bilim Merkezi'nin çocuk odaklı hizmetleri de gündemdeydi.

Kayseri Bilim Merkezi Müdürü Suat Şahin, katılımcılara Bilim Merkezi'nde okul öncesi çağdan başlayarak çocuklara yönelik yapılan eğitim etkinlikleriyle ilgili ayrıntılı bilgiler sundu.

Bilim Merkezi, Eğitim Zirvesi'nde

Büyükşehir Belediyesi ve TÜBİTAK tarafından şehrimize kazandırılan Kayseri Bilim Merkezi, eğitime de destek veriyor. Kayseri Bilim Merkezi'nin eğitime yönelik çalışmaları Ankara'da yapılan Eğitim Teknolojileri Zirvesi'nde anlatıldı.

Millî Eğitim Bakanlığı'nın düzenlediği Ankara'da yapılan "Eğitimde FATİH Projesi Eğitim Teknolojileri Zirvesi"ne Kayseri Bilim Merkezi de katıldı. Zirveye eğitim teknolojileri üzerinde çalışan yerli ve yabancı akademisyenler, bürokratlar, uzmanlar, öğretmenler, her seviyeden ilgili öğrenciler, sivil toplum temsilcileri ile özel sektör temsilcileri katıldı.

Teorik ve pratik bilgilerin tartışılıp paylaşıldığı toplantıda Kayseri Bilim Merkezi Müdürü Suat Şahin bir sunum yaptı. Şahin, katılımcıların dikkatini çektiği sunumda Kayseri Bilim Merkezi bünyesinde gerçekleştirilen teknoloji odaklı eğitim öğretim faaliyetleri hakkında bilgi verdi.

ESKADER'DEN ŞEHİR DERGİSİ'NE ÖDÜL

Eskader 2017 Kültür-Sanat Ödülleri Açıklandı

Kültür-Sanat Ödülleri 18 Aralık 2017 Pazartesi günü Birlik Vakfı'nda düzenlenen bir toplantı ile medyaya ve kamuoyuna duyuruldu. Toplam 22 daldaki 24 ödülün sahipleri belli oldu.

ESKADER Yönetim Kurulu tarafından yapılan açıklamaya göre; Mehmet Niyazi Özdemir'e "özel ödül", Beşir Ayvazoğlu, Yalçın Tura ve Turan Oflazoğlu'na "üstün hizmet ödülü" verildi. Savaş Ş. Barkçin "müzik", Prof. Dr. Necati Demir "Halk Bilimi", Hakan Kağan "roman", Hüseyin Akın "şiir" ödülüne layık bulundu. Hikâye ödülü Emir Gürdamur'un "Atları Uçuruma Sürmek" kitabına, röportaj ödülü Bahtiyar Aslan'ın "Bitmeyen Röportajlar" kitabına verildi. Sivas İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Bağcılar Belediyesi, TRT Haber kurum olarak unutulmadı.

ESKADER 2017 Kültür-Sanat Ödülleri şöyle:

Araştırma-İnceleme: Muhammed HÜKÜM, Kemal Tahir (Şair-Sosyolog), İthaki, **Biyografi:** Dursun GÜRLEK, İbnü'l-Emin Mahmut Kemal İnal, Kubbealtı, **Çocuk Edebiyatı:** Özgür Aras TÜFEK, Türkçenin Muhafızları, Erdem Çocuk **Deneme:** Funda Özsoy ERDOĞAN, Kırklandım, Ötüken, **Dergi:** Edebiyat Dergiciliği: Mahalle Mektebi /Konya, Şehir Dergiciliği: Şehir ve Kültür / İstanbul, **Düşünce:** İslam Düşünce Atlası, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, **Gezi:** Hande TOPBAŞ, Bir Şehir Durduğunda, Şule **Görsel Sanatlar – Resim:** Rauf TUNCER **Halk Bilimi:** Prof. Dr. Necati DEMİR, Anadolu Türk Masallarından Derlemeler, Ötüken **Hikâye:** Emin GÜRDAMUR, Atları Uçuruma Sürmek, Hece Öykü **Klasik Türk Sanatları:** Muhammet MAĞ, Hat ve Tezhip **Kurum:** Sivas İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Sivas 1000 Temel Eser **Kültür Mirası:** Bağcılar Belediyesi, Sırât-ı Müstakim / Sebîlü'rreşad **Müzik:** Savaş Şafak BARKÇİN, Gönül Makamı, İnsanart **Roman:** Hakan KAĞAN, Mavi Turna, Kapı **Röportaj**: Bahtiyar ASLAN, Bitmeyen Röportajlar, Kesit **Şehir Kitabı:** Sinan YILMAZ, Üsküdar Kitabı, Ötüken **Şiir:** Hüseyin AKIN, Yan Tesir, Şule **Televizyon Kültür Yayıncılığı:** Kitaphane Programı, TRT Haber **Yerel Yayın Faaliyeti:** Şehir Dergisi, Kayseri Büyükşehir Belediyesi **Üstün Hizmet Ödülü:** Beşir AYVAZOĞLU, Turan OFLAZOĞLU, Yalçın TURA **Özel Ödül:** Mehmet Niyazi ÖZDEMİR

AGÜ Öğretim Üyesi Doç. Dr. Mutlugün'e TÜBA'dan Ödül

Abdullah Gül Üniversitesi (AGÜ) Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Evren Mutlugün, Türkiye Bilimler Akademisi'nin (TÜBA) 2017 yılı Üstün Başarılı Genç Bilim İnsanı Ödülü'ne layık görüldü. Doç. Dr. Evren Mutlugün, ödülünü Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'dan aldı.

Türkiye Bilimler Akademisi'nin, Üstün Başarılı Genç Bilim İnsanı Ödüllendirme Programı (GEBİP) kapsamında ödül almaya hak kazananlar belirlendi. AGÜ Öğretim üyelerinden Doç. Dr. Evren Mutlugün, Elektrik-Elektronik Mühendisliği alanında yaptığı uluslararası nitelikteki çalışmalarıyla 2017 yılı Üstün Başarılı Genç Bilim İnsanı Ödülü almaya hak kazandı.

Doç. Dr. Mutlugün'e, araştırmalarını desteklemek amacıyla üç yıl süreyle mali destek de verilecek. TÜBA'nın GEBİP ödülleri, Doğa, Mühendislik, Sağlık Bilimleri ile Sosyal Bilimler alanlarında çalışan üstün başarılı genç bilim insanlarını, bilimsel çalışmalarını Türkiye'de sürdürmeleri, kendi çalışma gruplarını oluşturmaları, Türkiye kaynaklı uluslararası düzeyde nitelikli proje ve yayınlarını ödüllendirme ve teşvik amacıyla 2001'den beri veriliyor.

Kayseri Büyükşehir Belediyesi

BEŞİNCİ ULUSAL

FOTOĞRAF YARIŞMASI

mutfağı zengin şehir

Konu:
Kayseri'nin Gurme Atlası

Seçici Kurul

Reha Bilir
Afiap, Esfiap ve Hon.FBPS
Fotoğraf Sanatçısı

Feyzullah Tunç
Honn Asfod , EFIAP , GPU CROWN2
Fotoğraf Sanatçısı

Dursun Çiçek
Düşünen Şehir ve Şehir Dergisi
Genel Yayın Yönetmeni - Fotoğraf Sanatçısı

Ali Saraçoğlu
Fotoğraf Sanatçısı

Salih Özgöncü
Kayseri Büyükşehir Belediyesi
Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanı

Ödüller

Birincilik: 6000 TL
İkincilik: 5000 TL
Üçüncülük: 4000 TL
Mansiyon (3 Adet): 2000 TL
Sergileme (50 Adet): 250 TL

Son Katılım
26 Mart 2018 Pazartesi

Detaylı bilgi için www.kayseri.bel.tr

TFSF
TFSF 2018 - 031

BÜSAM'da Seminer ve Konferanslar Devam Ediyor

BÜSAM Şehir Akademi'de seminerler devam ediyor. Şehir Akademi tarafından düzenlenen seminerlerde ilk olarak Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Celaleddin Çelik katıldı. Prof. Dr. Celaleddin Çelik, "Zamanın Mahiyeti ve Sosloyojisi başlıklı bir seminer verdi. İnsanın zamansal bir varlık olduğunu söyledi. Büyük düşünürlerin zamanla ilgili görüşlerine yer veren Prof. Dr. Çelik, zamanı anlamanın güçlüğünden bahsetti. Zamanın anlaşılamamasının zamanın nasıl bir nesne olduğunun bilinmemesinden kaynaklandığını dile getiren Prof. Dr. Çelik, zamanın nesneler üzerindeki etkileriyle bilinebildiğini kaydetti.

Şehir Akademi'de düzenli olarak her Cuma gerçekleştirilen seminerlerden biri de Dursun Çiçek'in "Zaman Algısı ve Zihniyet" başlıklı semineriydi.

Büsam, Şehir Akademi çalışmalarına ülkemizin alanında yetkinliğiyle tanınan akademisyenlerini misafir ederek devam etti. Bu çerçevede Prof. Dr. Köksal Alver tarafından "Mekan ve Toplum" konulu bir seminer verildi. Tarihi Kayseri Lisesi Binası konferans salonunda verilen seminerde mekanların insan için önemini anlatan Prof. Dr. Alver, "İnsan, yaşamak ve korunmak için bir yeri mekan edinmek zorunda. Biyolojik olarak varlığını sürdürmesinin yegane yolu budur. Fakat insanlar aynı zamanda sosyokültürel varlıklardır. Dolayısıyla biyolojik zorunluluğun sonucunda ürettiği şeylere mana ve anlam yükler. Bize ait olan tüm şeyler sadece ihtiyaçlarımızı giderecek şeyler değildir. Onları bir sembol haline getiririz. Mekan aynı zamanda medeniyet algımızın, düşüncemizin, inancımızın, değerlerimizin de yaşayabilmesini gerektirecek bir olgu haline gelmiştir" dedi.

Şehir Akademi'de Prof. Dr. Ali Uzay Peker de "Selçuklu Mimarisinde Anlam" konulu bir konferans verdi. Prof. Dr. Peker, mimariyi inançların ne derecede etkilediğini örneklerle ortaya koydu.

Şehir Akademi seminerleri Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Mezhep Tarihi Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Muharrem Akoğlu katıldığı seminerde "Ortadoğu'da Mezhep ve Siyaset" konusunu ele aldı.

Ortadoğu denilen coğrafi alan ve Ortadoğu'nun önemi hakkında bilgi vererek başlayan Prof. Dr. Akoğlu, Ortadoğu'nun insanlığın başlangıç noktası olduğunu söyledi. Ortadoğu'nun tüm insanlık için önemli olduğunu dile getiren Akoğlu, "Yazı bu coğrafyada icat edilmiş. Ticaret bu coğrafyada başlamış. Uygarlıklar bu coğrafyada kurulmuş. Semavi dinler bu coğrafyada yayılmış. Bu coğrafyanın kültürel, siyasi ve ekonomik anlamda tarihten gelen önemi bulunmaktadır. Hangi din mensubu olursa olsun, hangi coğrafyada yaşarlarsa yaşasınlar tüm insanlar bu coğrafyadan kopamamaktadırlar. Kudüs olayı da bunu gösteriyor" diye konuştu.

Belgeselin Duayeni Büsam'da

Film Akademisi'nde çalışmalar devam ediyor. Çalışmalara belgesel yapımların duayen isimlerinden Ertuğrul Karslıoğlu da katıldı.

BÜSAM tarafından kurulan Film Akademisi'nde, kısa film, belgesel film, senaryo yazarlığı ve oyunculuk dersleri veriliyor. 12 hafta sürecek olan atölyelere alanında uzman isimler katılıyor. Kayseri'ye sinemayı sevdirmeyi, gençleri sinemaya teşvik etmeyi, Kayseri'nin doğasını, tarihi ve kültürel yapısını sinema yolu ile dünyaya tanıtmayı, Kayseri'yi sinema alanında üst sıralara taşımayı hedefleyen BÜSAM Film Akademisi'ne bugüne kadar Sinema Yazarı ve Gazeteci Burçak Evren, TRT'de Yapımcı ve Yönetmen Erdem Dinçol, Görüntü Yönetmeni Volkan Öncel, Ünlü Yönetmenlerden Semir Aslanyürek ve Oyuncu Murat Ünalmış gibi isimler katıldı. Film Akademisi'nin bu haftaki konuğu ise belgeselin duayen ismi Ertuğrul Karslıoğlu oldu.

Belgesel ve sinema ile ilgili önemli bilgiler veren Karslıoğlu, bazı belgesele çalışmalardan da örnekler sundu. Karslıoğlu, belgeselin gerçeği yaratıcı bir şekilde yakalamak ve yorumlamak olduğunu söyledi.

BÜSAM Göç Çalıştayı Düzenledi

Büyükşehir Belediyesi Stratejik Araştırma Merkezi (BÜSAM) Kayseri ve Türkiye için çok önemli bir araştırmaya imza attı. BÜSAM tarafından hazırlanan Suriyeli Göçmenler raporu, konunun ilgilisi akademisyenlerle Göç Çalıştayı'nda ele alındı. Başkan Çelik, BÜSAM tarafından düzenlenen Göç Çalıştayı'nda önemli açıklamalar yaptı.

"Türkiye'nin Gönlü Dünyadan Büyük"

Mustafa Çelik, Cumhurbaşkanımızın "Dünya 5'ten büyük" sözünü hatırlatarak, "Dünyadaki göç dalgasında Türkiye tek başına o kendilerine büyük diyen beş ülkeden çok daha ağır bir yükü omuzlamıştır. Onların beşini, onunu bir araya getirseniz bizim ülkemizin, bizim milletimizin gönlünün büyüklüğüne erişemez" dedi.

BÜSAM tarafından hazırlanan "Suriyeli Göçmenlerin Kayseri'ye Entegrasyonu" ve "Kayseri'de Suriyelilerle Birlikte Yaşamak" adlı nicel ve nitel araştırmaları ışığında Göç Çalıştayı düzenlendi. BÜSAM tarafından düzenlenen çalıştaya aralarında Galatasaray Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Abdullah Gül Üniversitesi gibi üniversitelerinde bulunduğu 13 farklı üniversiteden 30'a yakın bilim adamı katıldı.

"Türkiye Büyük Bir Yükü Omuzladı"

Suriyeli Göçmenlerle ilgili nicel ve nitel araştırma üzerine yapılan çalıştaya Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik de katıldı. Göçün insanlık tarihi kadar eski bir olgu olduğunu belirten ve Türkiye'nin durumunu değerlendiren Başkan Mustafa Çelik, "Ülkemizin doğu-batı arasında geçiş güzergahında bulunması, dış güçlerin sürekli karıştırdığı Ortadoğu ülkelerindeki istikrarsızlık, tarihten beri mazlumun ve mağdurun yanında olma alışkanlığımız sık sık düzenli ya da düzensiz göçlerle karşılaşmamıza neden oluyor. Dolayısıyla göçler konusunda tecrübeli bir ülkeyiz. Ancak 2011 yılındaki iç karışıklıklarla birlikte Suriye'den başlayan göçü çok daha farklı değerlendirmek gerekiyor. Suriye'de insanlık tarihinin en büyük göç dalgalarından birisi yaşandı. 5 milyon Suriyeli, yerinden yurdundan koparıldı ve güvenli ülkelere sığındı. Göç eden Suriyelilerin yüzde 60'ı ülkemizde bulunuyor. Bugün itibarıyla Birleşmiş Milletler Mülteci Örgütü'nün rakamlarına göre dünyada 25 milyon mülteci ve sığınmacı var. Bu sığınmacıların yüzde 10'undan fazlası ülkemizde bulunuyor. Bu noktada Cumhurbaşkanımızın bir sözünü hatırlatmak isterim. Sayın Cumhurbaşkanımız "Dünya 5'ten büyük" der. Türkiye tek başına o kendilerine büyük diyen beş ülkeden çok daha ağır bir yükü omuzlamıştır. Onların beşini, onunu bir araya getirseniz bizim ülkemizin, bizim milletimizin gönlünün büyüklüğüne erişemez" dedi.

Konuşmasında BÜSAM'dan da bahseden ve kuruluş nedenini açıklayan Başkan Mustafa Çelik sözlerini şöyle sürdürdü: "Yerel yöneticiler olarak yaşadığımız kenti tasarlarken göç olgusunu ve nüfus hareketliliğini göz önüne almamız gerekiyor. Suriyeli göçmenlerin dışında da ciddi anlamda göç alan bir şehirdir Kayseri. Komşu illerimizdeki nüfus azalırken şehrimizin nüfusu 2000 yılından bu yana yüzde 20 artmış durumda. Bir taraftan artan nüfusa göre şehri planlıyoruz, bir taraftan da ilçelerdeki göçü önlemek hatta tersine çevirmek için yatırım üstüne yatırım yapıyoruz. Bunların yanında da Suriyeli göçmenlerle ilgili stratejimizi belirlemek için araştırmalar ortaya koyuyoruz. Bu anlamda kısa adı BÜSAM olan Büyükşehir Belediyesi Stratejik Araştırma Merkezimiz önemli bir araştırma yaptı. Sizlerin de takdir edeceği gibi fiziki işler için planlama önemli; ama yönettiğiniz şehrin, ülkenin, dünyanın geleceğini planlamak istiyorsanız stratejik planlama yapmak zorundasınız. Kayseri'yi de 2023'e, 2053'e hazırlamak için gelecek stratejilerini şimdiden hazırlamamız gerekiyor. BÜSAM'ı bu gerçeklerden hareketle kurduk. BÜSAM, şehir araştırmaları yaparak şehrin geçmişini anlamaya, bugününü anlamlandırmaya ve geleceğe yönelik projeler çizmeye yarayacak bir projemizdir. BÜSAM bu kapsamda 'Suriyeli Göçmenlerin Kayseri'ye Entegrasyonu' adıyla Nitel ve Nicel olmak üzere iki ayrı araştırma yaptı."

"En Fazla Göçmenin Olduğu 8. İl Kayseri"

BÜSAM'ın araştırmasına göre Kayseri'de resmi rakamlarla 65 bin civarında Suriyeli göçmen bulunduğunu ifade eden Başkan Mustafa Çelik, "Kayseri Türkiye'de en fazla Suriyeli göçmen alan şehirler arasında 13. Sırada gözüküyor; ancak nüfusuna oranla baktığımızda Suriyeli göçmen sayısı Kayseri'nin nüfusunun yaklaşık %5'ine ulaşmış durumda. Bu oran en fazla göç alan şehirler sıralamasında Kayseri'yi 8'inci sıraya çıkarıyor. Şehrimiz; devletin tüm kurumlarıyla, yerel yönetimleriyle, sivil toplum kuruluşlarıyla, hayırsever insanlarımızla Suriyelileri en iyi şekilde misafir etmek için büyük bir gayret göstermektedir. Bunu bir insanlık görevi olarak görüyoruz. Ancak, BÜSAM tarafından yapılan her iki araştırma göçün, beraberinde getirdiği bazı sorunlar olduğunu gösteriyor. Beklenen ya da beklenmeyen sorunların büyümeden giderilmesi için hepimize düşen görevler var. Yapılan araştırmalar ve düzenlenen çalıştay aynı zamanda bizler için bir yol haritası hüviyetinde olacak. Buradan çıkacak sonuçların Suriyeli göçmenler ile Kayseri halkının kısa, orta ve uzun vadede bir arada yaşaması açısından son derece önemli olacağını düşünüyorum" diye konuştu.

ERÜ Konserleri

Cengiz Özkan Konseri

Türk Halk Müziği'nin usta isimlerinden Cengiz Özkan, Erciyes Üniversitesi'nde konser verdi. Sabancı Kültür Sitesi'nde düzenlenen konserde THM sanatçısı Cengiz Özkan, dinleyicilere unutulmaz bir gece yaşattı.

İlginin yoğun olduğu konserde Özkan'ın seslendirdiği birbirinden güzel parçalara dinleyiciler de eşlik etti. Konser sonunda Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Karamehmet Yıldız, yaşattığı müzik ziyafetinden dolayı ünlü sanatçıya teşekkür ederek, plaket ve çiçek takdiminde bulundu.

***

Klasik Türk Müziği

Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü Klasik Türk Müziği Korosu tarafından konser verildi. ERÜ 15 Temmuz Yerleşkesi Konser Salonunda gerçekleşen konser klasik

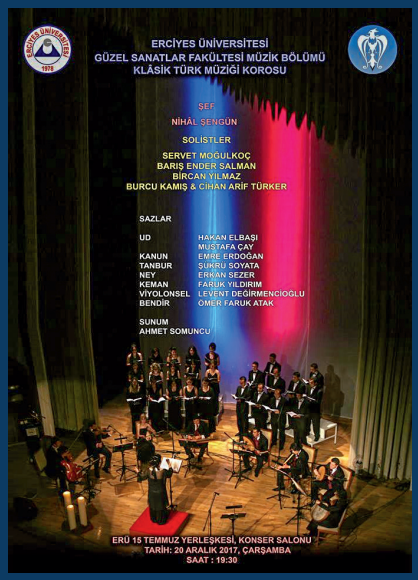

Türk müziği severleri tarafından memnuniyetle izlendi. Nihal Şengün'ün şefliğini üstlendiği konserde Servet Moğulkoç, Barış Ender Salman, Bircan Yılmaz, Burcu Kamış ve Cihan Arif Türker solist olarak katıldılar. Kanunda Emre Erdoğan, ud sanatçıları Hakan Elbaşı ve Mustafa Çay, tanburda Şükrü Soyata, ney Erkan Sezer, Keman Faruk Yıldırım, viyolonsel Levent Değirmencioğlu, bendir Ömer Faruk Atak'ın oluşturduğu saz ekibi klasik Türk müziğinin sevilen eserlerini seslendirdi.

**

Konferans ve Müzik Dinletisi

18 Aralık'ta Erü'de konferans ve dinleti programı düzenlendi. Programda, Sanatın Cüretkar Stratejisi: Solistlik Türk Müziği'nde bir öncü Münir Nureddin Selçuk, Doğumunun 125. Yılında Modern Bir Portre: Şerif Muhiddin Targan, Değişen Şimdiki Zamanda Geçmişi Anlamak; Bireyselleşme ve Vitrüozide başlıklı konrferanslar gerçekleştirildi. İstanbul Üniversitesi'nden Prof. Dr. Namık Sinan Turan ve yine İstanbul Üniversitesi'nden Yrd. Doç. Dr. Bilen Işıktaş konfersanslara konuşmacı olarak katıldı.

Sabancı Kültür Sitesi'nde saat 15.00'te başlayan programda daha sonra İstanbul Üniversitesi'nden ud sanatçısı Yrd. Doç. Dr. Bilen Işıktaş ve Medeniyet Üniversitesi'nden ses sanatçısı Öğr. Gö. Sami Dural tarafından bir müzik dinletisi gerçekleştirildi. Programa öğrenciler, akademisyenler ve müzikseverler dinleyici olarak katıldı.

Dünya Engelliler Günü Etkinliği

Nuh Naci Yazgan Üniversitesi, Engelsiz Yaşam Kulübü, Dünya Engelliler Günü sebebiyle "Farkında Olmak Yetmez, Deneyimle!" konulu bir etkinlik düzenledi.

Engelsiz Yaşam Kulübü, Mühendislik Fakültesi'nde düzenlediği etkinlikte tekerlekli sandalye ve göz bandı kullanarak öğrencilerin, görme ve bedensel engelli bireylerin günlük yaşamda karşılaştıkları zorlukları deneyimlemelerini sağladı. Engelli bireylerin yaşadıklarına dikkat çekmek ve farkındalık oluşturmak için düzenlenen etkinlikte öğrenciler, tekerlekli sandalyeye oturarak engelli rampalarını kullanmayı, asansöre binmeyi, sınıflara girmeyi ve tuvaletleri kullanmayı denerken, göz bandı takan öğrenciler de görmeden hareket etmenin ve bireysel ihtiyaçlarını karşılamanın ne kadar zor olduğunu deneyimlediler.

Engelli bireylerin yaşamlarını tekerlekli sandalye ve göz bandı ile deneyimleyen öğrenciler, "Herkes engelli nedir? Engellilerin karşılaştıkları zorluklar nedir? bildiğimizi iddia ediyoruz. Ancak, bir tekerlekli sandalyeye oturduğumuzda ya da gözlerimizi kapatıp her yer simsiyah olduğunda, iddia ettiğimiz gibi olmadığını görüyoruz" diye konuştu.

Özel Şampiyonlar

Kayseri'ye Türkiye şampiyonluğu getiren otizmli gençler Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik'i ziyaret ettiler. Başkan Çelik, şampiyon çocukların herkes tarafından örnek alınması gerektiğini belirtti.

Kayseri Özel Çocukları Topluma Kazandırma Derneği Genel Sekreteri Yusuf Coşkun, yüzme ve atletizmde Türkiye şampiyonu olan otizmli çocuklarla birlikte Mustafa Çelik'i ziyaret etti. Başkan Çelik, atletizmde Türkiye Şampiyonu olan ve finaller sırasında Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak ile de yarışan Nisanaz Öztürk, yine atletizmde Türkiye ikincisi olan Tarık Taha Altunel ve yüzmede Türkiye Şampiyonu olan Zekiye Bölükbaşı ile yakından ilgilendi.

Kayseri Özel Çocukları Topluma Kazandırma Derneği Genel Sekreteri Yusuf Coşkun, Başkan Çelik'e derneklerinin çalışmalarıyla ilgili bilgi verdi ve engelli çocukları farklı branşlarda spora dahil etmeye çalıştıklarını söyledi. Bu çalışmalardan başarılı sonuçlar aldıklarını dile getiren Coşkun, "Voleybolda Türkiye şampiyonuyuz. Masa tenisinde bölge birinciliğimiz var. Kayakta Türkiye şampiyonluğumuz bulunuyor. Birçok branşta şampiyonluklarımız ya da derecelerimiz var. Bunlar tabi ki Büyükşehir Belediyemiz ile kamu kurum ve kuruluşlarının destekleriyle oluyor. Bu desteklerden dolayı teşekkür ediyoruz" dedi.

Mustafa Çelik de fiziki yatırımlar yaparken insana yatırımı her zaman öncelikli gördüklerini belirtti. Kayserili sporcuların elde ettikleri başarılardan gurur duyduklarını dile getiren Başkan Çelik, "Ama bizi en çok memnun eden özel çocuklarımızın elde ettikleri başarılar ve getirdikleri madalya ve kupalar. Gençlerimize, ailelerine ve sizlere gayretlerinizden dolayı teşekkür ediyoruz. Bu kardeşlerimizi tüm Kayseri'deki çocuklarımıza örnek olarak gösterelim" diye konuştu. Mustafa Çelik, özel şampiyonlara çeşitli hediyeler verdi.

AGÜ'de "Girişimciliğe Bir Adım" Söyleşileri

Abdullah Gül Üniversitesi (AGÜ) öğrenci kulüplerinden Business Club'ın düzenlediği "Girişimciliğe Bir Adım" söyleşilerine shiftdelete.net'in (SDN) kurucu CEO'su Hakkı Alkan ile stajım.net'in kurucu ortağı ve CEO'su Emre Aykan konuşmacı olarak katıldı.

Sümer Kampüsü Konferans Salonu'nda gerçekleştirilen söyleşide shiftdelete.net'in kurucu CEO'su Hakkı Alkan, shiftdelete.net'i nasıl kurduklarını anlattı.

Abdullah Gül Üniversitesi'nin Startup şirketler kurmak için çok ideal bir üniversite olduğunu belirten Alkan, AGÜ'nün bir Startup cenneti olduğunu söyledi. Alkan, öğrencilerin bunu değerlendirmelerini, değerlendirirken de sabırlı olmaları gerektiğini kaydetti.

stajım.net'in kurucu ortağı ve CEO'su Emre Aykan da stajım.net internet sayfasının kuruluş hikayesini, nasıl ortaya çıktığını anlattı. Alkan ve Aykan, söyleşinin sonunda öğrencilerin sorularını cevapladı.

Sürdürülebilir Yaşam Film Festivali

Türkiye genelinde, 10. yılında 10 şehirde eş zamanlı olarak yapılan Sürdürülebilir Yaşam Film Festivali, Abdullah Gül Üniversitesi'nde de (AGÜ) gerçekleştirildi. Gençlik faaliyetleri yürüten AGÜ Gençlik Fabrikası'nın organizasyonuyla eşzamanlı olarak Sümer Kampüsü'nde düzenlenen festivalde, 2017 yılı seçkisinde yer alan birçok ülkeden filmler ücretsiz olarak izleyiciyle buluştu.

200'den fazla katılımcı ile gerçekleştirilen festival, "Şirket Şehri" adlı filmin gösterimi ile başladı. Festival daha sonra sırasıyla "Birlikteliğin Adası" ve "Küçük İnsanlar Büyük Ağaçlar" adlı filmlerin gösterimiyle devam etti. Ardından izleyicilerin hoş vakit geçirmesi amacıyla verilen arada ise konserler verildi, stantlar açıldı ve atölye çalışmaları yapıldı.

AGÜ Sahne Kulübü'nün katkılarıyla düzenlenen konserlerde "Bin Kere Söyledim" adlı grup ile Özkan Çim, Turhan Temel, Burak Koroğlu sahne aldı. Öğrenci kulüplerinin stantlar açtığı festivalde Fotoğrafçılık Kulübü tarafından gerçekleştirilen sergi gösterimi yapıldı. Festivalde Tohum Topu, Mantar Tıpa, Kraft Defter Yapım, Pet Şişeden Kuş Yemi Kabı Yapımı atölyeleri gerçekleştirildi.

Düzenlenen etkinliklerden sonra ise "Nehir Mavisi" adlı film ile "Anlam Peşinde" ve "Korkutan Yük: Deniz Taşımacılığının Gerçek Bedeli" adlı uzun metraj belgeseller gösterime girdi. Festival, kolektif bir çabanın ürünü olan, sürdürülebilir bir dünyanın mümkün olduğunu düşünen bireylerin ve kuruluşların desteği ile gerçekleştiriliyor.

Türkiye Mimarlık Yıllığı Başvuru Süreci Başladı

Abdullah Gül Üniversitesi (AGÜ) Mimarlık Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. İpek Akpınar'ın da seçici kurulunda yer aldığı Türkiye Mimarlık Yıllığı 2017 için başvuru süreci başladı. Arkitera Mimarlık Merkezi tarafından düzenlenen Türkiye Mimarlık Yıllığı, yerli veya yabancı tasarımcılar tarafından, son bir yılda üretilen yapılı çevreyi tartışmaya açmayı, sergilemeyi ve belgelemeyi amaçlıyor.

Türkiye Mimarlık Yıllığı, bağımsız bir seçici kurul tarafından, Türkiye Mimarlık Yıllığı Yönetmeliği'ne göre hazırlanmış şartname maddeleri kapsamında yapılacak açık çağrıya gelen başvuruların seçilmesi ile oluşturulan yapı listesidir.

2014 yılından beri her sene derlenen Türkiye Mimarlık Yıllığı bu güne kadar, Studio-X Istanbul, İzmir Mimarlık Merkezi (İzmir Mimarlar Odası), Ankara Mimarlık Merkezi (TSMD), Uludağ Üniversitesi Mimarlık Fakültesi ve Bursa Akademik Odalar Birliği'nde (Bursa Mimarlar Odası) ve Abdullah Gül Üniversitesi (AGÜ) Sergi Salonu'nda sergilendi.

Bu yıl da öncelikle Arkitera.com'da dijital olarak yayınlanacak olan projeler, 2018 yılı ilkbaharında Studio-X Istanbul'da sergilenecek. Türkiye Mimarlık Yıllığı Yönetmeliği'ne göre hazırlanmış şartname maddeleri kapsamında yapılacak açık çağrıya gelen başvuruların seçilmesi ile oluşturulan yapı listesi olan yıllığa 2 Şubat 2018 tarihine kadar başvuru yapılabilecek. Sonuçlar 15 Mart 2018 tarihinde ilan edilecek.

Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü Öğrencileri Sergi Açtı

Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Tasarımı Bölümü 3. sınıf öğrencileri sergi açtı. Güzel Sanatlar Fakültesi Sergi Salonunda gerçekleştirilen etkinliğe çok sayıda akademisyen ve öğrenci katıldı.

Sergi hakkında bilgiler veren Seramik ve Cam Bölümü Öğretim Üyesi Pınar Baklan Önal, serginin 3.sınıf öğrencilerinin ikinci ve üçüncü sınıfta yapmış oldukları 35 eserden oluştuğunu belirtti ve tüm sanatseverleri sergiyi gezmeye davet etti.

Büyüklere Küçüklere Tiyatro...

"Arz-ı Veda" Sahnelendi

Büyükşehir Belediyesi kültür sanat etkinlikleri Arz-ı Veda adlı oyunla devam etti. Şehir Tiyatrosu'nda sahnelenen oyunda Milli Şair Mehmet Akif Ersoy anlatıldı.

Kayseri Büyükşehir Belediyesi 7'den 70'e her yaş grubuna hitap eden etkinlikleri Kayserili sanatseverlerle buluşturuyor. Bu kapsamda Şehir Tiyatrosu'nda Mehmet Akif Ersoy'un hayatından kesitler sunan Arz-ı Veda adlı oyun sahnelendi.

Şafak Tok›un yönettiği Arz-ı Veda'da Mehmet Akif Ersoy'u sürgüne götüren süreçte Siyonist planların ne denli etkili olduğu anlatılıyor. Oyunda, milli mücadele döneminde halk tarafından sevilen insanların itibarsızlaştırılması için dış güçlerin ne denli etkili olduğu ifade ediliyor.

Zaptiye-Televizyon Kabaresi

Televizyonun günlük hayatımızı nasıl etkilediğini mizahi bir dille izleyiciye aktaran "Zaptiye - Televizyon Kabaresi", Kayseri'de yetişkin tiyatroseverler için sahnelendi.

Bu oyun, televizyonun hayatımıza girişinden ve günümüz televizyon programlarının geldiği durumdan yola çıkarak aslında ne kadar faydalı bir icadın ne hale getirildiğini, nasıl yozlaştığını, değerlerimize nasıl zarar verdiğini eğlenceli ve mizahi bir anlatımla anlattı.

5 ayrı TV programından oluşan oyun, bir televizyon kanalının yayın akışını takip eden bir kurgu ile seyircinin nelere maruz bırakıldığını sosyal ve kültürel açıdan nasıl zarar gördüğünü, Türk toplum gelenek ve göreneklerinin maddiyat uğruna nasıl görmezden gelindiğini, kirli bilginin nasıl seyirciye aktarıldığını mizah yolu ile anlatıyor.

Volkan Dinç tarafından yazılan oyunu, Serkan Budak yönetti. Dekorlarını Nazmi Karabacak, Müziklerini ise Deniz Arcak ve Akın eldes birlikte hazırladılar.

Tekin Temel, Hülya Şen, Deniz Arcak, Suat Güzey, Çetin Karakul, Duygu Baydur, Can Türkdoğan'ın oyuncu olarak yer aldığı Zaptiye Kayseri'li izleyicileri keyifli anlar yaşattı.

Konserler...

Tasavvuf Konseri

Büyükşehir Belediyesi Kasım ayı kültür sanat etkinlikleri tasavvuf müziği konseri ile devam etti. Konserde Büyükşehir Belediyesi Konservatuvarı Tasavvuf Müziği Korosu sahne aldı.

Büyükşehir Belediyesi kültür sanat etkinlikleri tiyatrodan geziye, söyleşilerden konsere kadar birbirinden güzel etkinliklerle devam ediyor. Şehir Tiyatrosu'nda bu hafta tasavvuf esintisi yaşandı. Büyükşehir Belediyesi Konservatuarı Tasavvuf Müziği Korosu Şehir Tiyatrosu'nda sahne alarak bir konser verdi. Şef Yusuf Hikmet Balak›ın yönetiminde verilen konser beğeniyle izlendi.

Türkü Ziyafeti

Şehir Tiyatrosu'nda bir Türk Halk Müziği konseri gerçekleştirildi. Konserde, Büyükşehir Belediyesi Konservatuvarı Türk Halk Müziği Korosu sahne aldı. Koro, türkü ziyafeti sundu. Şef Adnan Üstünel yönetiminde Şehir Tiyatrosu'nda sahne alan Türk Halk Müziği Korosu birbirinden güzel türküleri seslendirdi. Büyükşehir Belediyesi Konservatuvarı'nın verdiği konser Kayserili müzik severler tarafından büyük bir ilgiyle takip edildi.

Necip Karakaya İle Aşk Hikayesi

Şehrimizin manevi mimarlarından Seyyid Burhaneddin'in talebesi ve büyük Hak aşığı Hz. Mevlana'nın 744'üncü vuslat yıldönümü nedeniyle Hz. Mevlana'yı anma gecesi düzenlendi. Geceye şiirleri

ve ilahileriyle Necip Karakaya katıldı. Kayserililer Kültür Sanat Etkinlikleri programlarıyla birbirinden güzel hafta sonları yaşamaya devam ediyor. Hz. Mevlana'yı vefat yıldönümünde anmak için düzenlenen anma gecesi'nde "Necip Karakaya ile Aşk Hikayesi" programında şiir ve ilahiler eşliğinde Hazreti Mevlana'nın hayatı anlatıldı ve ilahi aşkın anlamı vurgulandı. Şehir Tiyatrosunda düzenlenen geceye yoğun ilgi gösterildi.

Her Hafta Çocuk Tiyatrosu

Aliş'in Macerası

Büyükşehir Belediyesi çocukları her hafta sonu birbirinden güzel çocuk oyunları ile buluşturmaya devam ediyor. Şehir Tiyatrosu'nda Aliş'in Macerası adlı oyun sahnelendi. Kültür sanat etkinlikleri çerçevesinde çocuklar yeni bir çocuk

oyununu izleme fırsatı buldular. Aytekin Atabeyoğlu'nun yazdığı Bayram Gültekin'in yönettiği Aliş'in Macerası Şehir Tiyatrosu'nda izleyiciyle buluştu.

Bulutlar Ülkesi

Hafta sonu çocukların ücretsiz olarak izleme imkanı bulduğu oyunlardan biri de "Bulutlar Ülkesi"ydi. Oyunda, hayal

gücü çok geniş bir çocuk olan Yusuf tüm ülke ahalisi için önemli bir işi başarmak için Bulutlar Ülkesine çağrılır. Bulutların Ülkesindeki tüm kuşlar ülkenin kayıp kralını geri getirmesi için Yusufa güvenmektedirler. Yusuf ve o çok geniş hayal gücü Bulutlar Ülkesinin kayıp kralını geri getirebilecek mi sorusu "Bulutlar Ülkesi"nin heyecan uyandırıcı konusunu oluşturuyor.

Bulutlar Ülkesi adlı çocuk oyunu pedagojik gelişimde hayal gücünün önemini masalsı bir kurguyla dramatize eden kurgusuyla dikkat çekiciydi. Ender Korkmaz'ın yazdığı, Burcu Taş'ın yönettiği oyunun müzikleri Yiğit Dalgın tarafından hazırlandı. Müzikli ve danslı bir çocuk oyunu olan Bulutlar Ülkesi Birdirbir Çocuk Tiyatrosu ekibi oyuncuları Efe Teker, Melis Çalgı, Adnan Aslan, Betül Özkaya ve Vedat Arıca tarafından sahnelendi.

Sevimli Dişler Dünyası

Çocukların izleme fırsatı bulduğu bir diğer oyun ise Sevimli Dişler Dünyası adlı tiyatro oyunuydu. Çocuklara diş sağlığının ve diş bakımının önemini eğlenceli bir şekilde anlatan oyunda, Küçük Ayşe'nin rüyasına giren dişleri ona kendilerinin ne kadar önemli olduğunu anlatıldı. Mahmut Soysal tarafından yazılan ve Tekin Tek tarafından yönetilen oyun 25 Kasım Cumartesi günü Şehir Tiyatrosuna sahnelendi.

Çizmeli Kedi

Dünya klasikleri arasında yer alan Çizmeli Kedi, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Konservatuvar Tiyatrosu tarafından çocuklarımız için yeniden sahneye uyarlandı. Sıradan bir kediyken tesadüf eseri çizmelerine kavuşan ve bambaşka bir kediye dönüşen 'Çizmeli Kedi', bağlı olduğu kralın ona sunduğu hayatı tekrar elde etmek ister. Bunun için bir çok maceraya atılmak zorunda kalır. Çizmeli kedi heyecanlı hikayesiyle şehrin çocuklarına tiyatro zevkini yaşattı.

Kayseri'nin Değerleri Fotoğraflanıyor

Her ay düzenli olarak gerçekleştirilen Profesyonel Fotoğraf Eğitimi ve Uygulama gezisinde fotoğrafçılar bu kez Yamula Barajı'na giderek binlerce fotoğraf çekti.

Büyükşehir Belediyesi, Kayseri'nin tarihi ve doğal güzelliklerini fotoğrafçılarla buluşturuyor. Her ay düzenlenen Profesyonel Fotoğraf Eğitimi ve Uygulama Gezisi ile hem Kayseri'deki değerlerimizin tanıtımına hem de bu değerlerin fotoğraflanmasına imkan sağlanıyor.

Kaymek tarafından verilen Fotoğrafçılık eğitiminin yeni durağı Yamula Barajı oldu. Uygulama gezisine katılanlar Kaymek kursiyerleri ve diğer misafir fotoğrafçılar Yamula Barajı ve çevresinin doğal güzelliklerini, balıkçıları ve çevrede yaşayanları objektiflere yansıtma imkanı buldular.